

ต้นฉบับ
ผลงานที่ได้รับรางวัลใน
เงินทุนภูมิพล

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประจำปีการศึกษา

2550

ทุนภูมิพล
2550

ต้นฉบับ
ผลงานที่ได้รับรางวัลใน
เงินทุนภูมิพล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ประจำปีการศึกษา

2550

บันทึกข้อความ

สถาบันวิทยบริการ
เลขที่.....
วันที่.....เวลา.....น.

25 ก.ย.

ส่วนงาน งานวินยนิสิต สำนักงานนิสิตสัมพันธ์ อาคารจุลจักรพงษ์ โทร.87045-6
ที่ ศธ 0512.46/ 0๕๐๗๔
เรื่อง มอบต้นฉบับผลงานที่ได้รับรางวัลในเงินทุนภูมิพล ประจำปีการศึกษา 2550

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิทยบริการ

ตามที่ มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการจัดประกวดผลงานซึ่งรางวัลในเงินทุนภูมิพล ประจำปีการศึกษา 2550 และคณะกรรมการพิจารณาผลงานซึ่งรางวัลในเงินทุนได้พิจารณาตัดสินผลงานที่ส่งเข้าประกวดเรียบร้อยแล้วนั้น

สำนักงานนิสิตสัมพันธ์จึงใคร่ขอส่งมอบต้นฉบับผลงานที่ได้รับรางวัลในเงินทุน ภูมิพล จำนวน 7 ฉบับ รวมทั้งได้แนบประกาศผลการพิจารณาผลงานซึ่งรางวัลในเงินทุนภูมิพล ประจำปีการศึกษา 2550 มาพร้อม กับบันทึกนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และดำเนินการต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ฉัตร
(นางสาวสุปรียา ลอตระกุล)
ผู้อำนวยการสำนักงานนิสิตสัมพันธ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิทยบริการ
วันที่ ๒๖ ก.ย. ๒๕๕๑, ๑๕.๒๖ น.
๒๖ ก.ย. ๕๑

สุวิภา
๒๖ ก.ย. ๕๑

ประเภทรางวัลเรียงความ

รางวัลดีเด่น ไม่มีผู้สมควรได้รับรางวัล

รางวัลที่ ๑ ไม่มีผู้สมควรได้รับรางวัล

รางวัลที่ ๒ จำนวนเงิน ๘,๐๐๐ บาท พร้อมเกียรติบัตร ได้แก่

๑. นายวันฉัตร ทิมาสาร

คณะแพทยศาสตร์

เลขประจำตัว ๔๕๓๕๑๕๑๕๓๐

๒. นายเชิรคนันท์ เสริมบุญไพศาล

คณะวิทยาศาสตร์

เลขประจำตัว ๔๘๓๓๐๕๐๘๒๓

รางวัลที่ ๓ จำนวนเงิน ๖,๐๐๐ บาท พร้อมเกียรติบัตร ได้แก่

นางสาวสุธิญา พูนเอียด

คณะอักษรศาสตร์

เลขประจำตัว ๔๕๔๐๒๔๒๐๒๒

รางวัลชมเชย จำนวนเงิน ๓,๐๐๐ บาท พร้อมเกียรติบัตร ได้แก่

๑. นางสาววิลาสินี ทีบุลย์เศรษฐ์

คณะรัฐศาสตร์

เลขประจำตัว ๔๕๘๑๑๔๓๓๒๔

๒. นายปรเมศวร์ โศตรคันทา

คณะรัฐศาสตร์

เลขประจำตัว ๔๕๔๑๒๒๗๕๒๔

๓. นายปิ่นณวิชญ์ นันทโชคนตินันท์

คณะรัฐศาสตร์

เลขประจำตัว ๕๐๔๑๒๕๖๕๒๔

๔. นายนันทวัฒน์ นันยา

คณะวิศวกรรมศาสตร์

เลขประจำตัว ๕๐๗๐๓๑๘๕๒๑

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเภทรางวัลบทความวิชาการ

ไม่มีผู้เสนอผลงานส่งเข้าประกวด

ทั้งนี้ นิสิตผู้ได้รับรางวัลที่ ๒ และ ๓ จะได้ขึ้นรับพระราชทานรางวัลในวันพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ปีการศึกษา ๒๕๕๐ จึงขอให้นิสิตผู้ได้รับรางวัลดังกล่าว มารายงานตัวเพื่อรับทราบกำหนดการขอรับพระราชทานรางวัล ที่สำนักงานนิสิตสัมพันธ์ อาคารจุลจักรพงษ์ ชั้น ๓ ภายในวันศุกร์ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๑ และสำหรับนิสิตที่ได้รับรางวัลชมเชยให้นิสิตมารับเงินรางวัลได้ที่ ส่วนการคลัง อาคารจามจุรี ๕ ชั้น ๓ ตั้งแต่วันอังคารที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิต ธงทอง)

รองอธิการบดี

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรียงความชิงรางวัลทุนภูมิพล ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๐

หัวข้อเรื่อง

สมานฉันท์เพื่อกำลังของแผ่นดิน

โดย

นายวันฉัตร ทิมसार
นิสิตคณะแพทยศาสตร์ ชั้นปีที่ ๖
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รหัส ๔๕๓ ๕๑๕๑๕ ๓๐

“ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย เป็นประชารัฐ ไผทของไทยทุกส่วน อยู่ดำรงคงไว้ได้
ทั้งมวล ด้วยไทยล้วนหมายรักสามัคคี...”

เมื่อกล่าวถึงเพลงชาติไทย ประชาชนคนไทยทั้งหลายไม่ว่าชายหรือหญิง จะยากคิมิจนหรือมีถิ่น
ฐานที่พำนักอยู่ ณ แห่งหนตำบลใดของประเทศ ย่อมต้องคุ้นเคยเป็นอย่างดีกับท่วงทำนองอันฮึกเหิม
ปลุกเร้าใจ ที่ผสมเข้าได้กับเนื้อความซึ่งหมายจะกระตุ้นเตือนให้มองผู้ที่มีถิ่นกำเนิดและอาศัยทำมาหา
เลี้ยงชีพในดินแดนรูปขวานอันอุดมสมบูรณ์แห่งนี้ ได้บังเกิดความภาคภูมิใจและตระหนักซึ่งถึงความ
เป็นไท ที่ประกอบด้วยเอกราชและอิสระเสรีภาพเป็นของตนเอง อีกทั้งยังให้มนต์สัจของหมู่ชนซึ่ง
ซำรงรักษาชาติไว้ด้วยความสามัคคีปรองดอง รักความสงบสันติ ไม่นิยมบุติความขัดแย้งด้วยความ
รุนแรง แต่ก็พร้อมเสมอที่จะลุกขึ้นสู้ด้วยจิตใจอันกล้าแกร่งมิขลาดกลัว หากถึงคราที่ด้อยเผชิญหน้า
กับอริศัตรูผู้คิดร้ายต่อบ้านเกิดเมืองนอน จนสามารถดำรงคงไว้ซึ่งความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของ
ประชาชาติ ตั้งแต่เมื่อครั้งบรรพชนจวบจนถึงอนุชนรุ่นลูกหลาน

จากเนื้อหาใจความดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ทศนะเรื่องความสมัคสรमानสามัคคีได้ถูก
ปลุกฝังให้กลายเป็นคูกหนึ่งอัตลักษณ์แห่งความเป็นไทยที่ทุกคนเชื่อมั่นยึดถือ แต่ทว่าภายใต้รูปปลักษณ์
อันเป็นอุดมคตินี้ นั้น หากลองพิจารณาให้ดีโดยไม่ลำเอียงด้วยฉันทาคติแล้ว จะมีผู้ใดหวนกลับมาจูก
คิดหรือไม่ว่า สิ่งที่ได้รับการบอกเล่ามาทั้งหมด มีส่วนถูกต้องสักเพียงไรในสภาวะการณ์ปัจจุบันของ
ประเทศไทย

“...ประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นปรากฏตลอดมาว่า ชาติใดเสื่อมสูญย่อยยับอับปางไป ก็เพราะ
ประชาชาติขาดสามัคคีธรรม แยกแยกเป็นหมู่เป็นคณะ เป็นพรรคเป็นพวก คอยเอารัดเอาเปรียบ
ประหัตประหารซึ่งกันและกัน บางพรรคบางพวกถึงกับเป็น ไล่ศึกให้ศัตรูมาจู่โจมทำลายชาติของตน
....”

แม้กาลเวลาจะผ่านล่วงเลยมาเกือบหกสิบปี แต่กระแสพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตั้งแต่เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ก็ยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึง
สัจจะความเป็นไปของสังคมไทยในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ว่าอาจดำเนินไปสู่ความ “เสื่อมสูญย่อยยับ
อับปาง” ได้ด้วยเหตุใด เนื่องจากขณะนี้ ประเทศไทยกำลังตกอยู่ในภาวะหัวเลี้ยวหัวต่อของ
สถานการณ์ความขัดแย้งต่างๆรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องการเมืองการปกครอง อกติทางเชื้อชาติ
ศาสนา หรือแม้แต่การแย่งชิงทรัพยากรภายในประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดความตึงเครียดที่อาจบานปลาย
ไปสู่การใช้ความรุนแรงต่อกันได้ตลอดเวลา ถึงแม้ว่าไทยจะเคยผ่านวิกฤตการณ์ความขัดแย้งมาไม่น้อย
กว่าสามครั้ง คือ เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖, ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ และ ๑๗-๑๘ พฤษภาคม
พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ทำให้พี่น้องร่วมชาติต้องบาดเจ็บล้มตายไปอย่างน่าอนาถ แต่กระนั้นก็ดู
เหมือนว่าผู้คนอีกหลายต่อหลายส่วนในสังคม กลับมิได้มีความเจ็ดหลายหรือหวาดกลัวร่วมกันที่

อาจจะเกิดขึ้นซ้ำรอบเดิม ยังคงแบ่งฝักแบ่งฝ่ายเพื่อเผชิญหน้ากันด้วยอคติเกลียดชัง ปรากฏเป็นความแตกแยกกระหองระแหงไปทั่วทุกหนทุกแห่ง เหมือนแค่รอวันเวลาที่ความอดทนคงพางเส้นสุดท้ายจะหมดไป และคนไทยก็จะหันมาประหัตประหารเช่นฆ่ากันอีกเป็นวงจรอุบาทว์ไม่รู้จักจบสิ้น

การแก้ไขวิกฤตการณ์ดังกล่าว ต้องเริ่มต้นจากการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่นิยมความรุนแรงและหันกลับมายึดสันติวิธีเป็นแนวทางในการจัดการกับปัญหาต่างๆ โดยมหาตมะคานธีผู้เป็นแบบอย่างของการต่อสู้ด้วยหลักอหิงสาได้เคยกล่าวเอาไว้ว่า “ระบบชาติตามีแต่จะทำให้โลกทั้งโลกตาบอด” ซึ่งวาทะดังกล่าวย่อมมีนัยยะที่ชี้ให้เห็นถึงผลเสียของการใช้ความรุนแรง ที่รังแต่จะก่อให้เกิดความสูญเสียและแตกแยกมากยิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งในขั้นสุดท้ายแล้วย่อมไม่มีฝ่ายใดเป็นผู้ชนะเลย เปรียบดังตัวเราเป็นระเบิดลูกหนึ่ง ที่แม้จะเปี่ยมล้นไปด้วยพลังอำนาจในการทำลายล้างทุกอย่างได้ในพริบตา แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ก่อนหน้าที่จะทำลายสิ่งอื่น ๆ รอบข้างได้ สิ่งที่ต้องโดนทำลายเป็นอันดับแรกก็คือ ตัวเรานั่นเอง ซึ่งหากตระหนักได้ถึงผลลัพธ์อันเลวร้ายดังนี้แล้ว สันติวิธีจึงไม่ควรเป็นแค่เพียง “ทางเลือกแรก” เท่านั้น แต่ยังคงเป็น “ทางเลือกเดียว” ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในสังคมไทย

ท่ามกลางความท้อแท้สิ้นหวังต่อความไร้ประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาของรัฐบาล ผู้คนบางส่วนก็เริ่มตระหนักและหวาดหวั่นต่อหายนะซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากวิกฤตการณ์ดังกล่าว เจตจำนงที่จะจัดการกับความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธีจึงได้รับการจุดประกายขึ้นมาอีกครั้ง พร้อมกับความเห็นพ้องต้องกัน ในทางเลือกที่หลากหลายฝ่ายต่างยอมรับว่าน่าจะเหมาะสมที่สุดในเวลานี้ ที่จะนำไปใช้เพื่อยุติและคลี่คลายปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ได้ นั่นก็คือ แนวคิดเรื่องการสมานฉันท์

แต่ก่อนที่จะพิจารณาถึงประเด็นดังกล่าว หากเปรียบเทียบความขัดแย้งเป็นดุจโรคภัยไข้เจ็บซึ่งแพทย์ผู้หนึ่งจะต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับพยาธิสภาพของตัวโรคก่อนให้การรักษาผู้ป่วย ฉะนั้น การจะจัดการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งได้อย่างถูกต้องแน่นอนย่อมต้องอาศัยความตระหนักรู้ที่กระจ่างชัดเกี่ยวกับต้นตอของปัญหาคดังกล่าวก่อน ฉะนั้น เราจึงควรใช้กระบวนการสนธิในการมองปัญหาอย่างเป็นองค์รวม ทำการวิเคราะห์หาเหตุปัจจัยต่างๆ ที่อาจมีผลต่อการเกิดขึ้นและดำรงอยู่ของความขัดแย้งในสังคมไทย เพื่อบรรณาการรวมหน่วยข้อมูลทั้งหมดและนำไปประยุกต์ใช้เข้ากับหลักการสมานฉันท์ต่อไป

จากคำกล่าวที่ว่า “ประวัติศาสตร์แห่งความขัดแย้งคือประวัติศาสตร์แห่งมนุษยชาติ” นั้น หากพิจารณาให้ดีแล้วก็ไม่ถือว่าเป็นการกล่าวที่เกินจริงไปนัก เพราะนับตั้งแต่ครั้งบรรพกาลที่มนุษย์กลุ่มแรกได้ละทิ้งการดำรงชีวิตแบบเร่ร่อนหาอาหารมาปักหลักตั้งถิ่นฐานเพื่ออาศัยอยู่ร่วมกัน ความขัดแย้งก็ได้บังเกิดขึ้นแล้วในสังคม เนื่องจากธรรมชาติได้สร้างมนุษย์แต่ละคนให้มีความแตกต่างและประกอบด้วยความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุด แต่ทรัพยากรที่จะนำมาจัดสรรแบ่งปันเพื่อตอบสนองต่อความต้องการนั้นกลับมีอยู่อย่างจำกัดจำเขี่ย ไม่ว่าจะเป็นทางร่างกายภาพ อย่างเช่น บิ๊จจี้สี่ อันได้แก่อาหาร หยูกยา เสื้อผ้าและที่อยู่อาศัย หรือทางด้านสังคม เช่น ความมีชื่อเสียงเกียรติยศ ยิ่งเมื่อผนวกเข้ากับความหลากหลายทางความคิดและทัศนคติที่ถูกหล่อหลอมขัดเกลามาด้วยบริบททาง

สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้ทั้งสิ้น ดังจะเห็นได้จากการที่สงครามและการฆ่าฟันเป็นเสมือนเรื่องปกติสามัญของประวัติศาสตร์มนุษยชาติ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการใช้หอกดาบ รถถัง เครื่องบินรบ หรือระเบิดปรมาณูที่มีศักยภาพทำลายล้างโลกได้ถึง ๑๓ ครั้งในปัจจุบัน ต่างก็แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งที่ยังคงดำรงอยู่ในโลก และความอัปยศปัญญาของมนุษย์ในการคิดแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ประเทศไทยเอง แม้สามารถชำระสงครามเอกราชและความเป็นปึกแผ่นมาได้หลายร้อยปี ก็หาหลีกเลี่ยงพ้นกฎแห่งความเป็นอนิจจังดังกล่าวได้ไม่ เพราะในสังคมไทยนอกจากจะประกอบด้วยผองสมานชิกเป็นจำนวนมากแล้ว ยังมีความแตกต่างหลากหลายไม่ว่าจะทางเชื้อชาติศาสนา สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ทัศนคติความขัดข้องหมองใจและการกระทบกระทั่งกันจึงอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา แต่เชื่อว่าทุกกรณีจะต้องลงเอยด้วยความรุนแรงไปเสียหมด โดยเฉพาะในอดีตกาลที่ความเป็นไทยยังคงประกอบด้วยพรหมวิหารธรรมอันมีความเมตตากรุณาเป็นเจ้าเรือนอยู่ ความขัดแย้งในหลายๆกรณีจึงสามารถคลี่คลายไปได้เองโดยง่าย ไม่บานปลายออกไปคุงไฟลามทุ่งเฉกเช่นในปัจจุบัน

จนกระทั่งในช่วงระยะเวลาหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้บังเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างขนานใหญ่ เมื่อประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการถล่มเข้ามาของแนวทางการพัฒนาประเทศแบบทุนนิยมเสรี ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างความสำเร็จก้าวหน้าอย่างแยกส่วนและไม่สมดุล เห็นได้ชัดจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับต้นๆ ที่มีภาระเล็ดลอดอารยเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม เพื่อหันไปเร่งรัดพัฒนาประเทศในด้านอุตสาหกรรมอย่างบ้าคลั่ง โดยที่รัฐบาลเผด็จการสมัยนั้นได้ปลูกฝังค่านิยมซึ่งเอื้อต่อการแก่งแย่งแข่งขันตามระบบทุนนิยม อย่างเช่น “งานคือเงิน เงินคืองาน บันดาลสุข” ที่เสมือนเป็นการกระตุ้นเร้าให้ผู้คนและทั้งซึ่งความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ ขอมลคตัวเองลงเป็นทาสของเงินตรา โดยหันมาขวนขวายโลกิยะสุข คือ “กิน กาม เกียรติ” ส่วนตนอย่างมัวเมา รวมไปถึงนโยบายที่สนับสนุนให้ผู้คนภาคชนบทอพยพเข้ามาเป็นแรงงานในการพัฒนาอุตสาหกรรมในเขตเมือง จนก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมขึ้นอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาชุมชนแออัดหรือสลัม ปัญหามลภาวะทั้งทางบก ทางน้ำและอากาศ ปัญหาความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศวิทยา รวมไปถึงปัญหาอาชญากรรมคอรัปชั่นและทรัพย์สิน

แม้ว่าปัจจุบัน ดอกผลจากการพัฒนาประเทศอย่างรวดเร็วในอดีตจะก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและสังคมขึ้นอย่างมากมาย แต่เมื่อปราศจากความบรรสานสอดคล้องกันระหว่างความเจริญทางด้านจิตใจและวัตถุ การพัฒนาที่ควรจะเป็นไปเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยล้วนหน้าให้ลึกลงกว่าเดิม กลับยังเพิ่มความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมระหว่างผู้คนในสังคมมากขึ้นไปอีก สาเหตุเหล่านี้จึงเป็นต้นตอของความรู้สึกแปลกแยก ซึ่งข้อมนำไปสู่ความขัดแย้งและการเผชิญหน้ากันที่สุดใน

นอกจากปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาประเทศแล้ว ในบางพื้นที่ซึ่งประเด็นความขัดแย้งมีอคติเรื่องความแตกต่างทางเชื้อชาติศาสนาร่วมเป็นเชื้อปะทุอยู่ด้วย เมื่อผนวกเข้ากับรูปแบบการแก้ไขปัญหาก็ยิ่ง

ติดกับระบบอำนาจนิยมของประเทศไทย ซึ่งมักจะถูกรัฐวิญญูระดับท้องถิ่นและจงใจละเลยต่อหลักมนุษยธรรมอยู่เนืองๆ ปัญหาที่น้ำผึ้งหยดเดียวจึงอาจแปรเปลี่ยนไปเป็นสิ่งกระตุ้นผู้คนที่อยู่ในภาวะหลังชนฝา ให้ต้องหันมาใช้ความรุนแรงในการหาทางออก เช่น ในสมัยรัฐบาลเผด็จการของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้มีการร่างพระราชบัญญัติ "รัฐนิยม" ซึ่งเป็นความพยายามของฝ่ายปกครองที่จะยึดยึดวัฒนธรรมไทยส่วนกลางเข้าไปครอบงำวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวไทยมุสลิม จึงปรากฏกระแสการต่อต้านอย่างหนักจากผู้คนในท้องถิ่น ผลก็คือ เกิดเหตุการณ์ "ตูซงญอ" เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๘ ที่ทำให้ชาวไทยมุสลิมถูกเจ้าหน้าที่รัฐสังหารไปเป็นจำนวนถึง ๔๐๐ คน หรือแม้กระทั่งเหตุการณ์ที่ "มัสยิดกรือเซะ" จังหวัดปัตตานี และการสลายการชุมนุมหน้าสภ.อ. "ตากใบ" จังหวัดนราธิวาส ซึ่งล้วนแล้วแต่เชื่อมโยงไปสู่ปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ข้อมูลล่าสุดในทางสถิติบ่งชี้ว่า แม้ทั้งสองเหตุการณ์จะผ่านพ้นไปหลายปีแล้ว แต่ก็ยังมีการก่อเหตุร้ายมากกว่า ๖,๐๐๐ ครั้งและมีคนตายมากกว่า ๑,๐๐๐ คน ซึ่งตัวเลขเหล่านี้ย่อมบ่งบอกได้เป็นอย่างดีถึงประสิทธิภาพของรัฐบาลไทยในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว

นอกเหนือไปจากปัญหาความขัดแย้งที่จาระไนมาทั้งหมดข้างต้นแล้ว ยังมีสาเหตุอื่นๆอีกมากมายที่กำลังก่อให้เกิดความตึงเครียดขึ้นในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านการเมืองของประเทศ การต่อสู้แย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ หรือโครงการพัฒนาของรัฐที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อประชาชนในพื้นที่ ฯลฯ ซึ่งไม่ว่าจะมีที่เหตุหาเช่นไร ก็ล้วนแล้วแต่นำไปสู่ความอ่อนแอทั้งทางโครงสร้างและจิตวิญญาณของสังคมไทยทั้งสิ้น ซึ่งในสภาพที่เปราะบางเช่นนี้ นับว่าอันตรายต่อความอยู่รอดของบ้านเมืองยิ่งนัก ดังนั้น ก่อนที่จะสายเกินไป ประชาชนคนไทยทุกคนจึงต้องหันมาร่วมมือร่วมใจ ช่วยกันคิดและลงมือแก้ไขให้ทันทั่วทั้งที่ เพราะสังคมก็เปรียบได้กับองคคาพยพของมนุษย์ ที่ต้องอาศัยการทำงานอย่างบรรสานสอดคล้องกันของอวัยวะต่างๆ เพื่อค้ำจุนให้แต่ละระบบของร่างกายสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่น หากปรากฏความขาดตกบกพร่องของอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งขึ้นมาแล้ว การทำงานที่รวนไปนั้นย่อมก่อให้เกิดความผิดปกติขึ้นกับมนุษย์ได้ เช่นเดียวกับสังคมก็ต้องการความสมัครสมานขององค์ประกอบต่างๆ โดยเฉพาะ ในมวลหมู่สมาชิกที่จะต้องตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ก่อนที่จะเรียกร้องสิทธิที่ตนพึงมีพึงได้ สังคมจึงจะตั้งดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงแข็งแรง

หลังจากพิจารณาถึงประเด็นเรื่องเหตุปัจจัยของความขัดแย้งแล้ว ขั้นตอนต่อไป ก็คือ การนำเอาความรู้ความเข้าใจดังกล่าว มาปรับประยุกต์ใช้เข้ากับแนวคิดเรื่องการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธีให้ได้ อย่างเป็นรูปธรรมที่สุด แต่ก่อนอื่นต้องเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ที่เป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหา โดยขจัดความเข้าใจผิดๆที่ว่า ความขัดแย้งเป็นศัตรูอันฉกาจจรรจ์ต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ ที่ต้องหาทางกำจัดให้หมดสิ้นไปเสียก่อน เนื่องจากถ้าเรามองตัวปัญหาดังกล่าวในอีกแง่มุมหนึ่ง ก็จะเห็นว่า ตัวความขัดแย้งเองสามารถเป็นได้ทั้งเครื่องถ่วงความเจริญของสังคม และในขณะเดียวกัน ก็อาจช่วยขับเคลื่อนสังคมให้ดำเนินไปสู่ความเจริญก้าวหน้ามากกว่าที่เป็นอยู่ได้ เพราะโลกเรานี้ ล้วน

ประกอบด้วยรูปแบบอันเป็นคู่ตรงกันข้ามที่มักจะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เช่น ในเชิงรูปธรรมก็มีกลางวันกับกลางคืน ส่วนในเชิงนามธรรมก็มีสุขกับทุกข์ แต่ความตรงข้ามกันนี้เอง กลับเป็นองค์ประกอบที่เติมเต็มความสมบูรณ์ให้แก่กันและกันอยู่เสมอ นั่นคือ หากความสว่างของเวลากลางวันปราศจากซึ่งเงามืดมาขบขันส่วนต่างๆ ทุกอย่างก็จะสว่างจ้าจนเราไม่สามารถเห็นอะไร หรือถ้าเรามีแต่ความสุขอยู่เต็มปริ่มมาโดยตลอด ความสุขนั้นก็ไร้ซึ่งความหมายเมื่อไม่มีความทุกข์ให้เทียบเคียง ดังนั้น ประเด็นปัญหาจึงมิได้อยู่ที่เรื่องการแบ่งประเภทของความขัดแย้ง แต่อยู่ที่ว่าเราจะจัดการกับความขัดแย้งนั้นอย่างไร จึงจะไม่ทำให้เกิดความวุ่นวายในสังคม และในขณะเดียวกันก็สามารถใช้ความขัดแย้งดังกล่าวเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่สร้างสรรค์ได้

ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ คำว่า “สมานฉันท์” นั้นหมายถึง “ความพอใจร่วมกัน ความเห็นพ้องกัน” ซึ่งความหมายของถ้อยคำดังกล่าว นอกจากจะมีสารัตถะตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความสามัคคีปรองดองกันอย่างสันติแล้ว ยังสามารถเชื่อมโยงไปสู่ลักษณะของการประนีประนอมผลประ โยชนี่ส่วนรวมของผู้คนในสังคมอย่างเสมอภาคและยุติธรรมอีกด้วย เพราะฉะนั้น หลักการสมานฉันท์จึงน่าจะเป็นแนวทางที่เหมาะสมที่สุด ที่จะนำไปใช้ในการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งของสังคมไทยในปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีได้หมายความว่าขั้นตอนในทางปฏิบัติจะง่ายดายเช่นในทฤษฎี เพราะการสมานฉันท์ไม่ใช่เพียงแต่การชักชวนผู้คนที่ขัดแย้งหรือใช้ความรุนแรงต่อกัน ให้หันมายิ้มแย้มกัน และหวังว่าทุกอย่างจะดีขึ้นเอง แต่หลักการที่ว่า เป็นความพยายามแก้ไขปัญหาความรุนแรงโดยหลีกเลี่ยงความรุนแรง บนพื้นฐานของสันติวิธีที่อิงอยู่กับความตระหนักรู้ถึงเหตุปัจจัยทั้งหมดของความขัดแย้งนี้ๆ ซึ่งต้องอาศัยความทุ่มเทและอดทนของเป็นอย่างดีของผู้ที่มีส่วนร่วมทุกคน แต่ก็นับว่าเป็นความโชคดีอย่างยิ่งที่ในการนำเอาหลักการสมานฉันท์มาปรับใช้นั้น ประเทศไทยมิใช่ได้เปรียบชาติอื่นๆ มากมายหลายประการ โดยเฉพาะพื้นฐานทางด้านจิตใจและประเพณีวัฒนธรรมของชาติ ดังที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จฯ ทรงประกอบพิธีเปิดงานมหกรรมศิลปวัฒนธรรมนานาชาติ ประจำปี ๒๕๕๒ ที่สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๒

อันคุณสมบัติด้านการรักษาความเป็นไทยนั้น ย่อมเชื่อมโยงไปสู่เอกลักษณ์ประจำชาติที่เปรียบเสมือนคันทองหล่อส่องสะท้อนอุปนิสัยของผู้คนในสังคมอีกทอดหนึ่ง ซึ่งด้วยอิทธิพลจากพุทธศาสนา ย่อมทำให้แนวทางการจัดการกับปัญหาในสังคมไทย มีแนวโน้มที่จะเป็นไปเพื่อความเมตตา กรุณาต่อเพื่อนมนุษย์มากกว่าการเบียดเบียนบีฑาเอาเปรียบ ซึ่งก็คือ ความปราศจากวิหิงสาหรือวิหิงสา อันเป็นคุณสมบัติประการที่สองนั่นเอง ในหลายต่อหลายกรณี สังคมไทยจึงสามารถบรรเทาและลดทอนความรุนแรงแห่งปัญหาความขัดแย้งลงได้ โดยแปรเปลี่ยนไปในทางประนีประนอมและสร้างสรรค์ ที่เอื้อต่อการรักษาเอกภาพและความสมัครสมานของผู้คนในชาติเอาไว้ได้อย่างมั่นคง สมดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ วันที่ ๓๑ ธันวาคม

ซึ่งตำนานในสมัยพุทธกาลได้ระบุเอาไว้ว่า ธรรมชาติทั้งเจ็ดประการนี้แคว้นวัชชีได้ยึดถือเป็น
สรณะเรื่อยมา จึงสามารถตั้งอยู่ในความมั่นคงแข็งแรง ยากที่แคว้นใดในขณะนั้นจะเอาชนะได้
โดยง่าย แม้แต่แคว้นมคธอันยิ่งใหญ่ของพระเจ้าอชาตศัตรูที่เคยปราบราบคาบมาแล้วทั่วทุกสารทิศ ก็
หากล้ำรุกรานแคว้นวัชชีไม่ กลับต้องอาศัยเล่ห์เพทุบายของวัสสการพราหมณ์ทำการยุยงจนบังเกิด
ความเสื่อมในอธิปไตยธรรม กระทั่งผู้คนพลเมืองแตกแยกกันวายเป็น และในที่สุดก็ต้องพ่ายแพ้เสียเมือง
ต่อแคว้นมคธอย่างน่าสมเพช

จากเรื่องราวดังกล่าวข้างต้น เมื่อหันมาพิจารณาถึงสภาวะการณ์ปัจจุบันของประเทศไทยแล้ว นำ
กล่าวที่บ้านเมืองของเราในอนาคต อาจประสบชะตากรรมเช่นเดียวกับแคว้นวัชชีก็เป็นได้ เพราะ
นอกจากผู้ที่มีอำนาจของรัฐส่วนใหญ่มิได้ยึดถือหลักธรรมใดๆ ในการปกครองประเทศแล้ว ใน
สังคมยังมีผู้ไม่หวังดีคือผู้ที่เป็นจำนวนมากที่จ้องจะยุยงให้ประชาชนแตกแยกกัน เมื่อประกอบเข้ากับ
ปัญหานานัปการที่รุมเร้าอยู่ในขณะนี้ ก็เหมือนเป็นการซ้ำเติมให้รากฐานที่ไม่ค่อยมั่นคงอยู่แล้วของ
ชาติ สั่นคลอนง่อนแง่นมากไปกว่าเดิม

แต่นับว่าเป็นบุญของประเทศไทยยิ่งนัก ที่ยังมีสถาบันพระมหากษัตริย์สถิตอยู่เป็นศูนย์รวมจิตใจ
ของคนไทยทั้งชาติ โดยไม่ว่าคราใดที่ชาติบ้านเมืองตกอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชก็จะทรงเป็นดวงดาวระพีที่ส่องสว่าง คอยชี้แนะและนำทาง
ประเทศชาติให้ผ่านพ้นวิกฤตการณ์ต่างๆ ทุกครั้งไป กระทั่งบางคราวถึงกับทรงยอมลำบากตรากตรำ
พระวรกาย ทรงงานแก้ไขต่างๆ นานาสำเร็จลุล่วงไปด้วยพระองค์เอง ซึ่งในครั้งนั้นก็เช่นเดียวกัน เมื่อ
วิกฤตความขัดแย้งภายในประเทศรุนแรงถึงขั้นที่ก่อให้เกิดความแตกแยกขึ้นในหมู่ประชาชน จนยากที่
ลำพังรัฐบาลไทยจะควบคุมสถานการณ์ไว้ได้ พระองค์ก็ทรงมีกระแสพระราชดำรัสเพื่อชี้แนะแนวทาง
ในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว โดยวิธีการของพระองค์นั้น นอกจากจะตั้งอยู่บนความ “รู้ รัก
สามัคคี” ของผู้คนในชาติแล้ว ยังต้องยึดมั่นในหลักที่ว่า “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” ซึ่งศาสตราจารย์
นายแพทย์ประเวศ วะสี ได้วิเคราะห์ขยายความไว้ดังต่อไปนี้ คือ

“เข้าใจ คือ ปัญญาที่เข้าใจความเป็นไปทั้งหมดของความจริง ทั้งประวัติศาสตร์ สาเหตุ
อาการ ความสำเร็จ และความล้มเหลวของการแก้ไขปัญหาในอดีตและความเป็นไปในอนาคต เรียกว่า
เข้าใจอดีต ปัจจุบัน อนาคต ความไม่รู้ การรู้เป็นส่วนๆ รู้อย่างลวกๆ รีบๆ แบบตาบอดคลำช้าง
นอกจากจะแก้ปัญหาไม่ได้แล้วยังกลับทำให้ปัญหาลุกลามบานปลายมากยิ่งขึ้น

เข้าถึง คือ การเข้าถึงความจริง มิใช่รู้แต่เพียงผิวเผิน เข้าถึงความรู้สึกลึกซึ้งในความเปราะบาง
ของจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรวมทั้งตัวเองด้วย ถ้าไม่มีสติก็ไม่สามารถเข้าถึงความจริงได้ ถ้าเข้าถึงความ
จริงไม่ได้ก็แก้ปัญหาไม่ได้

พัฒนา คือ พฤติกรรม การปฏิบัติ การแก้ปัญหา การพัฒนาที่ถูกต้องหรือสัมมาพัฒนาต้องอยู่
บนฐานของความเห็นชอบและคำริชอบ หรือปัญญา อันได้แก่ ความเข้าใจ-เข้าถึงดังกล่าวข้างต้น ถ้า
ปราศจากความเข้าใจ-เข้าถึง การพัฒนานี้ก็จะผิดพลาดกลายเป็นมิจาพัฒนา แก้ปัญหาไม่ได้แล้ว ความ

รุนแรงเพิ่มขึ้น”

ซึ่งหากประชาชนชาวไทยทุกคนสามารถน้อมนำเอาหลัก “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” ดังกล่าว มาปรับประยุกต์ใช้เข้ากับกรแก้ไขปัญหทั้งหมด ไม่ว่าจะในระดับปัจเจก ชุมชน หรือประเทศชาติ เชื่อแน่ว่าอุปสรรคและข้อขัดข้องทุกประการย่อมหมดสิ้นไปได้โดยเร็ว แต่นั่นต้องอาศัยความมุ่งมั่น ตั้งใจและการลงมือปฏิบัติที่เป็นไปด้วยความแน่วแน่ไม่ลังเล ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจึงจะสามารถ เปลี่ยนแปลงสังคมส่วนรวมให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

“ชาติใดไร้รักสมัครสมาน

จะทำการสิ่งใดก็ไร้ผล

แม้ชาติข่อยขยับอัปจน

บุคคลจะสุขอยู่อย่างไร”

ความตอนหนึ่งจากบทพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าสิ้นเกล้ารัชกาลที่หกข้างต้น ข่อมแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์อันเลวร้ายของชาติที่มีแต่ความแตกแยกได้เป็นอย่างดี ซึ่งในขณะนี้ คลื่น วิกฤตการณ์แห่งความขัดแย้งที่โหมกระหน่ำอยู่ได้ทำให้บ้านเมืองของเราอ่อนแอลงมากนัก แม้ตลอด รัชสมัยที่ยาวนานกว่าหกสิบปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชจะทรงเป็นดั่งกำลังของ แผ่นดินอันแข็งแกร่งมั่นคง ที่ช่วยถ่วงประเทศไทยให้อยู่รอดปลอดภัยมาได้จนถึงทุกวันนี้ แต่ใน อนาคต หากคนไทยยังหวังเพียงจะพึ่งพระบารมีโดยไม่คิดทำอะไรที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ อย่างจริงจัง ไม่วันใดก็วันหนึ่งข้างหน้า พวกเราทั้งหมดจะต้องประสบกับเคราะห์กรรมจากผลของ ความไม่ใส่ใจในอันอย่างแน่นอน และครั้นเมื่อถึงเวลาดังกล่าว การเริ่มต้นใดๆก็คงสายเกินการณ์ไปเสีย แล้ว ฉะนั้น หนทางเดียวที่จะป้องกันได้ ก็คือ คนไทยทั้งชาติจะต้องหันมาร่วมมือร่วมใจกันโดยเร็ว เพื่อสร้างพลังอันยิ่งใหญ่ขึ้นในแผ่นดิน เปรียบประดุจกับไม้ซีกแม้ไม่อาจนำมาจัดกับไม้ซุงได้ แต่หาก นำเอาไม้ซีกจำนวนมหาศาลมารวมกัน ความแข็งแกร่งย่อมมีมากพอที่จะจัดท่อนซุงไม่ว่าจะหนักสัก เพียงใดได้อย่างแน่นอน ฉะนั้นนั่น ความสมัครสมานสามัคคีจากคนไทยทั้งชาติก็สามารถ แปรเปลี่ยนไปเป็นกำลังของแผ่นดินอันแข็งแกร่ง ที่จะเสริมรากฐานให้งานพัฒนาทั้งหลายของประเทศ สามารถขับเคลื่อนต่อไปได้อย่างราบรื่นและรวดเร็ว เพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่ปวงชนชาวไทยทั้งผอง อย่างยั่งยืนตลอดไป สมดังพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ปรากฏอยู่ในพระราช คำรัส เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๘๐ พรรษา เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ว่า

“บ้านเมืองจะมีความมั่นคงเป็นปกติสุขอยู่ได้ ก็ด้วยนานาสถาบันอันเป็นหลักของประเทศ และ คนไทยทุกหมู่เหล่ามีความสมัครสมานปรองดองกันดี และรู้จักปฏิบัติหน้าที่ให้ประสานส่งเสริมกัน ความพร้อมเพรียงของทุกฝ่ายทุกคนที่มีความสำนึกแน่ชัดในหน้าที่ความรับผิดชอบและตั้งใจปฏิบัติตน ปฏิบัติงานให้ดีให้ประสานสอดคล้องกันนี้ จัดเป็นความสามัคคีอย่างหนึ่ง ก็คือความสามัคคีในชาติ ถ้า ทุกคนในชาติจะตั้งใจ ตั้งใจ ให้อยู่ในความสามัคคีดังกล่าว ประโยชน์และความสุขก็จะบังเกิดขึ้นทั้ง แก่ส่วนตัวและส่วนรวม ประเทศชาติของเราก็จะสามารถรักษาความเป็นปกติมั่นคง พร้อมทั้งพัฒนา ให้รุดหน้าไปได้ดังปรารถนา...”

บรรณานุกรม

กระทรวงวัฒนธรรม. พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ปี ๒๕๕๓ – ๒๕๕๗. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), ๒๕๕๗.

ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว. ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับสันติวิธีและธรรมชาติของความขัดแย้งในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. สันติทฤษฎี/วิถีวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๕.

ชิต บุรทัต. สามัคคีเภทคำฉันท์และกวีนิพนธ์ของชิตบุรทัต. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๓๕.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๕๖.

ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล. มนุษย์กับสันติภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

สถาบันยุทธศาสตร์ สำนักงานสภาพัฒนาการแห่งชาติ. สันติวิถี : ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความมั่นคง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

สุรชัย หวันแก้ว. ยุติไฟใต้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมานฉันท์เพื่อกำล้างของแผ่นดิน

การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมทุกระดับย่อมมีความคิดเห็นไม่ตรงกันเสมอ ไม่ว่าจะเป็น สังคมครอบครัว สังคมสถานศึกษา สังคมการทำงาน สังคมระดับประเทศ หรือสังคมระดับโลกซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุด เนื่องจากมนุษย์ล้วนมีความแตกต่างทางด้านภาษา เชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี การดำรงชีวิตและสิ่งที่สำคัญที่สุดคือความคิดของแต่ละบุคคล เมื่อเกิดปัญหาที่ทำให้ความคิดเห็นไม่ตรงกันก็ย่อมเป็นจุดเริ่มต้นของการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ถ้าแต่ละฝ่ายสามารถปรับความความคิดเห็นให้เป็นไปในทางเดียวกัน ได้ย่อมเป็นผลดีต่อสังคมนั้นๆ แต่หากไม่สามารถพูดคุยกันได้ด้วยดีย่อมก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้ ปัญหาต่าง ๆ จะแปรเปลี่ยนจากเรื่องเล็กเป็นเรื่องใหญ่ นำมาซึ่งความรุนแรงและการใช้กำลัง ส่งผลกระทบต่อการพัฒนา สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าของสังคมรวมถึงเสถียรภาพที่จะทำให้สังคมนั้นดำรงอยู่ได้อย่าง มั่นคงถาวร

ปัญหาความขัดแย้งในสังคมมีมากมายหลายระดับ เรื่องราวความซับซ้อนก็ขึ้นอยู่กับบุคคล ที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาความขัดแย้งเล็กน้อยในครอบครัวระหว่างพ่อกับลูก เป็นต้น หากเกิดปัญหา แล้วบุคคลในครอบครัวต่างฝ่ายต่างหันหน้าเข้ามาพูดคุยปรึกษาแก้ปัญหาแก้ปัญหากัน ความคิดเห็นขัดแย้ง ต่าง ๆ ก็จะจบลงไปได้โดยง่าย เพราะเป็นเรื่องราวเกิดที่จากบุคคลเพียงสองคน แต่ปัญหาความ ขัดแย้งระดับชาตินั้นถือเป็นปัญหาใหญ่ เนื่องจากมีบุคคลจำนวนมากเข้ามาเกี่ยวข้อง บางครั้ง เกี่ยวข้องกับคนจำนวนมากพันหรือหลักหมื่น การพูดคุยกันเพื่อปรับความเข้าใจทำได้ยากและถ้า คนในสังคมนั้นไม่ร่วมมือกันแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ปัญหาที่เกิดขึ้นย่อมไม่มีทางยุติได้โดยง่าย แท้จริงแล้วการที่สังคมจะอยู่โดยมีความคิดเห็นไม่ตรงกันก็เป็นเรื่องปกติสามารถเกิดขึ้นได้ แต่สิ่งที่ สำคัญคือบุคคลในสังคมจะต้องยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมไว้สูงสุดเสมอ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ธำรงเอกราชอธิปไตยและความเป็นชาติมายาวนานหลาย ศตวรรษ ถึงแม้บางช่วงจะประสบกับวิกฤตการณ์ความขัดแย้งที่ทำให้แผ่นดินไม่มีความสงบร่มเย็น และประชาชนได้รับความลำบากเป็นบางครั้ง แต่ก็สามารถดำเนินผ่านพ้นวิกฤตเหล่านั้นมาได้เสมอ ดังเช่นในปัจจุบันที่ประเทศชาติกำลังประสบกับภาวะที่คนในชาติต่างขาดความสามัคคี แบ่งแยก เป็นฝักฝ่าย แต่ละฝ่ายก็ออกมาต่อสู้ฟาดฟันด้วยวาจาและกำลัง ทำให้หลายครั้งเป็นที่น่ากังวลว่าจะ เกิดความรุนแรงเหมือนในอดีต ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์วันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ เหตุการณ์วันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ เรื่อยลงมาจนถึงเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ วิกฤตการณ์เหล่านี้ มักเริ่มต้นจากปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ก่อนที่จะนำไปสู่ปัญหาความแตกแยกของสังคม ดังจะเห็นได้จากพระราชดำรัสตอนหนึ่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่พลเอก สุจินดา คราประยูร และพลตรีจำลอง ศรีเมือง ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต เมื่อ วันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ ในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬตอนหนึ่งว่า

"การเผชิญหน้าตอนแรก ก็จะเห็นจุดประสงค์ของทั้งสองฝ่ายได้ชัดเจนพอสมควร แต่ต่อมาจากหลัง ๑๐ กว่าวัน ก็เห็นแล้วว่าการเผชิญหน้านั้น เปลี่ยนโฉมหน้าไปอย่างมาก จนกระทั่งผลจะออกมาอย่างไรก็ตาม ก็จะเสียทั้งนั้น เพราะว่าทำให้มีความเสียหายในทางชีวิตเลือดเนื้อของคนจำนวนมากพอสมควร แล้วก็มีความเสียหายทางวัตถุ ซึ่งเป็นของของส่วนราชการและส่วนบุคคล เป็นมูลค่ามากมาย นอกจากนั้น ก็มีความเสียหายในทางจิตใจและในทางเศรษฐกิจของประเทศชาติ อย่างที่จะนับคณาไม่ได้..."

...เพราะเดี๋ยวนี้ เหตุผลเปลี่ยน ไป ถ้าหากว่าเผชิญหน้ากันแบบนี้ต่อไป เมืองไทยมีแต่ล่มจมลงไป แล้วก็ทำให้ประเทศไทยที่เราสร้างเสริมขึ้นมาอย่างดีเป็นเวลานาน จะกลายเป็นประเทศที่ไม่มีความหมายหรือมีความหมายในทางลบอย่างมาก... เพราะว่าเดี๋ยวนี้ปัญหาที่มีอยู่ทุกวันนี้ สองสามวันนี่มันเปลี่ยนไป ปัญหาไม่ใช่เรื่องของที่เรียกว่าการเมือง หรือเรียกว่าของการดำรงตำแหน่งอะไร มันเป็นปัญหาของการสឹกรหรือของประเทศชาติ..."

นอกจากสาเหตุของปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงชี้ให้เห็นถึงผลกระทบจากการเผชิญหน้าและใช้ความรุนแรงไว้หลายประการ ดังนี้

ประการแรก คือ ความเสียหายในชีวิตและเลือดเนื้อ คนไทยจำนวนมากต้องมาสูญเสียชีวิตด้วยน้ำมือคนไทยด้วยกันเอง บางคนได้รับความพิการจากการถูกอาวุธทำร้าย นับเป็นเรื่องที่ไม่สมควรยิ่ง อีกทั้งขวัญและกำลังใจของประชาชนที่ลบลอยลงจากเหตุการณ์ที่ไม่น่าจดจำเช่นนี้

ประการที่สอง คือ ความเสียหายในทรัพย์สิน ทั้งส่วนราชการและเอกชน โดยเฉพาะในส่วนราชการที่ต้องอาศัยงบประมาณในการซ่อมแซมเท่ากับต้องนำภาษีอากรของประชาชนมาใช้ทั้งที่สามารถนำเงินส่วนนี้ไปใช้พัฒนาประเทศในด้านอื่นที่จำเป็นได้

ประการที่สาม คือ ความเสียหายในด้านภาพลักษณ์ของประเทศชาติและด้านเศรษฐกิจ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศไทยในสายตาประชาคมโลกเสียหาย มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาฟื้นฟูความเชื่อมั่นให้กลับคืนมา

สิ่งเหล่านี้ล้วนคือผลเสียที่ไม่น่าจะเกิดขึ้น แต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ประการสุดท้ายที่สำคัญที่สุดซึ่งไม่ปรากฏอยู่ในพระราชดำรัสองค์ที่นำมากล่าวข้างต้น แต่คนไทยทั้งปวงควรจะตระหนักก็คือ การทำให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่สบายพระราชหฤทัย ด้วยทรงเป็นห่วงประชาชนของพระองค์ที่ต้องมาเผชิญหน้ากันไม่ว่าจะเป็นฝ่ายใดก็ตาม รวมถึงทรงห่วงประเทศไทยที่ไม่ใช่ของพระองค์เพียงผู้เดียวแต่เป็นของคนไทยทุกคน ดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทตอนหนึ่งที่พระราชทานพิธีตรวพลสวนสนาม เนื่องในโอกาสพระราชพิธีรัชดาภิเษก เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๔ ว่า

"ชาติบ้านเมือง คือ ชีวิต เลือดเนื้อ และสมบัติของเราทุกคน และการดำรงรักษาชาติประเทศนั้น มิใช่หน้าที่ของบุคคลผู้ใดหมู่ใด โดยเฉพาะ หากแต่เป็นหน้าที่ของทุก ๆ ฝ่าย ทุก ๆ คน ที่จะต้องร่วมมือกระทำ ร่วมกัน ไปโดยสอดคล้องเกื้อกูลกัน"

แม้ว่าปัญหาความขัดแย้งในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเกิดมาจากรื่องการเมือง ซึ่งมีบุคคลกลุ่มหนึ่งเกี่ยวข้องกับอยู่ แต่ผลของปัญหานั้นกระทบต่อทุกคนในประเทศ ดังนั้นประชาชนคนไทยทุกคนควรเอาใจใส่กับปัญหาและพร้อมใจกันแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะป็นวิธีใดก็ตาม เพราะคนในสังคมนั้นล้วนเป็นส่วนหนึ่งของแผ่นดินและแต่ละส่วนนั้นยังถือเป็นกำลังที่สำคัญของแผ่นดินที่จะนำพาให้แผ่นดินผ่านพ้นอุปสรรคทั้งปวงไปได้

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันประเสริฐที่สุด เมื่อประเทศชาติประสบภาวะวิกฤตหรือเกิดความไม่สงบขึ้นในแผ่นดิน ประชาชนชาวไทยทุกคนต่างนึกถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพสกนิกรอวยพรพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางที่ถูกค้องจากพระองค์เสมอ และเมื่อได้รับพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางแล้ว ทุก ๆ ฝ่ายก็พร้อมกันปฏิบัติตามอย่างสนิทใจ เพราะเชื่อว่าทรงยึดถือประโยชน์ของบ้านเมืองและประชาชนเป็นหลัก และสิ่งที่ทรงแนะนำก็ถูกต้องตามหลักกฎหมาย ทำให้บ้านเมืองที่รุมเร้าด้วยปัญหานั้นหมดลงได้โดยอัศจรรย์ยิ่งนัก พระบารมีของพระองค์ที่ทำให้เหตุการณ์คลี่คลายสงบลง ดุจสายฝนอันเย็นฉ่ำจากพลาฟ้าที่โปรยปรายลงมาดับไฟร้อนบนผืนดิน จนดับมอดลง เช่น ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชวโรกาสให้คณะบุคคลเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับพระราชทานพระราชดำรัสในวาระสำคัญหรือพระราชพิธีต่าง ๆ อยู่บ่อยครั้ง และพระองค์พระราชทานพระราชดำรัสเน้นย้ำถึงความสามัคคีของคนในชาติอยู่เสมอ จึงทำให้คำว่า “สามานฉันท์” ถูกหยิบยกมากล่าวอยู่เป็นประจำ และเริ่มนำมาใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาความแตกแยกในสังคมไทยอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม แต่จวบจนปัจจุบันสถานการณ์ในสังคมไทยยังคงมีปัญหาความแตกแยกของสังคมอยู่ แต่อาจลดระดับความรุนแรงลงไปบ้าง ถ้าจะกล่าวถึงสาเหตุที่เรื่องราวทั้งปวงยังไม่หมดไป อาจเกิดจากการที่ไม่เข้าใจในคำว่า “สามานฉันท์” อย่างถ่องแท้ หรือเข้าใจแต่ไม่นำไปปฏิบัติอย่างแท้จริง คงเห็นเป็นเพียงเรื่องทฤษฎีที่กล่าวออกมาเป็นวาจาอยู่เช่นนั้น ทำให้ปัญหาความขัดแย้งเหล่านี้ไม่หมดสิ้นลงไปจากสังคมไทย ทั้งที่มีการรณรงค์ให้สร้างความสามานฉันท์และความสามัคคีอยู่อย่างสม่ำเสมอ

จะเห็นได้ว่าหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชน สื่อต่าง ๆ ระดมเผยแพร่และเชิญชวนให้สร้างความสามานฉันท์สนองพระราชดำรัสขึ้นในสังคมมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็น การจัดอบรม การสัมมนา การประชาสัมพันธ์ หรือการเสวนา เช่น “การเสวนาเพื่อความสามานฉันท์แห่งชาติ” จัดโดยสถาบันพระปกเกล้า ร่วมกับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และสำนักงานกฤษฎีกา ในการเสวนาครั้งนี้ นายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม ได้กล่าวถึงความสามานฉันท์ที่น่าสนใจ ๔ ประการ ดังจะกล่าวโดยสรุปต่อไปนี้

ประการแรก ความสามานฉันท์ คืออะไร

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “สามานฉันท์” ว่า “ความพอใจร่วมกัน, ความเห็นพ้องกัน เช่น มีความเห็นเป็นสามานฉันท์” จากคำจำกัดความนั้นแสดงให้เห็นว่าถ้าสังคมมีความสามานฉันท์แล้ว ย่อมทำให้สังคมสงบสุข เพราะมี

ความคิดเห็นในทางเดียวกัน มีความพอใจกันทุกฝ่าย แต่หากจะให้เข้าใจคำว่าสมานฉันท์ให้ลึกซึ้งขึ้นอาจจะให้ความหมายเพิ่มเติมว่า การอยู่ร่วมกันอย่างสันติโดยไม่ใช้ความรุนแรง ยอมรับซึ่งกันและกันในกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

จากความหมายของคำว่าสมานฉันท์ที่ให้ไว้ตามหลักของภาษาข้างต้นแล้ว ประเด็นที่สำคัญที่สุดของคำนี้ คือ ความพอใจร่วมกัน โดยไม่ใช้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือถูกควบคุมจัดการ โดยที่มีบางฝ่ายไม่พึงพอใจกับผลของการกระทำนั้น เพื่อความเข้าใจในความหมายของคำว่าสมานฉันท์อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ จึงขอเพิ่มเติมนิยามคำว่าสมานฉันท์จากบทความของนายแพทย์ประเวศ วะสี จากหนังสือมติชนรายวันฉบับวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๕ กล่าวไว้ว่า ความสมานฉันท์คือ ความถูกต้องลงตัวที่ทำให้ระบบทั้งหมดเคลื่อนไปได้อย่างมีคุณภาพ เปรียบได้กับการทำงานของร่างกายที่ประกอบด้วยระบบอวัยวะต่าง ๆ ซึ่งก็มีอวัยวะทำหน้าที่ของตนเอง โดยประกอบไปด้วยเนื้อเยื่อทั้งหลายชนิดซึ่งประกอบจากเซลล์หลายเซลล์มารวมกันเพื่อทำงานอย่างสลับซับซ้อน ถ้าสามารถดำเนินระบบไปได้ด้วยดีก็เหมือนกับเรามีสุขภาพดี แต่ถ้าอวัยวะขาดความสมานฉันท์จึงทำให้ขาดคุณภาพ ทำให้เราเกิดความเจ็บป่วยหรืออันตรายถึงตาย ดังนั้นความพอใจร่วมกันอย่างถูกต้องทุกฝ่ายนี้จะทำให้สังคมขับเคลื่อนไปได้อย่างเป็นระบบ เพราะในสังคมประกอบด้วยระบบที่สลับซับซ้อน ตั้งแต่บุคคล องค์กร สถาบันต่าง ๆ และมีกฎหมายบังคับให้สังคมนั้นดำเนินไปในทางเดียวกัน สังคมจะเป็นสงบสุขได้ต่อเมื่อองค์ประกอบทั้งหมดมีความถูกต้องและสัมพันธ์กันอย่างลงตัว แสดงว่ามีความสมานฉันท์ในสังคม

ประการที่สอง สมานฉันท์ควรอยู่ที่ไหน

การเปรียบเทียบข้างต้นถึงความสัมพันธ์ของระบบการทำงานของร่างกาย แสดงให้เห็นว่าสมานฉันท์ควรมีอยู่ทั่วทั้งร่างกาย ทุกระบบ เช่นเดียวกับประเทศไทยแม้ว่าจะกว้างใหญ่เพียงไร ก็จะต้องมีความสมานฉันท์ทุกพื้นที่ในเขตประเทศไทย และต้องเกิดอยู่ในทุกส่วนของสังคม ทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน รวมถึงกระจายไปสู่ท้องถิ่นถึงระดับจังหวัด เทศบาล อำเภอ ตำบล ทั่วทั้งประเทศ ไม่ใช่เกิดแต่ส่วนกลางในกรุงเทพมหานครเท่านั้น อีกทั้งประชาชนทุกคนต้องเข้าใจสามารถนำไปปฏิบัติได้ ต้องเชื่อมั่นว่า ทุกคนสามารถเป็นนักสมานฉันท์ได้ และตระหนักอยู่เสมอว่าความสมานฉันท์เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องพิจารณา ทำความเข้าใจด้วยความละเอียดถี่ถ้วน

หากทุกคนเข้าใจกับคำว่าสมานฉันท์อย่างลึกซึ้งแล้ว สังคมไทยก็จะมีภูมิคุ้มกันที่ดี คนไม่ดีเปรียบได้กับเชื้อโรคซึ่งจะถูกกำจัดหรือถูกทำลายได้โดยง่าย ไม่ลุกลามแพร่กระจายจนทำให้สังคมป่วย เช่นเดียวกับร่างกายของเราที่ไม่สามารถห้ามไม่ให้ติดเชื้อโรคได้ แต่ถ้าหากร่างกายมีภูมิคุ้มกันที่ดี เชื้อโรคก็ไม่สามารถลุกลามทำให้เกิดโรคได้

ประการที่สาม ความสมานฉันท์ต้องตั้งอยู่บนสิ่งใด

หากเปรียบเทียบความสมานฉันท์คือหลังคา สิ่งที่จะค้ำยันหลังคานั้นให้กำบังแสงแดดและพายุฝนที่รุนแรง บ่อมนจะต้องอยู่บนฐานที่แข็งแรง สิ่งนั้นเปรียบได้กับเสา ๔ ต้น ซึ่งถ้าเสาทั้ง ๔ ต้นนี้

มีความมั่นคง เมื่อสร้างหลังคาหรือความสมานฉันท์ขึ้นแล้ว ก็จะทำให้หลังคานั้นแข็งแรงหรือความสมานฉันท์ที่เกิดขึ้นนั้นสมบูรณ์และยั่งยืน เสาทั้ง ๔ ของความสมานฉันท์สามารถจำแนกได้ ดังนี้

เสาที่หนึ่ง ความสมานฉันท์ต้องอยู่บนความรู้ที่ถูกต้องตามความเป็นจริง แม้จะเป็นความรู้ที่ที่ไม่ดีก็ตาม เราต้องยอมรับในความจริงที่จะปรากฏ แม้สิ่งที่คิดไว้และสิ่งที่ปรากฏอาจจะไม่ใช่สิ่งเดียวกัน พึงระลึกอยู่เสมอว่าการอยู่บนความไม่จริงหรือการสมมติเป็นการเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเป็นไปไม่ได้ เช่น ถ้าสงสัยว่าจะมีการทุจริต ก็ต้องค้นหาให้ได้ว่าแท้จริงแล้วเป็นอย่างไร ไม่ใช่สมมติหรือกล่าวหากันลอย ๆ ด้วยเหตุนี้จึงต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์อยู่เสมอแม้ความเป็นจริงนั้นจะขัดแย้งกับความรู้สึกของตนเองก็ตาม ตัวอย่างที่ดีคือสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังมีความจริงมากมายที่คนทั่วไปไม่ทราบ ทำให้คนอาจจะเข้าใจไปอีกทางหนึ่ง ซึ่งยากที่จะก่อความสมานฉันท์ให้ปรากฏ ควรระลึกไว้เสมอว่า ความจริงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมานฉันท์ที่ยั่งยืน

เสาที่สอง ความสมานฉันท์ต้องตั้งอยู่บนความเป็นธรรม ความเป็นธรรมไม่ได้ก่อให้เกิดความสมานฉันท์ในสังคมอย่างเดียว ความสงบสุขเรียบร้อยในสังคมจะบังเกิดได้ก็ต้องอาศัยความเป็นธรรมด้วย ความเป็นธรรมเป็นสิ่งที่ทำให้สังคมเดินไปในทิศทางที่ถูกต้องโดยพร้อมเพรียงกัน หากปราศจากความเป็นธรรม ความสมานฉันท์จะถูกทำลาย ทำให้สังคมอ่อนแอลง กล่าวถึงความ เป็นธรรมของสังคมสิ่งที่จะแสดงได้ชัดเจน คือ กระบวนการยุติธรรม ถ้าหากกระบวนการยุติธรรม มีประสิทธิภาพ ทุกคนยอมรับในกฎเกณฑ์กติกาและดำเนินการตามกระบวนการเหล่านั้นอย่างเป็นขั้นตอน สังคมก็จะดำเนินไปในทางเดียวกันอย่างเรียบร้อย

เสาที่สาม ความสมานฉันท์ต้องตั้งอยู่บนศีลธรรมและจริยธรรมอันดีงามหรือหลักแห่งความดี เช่น ความซื่อสัตย์ ความอดทนอดกลั้น ความเสียสละ การให้อภัย สิ่งเหล่านี้จะเสริมให้คนในสังคมเป็นคนดี และลดด้านมืดของคนในสังคมนั้น เช่น การที่สังคมมีทั้งคนดีและมีความรู้ความสามารถก็จะประสงคที่จะอยู่ร่วมกันอย่างเป็นมิตรและมีความสุข สนับสนุนให้สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาความสมานฉันท์ให้เจริญยั่งยืนขึ้นได้ ความดีที่กล่าวมานี้คือสิ่งที่จะยกระดับสังคม ทำให้สังคมนั้นมีค่าและน่าอยู่ และทำให้คนที่เพียรทำความดีไม่สิ้นหวัง พึงระลึกเสมอว่าอย่างน้อย วันหนึ่งถ้าเกิดความลำบากขึ้นก็อาจมีใครสักคนเห็นใจและช่วยเหลือ หรือผลของการทำความดีนั้นอาจไม่ตอบสนองต่อผู้ทำโดยตรง แต่มันจะส่งผลต่อสังคม ดังนั้นความดีจะช่วยสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้น ถึงแม้ความสมานฉันท์จะยังไม่เกิด แต่หากเราทำความดีให้มากพอ ผลของความดีจะหนุนให้เกิดความสมานฉันท์ได้ในที่สุด แต่ในทางกลับกันถึงแม้จะมีความรู้ความสามารถมีการศึกษาสูงเพียงไร แต่ถ้าไม่มีคุณธรรมประจำใจ คิดเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตน ใช้ความรู้ในทางที่ไม่เหมาะสมไม่ควรก็ไม่สามารถทำความเจริญให้กับแผ่นดินได้และยังบ่อนทำลายความสมานฉันท์ในชาติอีกด้วย

เสาที่สี่ ความสมานฉันท์ต้องตั้งอยู่บนความรัก ความรักมีลักษณะคล้ายกับคุณธรรม จริยธรรมแต่สำคัญมากกว่าคุณธรรมจริยธรรม สิ่งที่สำคัญของความรัก คือ ความเป็นมิตร ความเมตตา ความปรารถนาดี รวมถึงการมองคนอย่างมีคุณค่ามีศักดิ์ศรีและเท่าเทียมกันในสังคม คือมองคนอื่น ๆ เป็นเพื่อนมนุษย์ เป็นญาติ เป็นมิตร มีความรักความเอื้ออาทร ความเกื้อกูล ความประสงค์ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างเป็นมิตรและสงบสุข ดังเช่นคำกล่าวของมหาตมะ กานธี ที่ว่า “ชนทั้งผองเป็นที่นั่งกัน” คือ มองว่าคนทั้งหมดในประเทศล้วนเป็นครอบครัวเดียวกัน ถือเป็นพี่น้องกัน จึงไม่สมควรที่จะขับไล่ใครออกจากครอบครัว หรือไปสบประมาทว่าเขาไม่ใช่พี่น้องเรา ตัวอย่างที่เหมาะสมกับหลักของข้อนี้คือ เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถ้าหากประชาชนคนไทยทุกคนยอมรับความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม ในส่วนวัฒนธรรมและภาษามลายูท้องถิ่น นับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นไทย เห็นว่าคนที่นับถือศาสนาอิสลามที่อยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็เป็นคนไทยเหมือนกัน เหมือนกับคนที่นับถือศาสนาคริสต์ที่อยู่ทั่วประเทศไทยหรือคนจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย เราต้องยอมรับว่าเขาเหล่านั้นเป็นคนไทย เพื่อคนเหล่านั้นมั่นใจว่าเขาไม่ใช่พลเมืองชั้นสองของประเทศไทยหรือเป็นผู้มาอาศัยแผ่นดินไทยอยู่

ถ้าหากสังคมใดมีเสาทั้ง ๔ ที่มั่นคง สิ่งที่จะบังเกิดได้ไม่ใช่ความสมานฉันท์เพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงความสุขของสังคมในด้านอื่น ๆ อีกด้วย แต่ถ้าพิจารณาให้ถี่ถ้วนเสาทั้ง ๔ นี้ไม่เพียงพอที่จะทำให้ความสมานฉันท์สมบูรณ์และยั่งยืน ต้องมีพื้นฐานที่สำคัญอันเกิดจากบุคคลที่อาศัยในสังคมนั้น เปรียบได้กับพื้นที่รองรับเสาทั้ง ๔ ซึ่งต้องมีความสอดคล้องกับเสาหลักที่ได้กล่าวมาแล้วด้วย พื้นฐานนี้คือ ความคิดถูก การพูดถูก การทำถูก และความเกี่ยวโยงระหว่างสิ่งทั้งสามนั้นอย่างถูกต้องถ้าจะขยายความปัจจัยพื้นฐานดังกล่าวให้สามารถเข้าใจได้โดยง่าย คือ ความคิดถูก ประกอบด้วยความคิดถึงประโยชน์ส่วนรวม คิดถึงความถูกต้องเป็นธรรม ไม่เบียดเบียนหรือทำร้ายผู้อื่น มีความกรุณาเป็นพื้นฐานของจิตใจ การพูดถูก คือใช้สัมมาวาจาพูดให้เกิดประโยชน์ พูดความจริง พูดถูกกาลเทศะ มีปิยวาจา ไม่ส่อเสียดยุยงให้เกิดความขัดแย้ง ส่วนการทำถูก คือไม่ฆ่า ไม่ทำร้าย แต่หันมาช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะคนหรือสัตว์ ทั้งสามสิ่งนี้ต้องความสัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง คือ ไม่ว่าจะครอบครัว ชุมชน องค์กร หรือสังคม คนที่อยู่อาศัยในสถาบันเหล่านั้นต้องปฏิบัติตนให้ทั้งสามสิ่งนั้นบังเกิดและสัมพันธ์กันทั้งชั้นพื้นฐานและขั้นสูงขึ้นไป ถ้าหากบุคคลไม่สามารถสร้างให้ทั้งสามสิ่งที่ดีเป็นฐานให้เกิดและสัมพันธ์กันได้แล้ว ก็เป็นเรื่องยากที่จะเริ่มต้นสร้างความสมานฉันท์ในสังคม และเมื่อขาดความสมานฉันท์ก็ขาดความเป็นปกติสุขและส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมและคนทุกคนในสังคม ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติ ทำให้ขาดโอกาสในการพัฒนาและไร้ความอยู่เย็นเป็นสุข

ประการที่สี่ จะทำให้ความสมานฉันท์เริ่มต้นได้อย่างไร

ประการสุดท้ายนี้มีความสำคัญมากที่สุด เพราะถึงแม้จะเข้าใจสามประการข้างต้นอย่างละเอียดแล้ว แต่ถ้าไม่เริ่มต้นลงมือปฏิบัติ สิ่งที่เราเรียกว่าความสมานฉันท์ก็ไม่สามารถหาได้บน

แผ่นดินไทย ในประเทศไทยมีกระบวนการที่ส่งเสริมสมานฉันท์อยู่หลายวิธี แต่ละวิธีถือเป็นศิลปะในการดำเนินการเรื่องที่ขัดแย้งหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ให้คลี่คลายไปสู่ความสมานฉันท์ เห็นพ้องต้องกัน และสามารถอยู่ร่วมกันพร้อมทั้งยอมรับกันได้ เช่น การसानเสวนา เป็นลักษณะของการพูดคุยกันโดยมีกฎกติกา และให้ทุกคนได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลเพื่อให้เกิดความพอใจร่วมกัน หรือการไกล่เกลี่ยความขัดแย้งโดยสันติวิธี ที่เน้นการไม่ใช้ความรุนแรงแก้ปัญหา

กล่าวถึงแนวทางที่เหมาะสมกับการสร้างสมานฉันท์ในสถานการณ์ปัจจุบัน คงต้องกล่าวถึงแนวทางสันติวิธี หมายถึง วิธีการนั้นแนวคิดที่ก่อให้เกิดมิตรต่อกัน โดยไม่ใช้กำลัง หรืออาจเรียกว่าการตอบโต้โดยไม่ใช้ความรุนแรงก็ได้ แนวทางนี้เหมาะกับการใช้ระงับความขัดแย้งในปัจจุบัน อุปสรรคสำหรับวิธีการนี้ คือ ยังมีบางคนไม่เข้าใจความหมายของแนวทางนี้อย่างชัดเจน เช่นเดียวกับการไม่เข้าใจคำว่าสมานฉันท์ บางคนเข้าใจผิดว่า สันติ คือ สงบ ต้องวางเฉย ไม่สนใจ ไม่ยุ่งเกี่ยว ขอมงานต่อสถานการณ์เท่านั้น เพื่อให้เข้าใจแนวทางนี้ชัดเจนขึ้น ขอยกตัวอย่างเหตุการณ์การแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีที่ นางสาวนารี เจริญผลพิริยะ คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) กล่าวไว้ในการสัมมนา “เครือข่ายสตรีมุสลิมกับสันติวิธี” ว่า สมมติเหตุการณ์ให้มีหญิงแก่คนหนึ่ง เดินกลับบ้านกลางคืน สองมือหิ้วถุงพะรุงพะรัง ระหว่างนั้นมีชายลกรรจ์ทำทางไม่น่าไว้วางใจเดินตามมา ซึ่งเธอก็คิดว่าน่าจะเป็นโจรที่ต้องการปล้นทรัพย์สินของเธอ หากหญิงแก่รายนี้จะแก้ปัญหาที่กำส้งเกิดขึ้นจะทำอย่างไร ถ้าวิธีที่ ๑ คือต่อสู้ด้วยการเอาของในมือเหวี่ยงไปที่โจร วิธีที่ ๒ คือ ยืนเฉย ๆ วิธีที่ ๓ ให้ของและทรัพย์สินทั้งหมดกับโจร เพื่อแลกกับความปลอดภัย และวิธีที่ ๔ คือ ยืนก้มตัวสั้น ทำอะไร ไม่ถูก การสัมมนาในวันนั้นผู้เข้าร่วมสัมมนาเลือกวิธีที่ ๓ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งวิธีนี้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหามนุษย์สันติวิธี แต่ต้องเสียของและทรัพย์สินไป แต่ถ้าหญิงแก่หยุดเดิน แล้วหันกลับมาอ้อมให้ชายหนุ่ม ก่อนจะบอกว่า “โชคดีจัง กำลังอยากได้คนช่วยถือของให้อยู่พอดี พ่อหนุ่มสงสารคนแก่เถิดนะ” ก่อนจะก้มยื่นถุงให้ทั้งสองมือ อาจทำให้โจรคนนั้นจำใจยอมเป็นสุภาพบุรุษ และเดิน ไปส่งหญิงแก่ถึงบ้าน วิธีการเช่นนี้จะดีกว่าหรือไม่ เพราะ ไม่เสียทั้งทรัพย์สินและชีวิต

จากเหตุการณ์ตัวอย่าง จะทำให้เข้าใจได้ชัดเจนขึ้นว่า สันติวิธี มิใช่การไม่ใช้กำลังความรุนแรงเท่านั้น แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่เป็นธรรมของอีกฝ่ายหนึ่ง ให้ปฏิบัติอย่างชอบธรรม รวมไปถึงการเปลี่ยนวิถีคิดและจิตใจของอีกฝ่ายหนึ่งด้วย แต่ถ้าหญิงแก่เลือกใช้วิธีแรก การตอบโต้กลับก็คือการใช้ความรุนแรง หรือถ้าเลือกวิธีที่ ๒ หรือ ๔ คือ ยืนนิ่ง ๆ หรือยืนตัวสั้น ก็ไม่สามารถทำให้เรารอดพ้นพฤติกรรมที่ไม่เป็นธรรมของอีกฝ่ายหนึ่งได้ หรือถ้าวิ่งหนีไปก็ไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหา แต่เป็นการยอมจำนนหรือถอยหนีจากปัญหา

แนวทางสันติวิธีนี้สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้ทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับบุคคล เช่น เหตุการณ์ที่กล่าวข้างต้น หรือระดับองค์กร จนถึงระดับชาติ แต่ต้องพึงระลึกไว้เสมอเมื่อใช้วิธีการนี้

ว่าการต่อสู้มีหลายวิธี และไม่จำเป็นต้องใช้ความรุนแรง อำนาจแท้จริงไม่ได้เกิดจากอาวุธ แต่เกิดจากการยอมรับ โดยมีพื้นฐานและเป้าหมายคล้ายคลึงกับความสมานฉันท์ จึงเห็นได้ว่าแนวทางสันติวิธีและการสมานฉันท์ เป็นสิ่งที่คู่กันและเป็นหนทางสำคัญในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง และลดความรุนแรงในสังคมให้ลดลงไปได้

จากคำถาม ๔ ประการนี้แสดงให้เห็นว่าความสมานฉันท์เป็นสิ่งที่แสดงความสำคัญที่ประเทศหรือสังคมนั้น ๆ จะต้องร่วมกันสร้างให้เกิดขึ้น เพราะมีผลต่อทั้งความมั่นคงและความก้าวหน้าพัฒนาของประเทศและสังคม ลดผลเสียหายที่จะเกิดจากการทะเลาะเบาะแว้งใช้กำลังกลไกการแก้ไขปัญหาเพื่อสร้างความสมานฉันท์ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายของประเทศชาติ ถึงแม้ว่าปัญหาเหล่านั้นจะไม่ได้เกิดจากประชาชนทั้งประเทศก็ตาม และเมื่อจะแก้ไขปัญหาก็ต้องร่วมมือกันทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่นจากการรวมตัวกันของหลาย ๆ ฝ่าย หลาย ๆ ส่วน รวมถึงภาคเอกชนด้วย และส่วนที่สำคัญที่สุดต้องมีประชาชนทุกคนร่วมกัน เริ่มต้นจากการประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม รู้จักเสริมสร้างความกลมเกลียวในสังคม รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม ความมีน้ำใจ ยอมรับในความเป็นจริง เคารพในกฎหมายของสังคมและต้องรู้จักหน้าที่ของตนเอง คือ รู้ว่าตนเองมีหน้าที่ใด ก็ทำหน้าที่นั้นให้สมบูรณ์เต็มกำลังด้วยความสุจริต ซึ่งจะส่งผลให้งานของแต่ละคนประสบความสำเร็จและส่งเสริมถึงความมั่นคงของชาติ เมื่อทุกคนดำเนินชีวิตไปในทางเดียวกันแล้ว สังคมที่อาศัยอยู่ก็ย่อมดำเนินไปในทางเดียวกัน เมื่อทุกคนทุกส่วนปฏิบัติได้ดังนี้แล้วก็จะทำให้เกิดความสมานฉันท์และความสามัคคีในสังคม ซึ่งเป็นกำแพงป้องกันความขัดแย้งในชาติและบ้านเมือง รวมถึงประเทศที่ทุกคนอาศัยก็จะมีสิ่งที่ต้องการสิ่งเดียวกัน คือ ความผาสุกสำราญ หากแก่การพรรณนาว่าเป็นเช่นไร เพราะนั่นคือความสุขที่แท้จริงที่สังคมนั้นจะสัมผัสได้จากการอยู่ร่วมกัน

ในวโรกาสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชย์สมบัติครบ ๖๐ ปี และทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา จึงเป็น โอกาสอันดีที่ชาวไทยผู้มีความจงรักภักดีต่อพระองค์ทั้งปวงจะพร้อมใจกันปฏิบัติตนให้ตั้งมั่นอยู่บนคุณธรรม ดำเนินชีวิตตามพระบรมราโชวาทและตามรอยเบื้องพระยุคลบาท ซึ่งพระองค์ทรงวางแนวทางไว้อย่างประเสริฐ โดยมีความอดทน อดกลั้น มีความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงานหน้าที่ของตน และมีความเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพื่อสร้างความสงบสุข และความสมานฉันท์ในสังคม เป็นกำลังของแผ่นดินหรือภูมิพลังในการขับเคลื่อนประเทศชาติให้ดำเนินไปข้างหน้า และน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายความสมานฉันท์อันยิ่งใหญ่แด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ผู้ทรงอุทิศพระวรกายและพระราชหฤทัยเป็นเวลายาวนาน เพื่อแผ่นดินไทยอย่างแท้จริง สมกับพระนามว่าทรงเป็น “กำลังของแผ่นดิน” อย่างหาผู้ใดเสมอเหมือน

บรรณานุกรม

โคทม อาริยา, “การส่งเสริมสันติวิธี.” เอกสาร ๓๐ ปี ๑๔ ตุลา จดหมายข่าวประชาชน

(ตุลาคม ๒๕๔๖) : หน้า ๒๓-๒๕.

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. “ทำความเข้าใจแนวคิด ‘สมานฉันท์’.” มติชน (๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๘)

: หน้า ๖

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. ทศพิธราชธรรมกับพระมหากษัตริย์ไทย. กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. “จะสร้าง ‘สมานฉันท์’ จากความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบันได้อย่างไร.”

มติชน (๗ สิงหาคม ๒๕๔๕) : หน้า ๗.

ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา. ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท

: ที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ปี พุทธศักราช ๒๕๓๕. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพฯ,

๒๕๓๕

“สมานฉันท์สังคมไทย มุมมอง ๒ รัฐมนตรีกระทรวงสังคม.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

http://www.politic.tjanews.org/index.php?option=com_content&task=view&id=272&Itemid=27.

(สืบค้นเมื่อ พฤศจิกายน ๒๕๕๐)

ผู้ส่งผลงาน นายเชียรดนัย เสริมบุญไพศาล

เลขประจำตัวนิตินิติ ๔๘๓ ๓๐๕๐๘ ๒๓

สังกัด ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเลขติดต่อกลับ ๐๘-๖๐๒๑-๘๑๘๒

๐-๒๒๔๕-๕๘๓๐
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“สมานฉันท์เพื่อกำลังของแผ่นดิน”

“...ประเทศไทยจะอยู่ได้ ก็ด้วยความสามัคคี เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ไม่ปิดขาปิดแข้งกัน หรืออิฉนาริชยากัน ทำเช่นนั้นก็จะทำให้เมืองไทยอยู่ต่อไปได้อย่างที่เคยอยู่มา เป็นหลายศตวรรษมาแล้ว ไม่มีใครที่จะมาล้มเราได้ ถ้าเราไม่ล้มตนเอง...” พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในพิธีพระราชทานธงประจำรุ่นลูกเสือชาวบ้านจังหวัดชลบุรี ณ สวนจิตรถาว์วันวิทยาลัย จังหวัดชลบุรี ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๑๕

แม้เวลาจะล่วงเลยมานานนับเนื่องแล้ว พระราชดำรัสดังกล่าวของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชก็ยังคงมีคุณค่าและสามารถเตือนสติปวงประชาให้รู้จักปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ผืนแผ่นดินไทยยังเป็นดินแดนแห่งความอิสระที่สามารถธำรงคำว่า “ชาติ” ได้อย่างสมบูรณ์ตั้งแต่อดีตจวบจนถึงปัจจุบัน ด้วยเพราะมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผู้ประเสริฐ และเปี่ยมพร้อมทศพิธราชธรรมในการบริหารปกครองบ้านเมืองให้ปวงราษฎรประสบแต่ความสุข สงบ และร่มเย็น อย่างไรก็ตาม คงไม่มีใครปฏิเสธว่า แผ่นดินไทยทุกวันนี้กำลังประสบภาวะวิกฤติอันหนักหน่วง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความขัดแย้ง ที่นับวันปัญหานี้จะยิ่งบานปลาย เมื่อสายใยแห่งความผูกพันของคนในชาติลดน้อยลงจนใกล้จะขาดสะบั้นลงด้วยน้ำมือของคนไทยด้วยกันเอง เมื่อเป็นเช่นนี้ การที่แผ่นดินไทยจะสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงประกาศค่าความยิ่งใหญ่ของความภาคภูมิใจของคนไทยทั้งประเทศ และยุติข้อพิพาทต่างๆ ได้ก็ต้องการอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจจากพลเมืองทุกฝ่ายอันจะเป็นกลไกหลักในการส่งเสริมความสามัคคี ฉะนั้น ปณิธานแห่งความหวังและจิตสำนึกแห่งคุณธรรมที่ว่า “สมานฉันท์เพื่อกำลังของแผ่นดิน” จึงถือเป็นแนวทางสำคัญในการสืบสานคุณค่าของ “ความเป็นไทย” ที่ไม่ยอมตกอยู่ในอำนาจฝ่ายต่ำ และร้อยประสานรอยร้าวของ “ความเป็นไทย” ให้เป็นหนึ่งและคงอยู่เคียงคู่กันได้อย่างดี

หลายคนคงสงสัยและมีคำถามว่า “ความสมานฉันท์คืออะไร” แล้ว “ทำไมคนไทยหรือแม้กระทั่งมนุษย์ทุกคนในโลกต้องมีความสมานฉันท์ ในเมื่อทุกฝ่ายก็ยังคงดำเนินชีวิตตามปกติ” คำตอบที่ดีที่สุดคือ แท้จริงแล้วความสมานฉันท์ เป็นหนทางของความสามัคคีและความพร้อมเพรียงกันซึ่งจะทำให้สังคมและประเทศชาติดำรงอยู่ได้อย่างสงบสุข คำว่า “สมานฉันท์” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๔๒ มีความหมายว่า “ความพอใจร่วมกัน ความเห็นพ้องกัน เช่น มีความเห็นเป็นสมานฉันท์” ฉะนั้น เมื่อแต่ละชีวิตมีความเห็นชอบร่วมกันแล้ว การยอมรับตัวตนของแต่ละคนก็จะเกิดขึ้น ความขัดแย้งก็จะสูญสลาย จนสามารถนำไปสู่การสร้างชาติได้อย่างเข้มแข็งและแกร่งกล้าท่ามกลางความหลากหลายบนเส้นทางแห่งความเป็นหนึ่ง เพราะถ้าคนไทยทุกคนอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนด้วยความเข้าใจซึ่งกันและกันแล้ว ใครก็จะมีมารุกรานทำร้าย และทำลายไทยไม่ได้เป็นอันขาด หากเปรียบแผ่นดินไทยเป็นแผ่นดินอันกว้างใหญ่ที่ประกอบไปด้วยไม้หลายท่อน แต่กระจัดกระจายไปในแต่ละพื้นที่ ไม่มีการรวมเป็นมัด หรือกลุ่ม

ก่อน ชีงนานวันแผ่นดินไทยก็จะยิ่งอ่อนแอและเปราะบาง เมื่อได้รับการกระทบกระทั่งเพียงเล็กน้อยก็อาจส่งผลร้ายกระทบกระเทือนไปทั่วทุกภูมิภาค ตรงกันข้าม หากไม่แต่ละท้องถิ่นในสังคมไทยมีศูนย์กลาง หรือจุดยืนเดียวกัน จนสามารถเรียงร้อยและมีเป้าหมายร่วมกันแล้ว แผ่นดินไทยก็จะมีพลังสมานฉันท์ในการรังสรรค์ประโยชน์สุขให้แก่บ้านเมืองและมวลมนุษยชาติ

หากพิจารณาให้ดีแล้ว จะเห็นว่า ทุกวันนี้สังคมไทยกำลังเผชิญความขัดแย้งอย่างมากในด้านต่างๆ ซึ่งสร้างความปวดร้าวให้เกิดขึ้นในจิตใจของแต่ละฝ่าย ความเจ็บปวดนั้นเปรียบเสมือนเมฆหมอกสีดำที่เกาะติดอยู่ในมโนทัศน์ของคนไทยและนับวันจะยิ่งทอดเงาคลุมสังคมให้มีมืดมิดและถอยห่างจากความดี เมื่อเป็นเช่นนี้ สิ่งแรกที่คนไทยจะต้องกระทำเพื่อสลัดความไม่เป็นธรรมของสังคมให้หมดไป ก็คือ หาวิธีออกจากเงาดังกล่าวเพื่อให้แสงสว่างกลับคืนสู่สังคม ด้วยแสงนั้นจะเป็นดังเทียนทองส่องทางอันสว่างไสว โชติช่วง เจิดจ้า และทำให้ประเทศไทยก้าวไปสู่ลักษณะของความสมานฉันท์ กล่าวคือ ทุกคนในชาติจะต้องมีความรู้สึกร่วมกันว่าวัฒนธรรมเฉพาะของตนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมรวมของสังคมเท่ากับวัฒนธรรมอื่นในสังคม โดยมองว่าความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมสามารถแสดงออกและเผยแพร่สู่สาธารณะในทุกๆ มิติ ทุกๆ มุมมอง อาทิ การแต่งกาย ภาษา พิธีกรรม และศาสนา ไม่เพียงเท่านั้นทุกฝ่ายจะต้องคำนึงถึงหลักเหตุผลมากกว่าอารมณ์ โดยเล็งเห็นประโยชน์สาธารณะหรือส่วนรวมมากกว่าส่วนตน สังคมที่มีความสมานฉันท์เป็นแกนหลักยังจะต้องให้ทุกคนมีสถานะเป็นพลเมืองเต็มที่ สามารถรับรู้สิทธิบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบ รวมทั้งสร้างแรงบันดาลใจให้คนในสังคมมีความหวังและพลังใจที่จะปรับฐานะทางเศรษฐกิจของตนเอง ครอบครัวและชาติให้ดีขึ้น จนสามารถเป็นกำลังในการสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่แผ่นดินอย่างเต็มใจและเต็มกำลัง จะเห็นได้ว่า สังคมสมานฉันท์ที่จะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาชาติให้ก้าวไกลสู่จุดมุ่งหวัง ได้นั้นจะต้องมิใช่สังคมอุดมคติ หากแต่คนไทยจะต้องเริ่มทำให้สังคมสมานฉันท์ดังกล่าวให้เกิดขึ้นจริง แม้ว่าเส้นทางของการหว่านเมล็ดพันธุ์แห่งความรู้รักสามัคคีจะต้องประสบอุปสรรค หรือล้มลุกคลุกคลานสักเพียงใด

แม้แผ่นดินไทยจะเต็มไปด้วยความวุ่นวายและสับสนบนความแตกต่างของสังคม เนื่องจากแผ่นดินไทยมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ ดังคำกล่าวที่ว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” ได้ดึงดูดผู้คนจากทั่วทุกสารทิศให้มาตั้งรกรากถิ่นฐาน และกลายเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของไทย ทรัพยากรของไทยจึงมีลักษณะผสมผสาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรมนุษย์ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา เพศสภาพ และชาติพันธุ์ อย่างไรก็ตาม ความหลากหลายไม่ใช่บ่อเกิดของปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบัน ตรงกันข้าม ความหลากหลายดังกล่าวกลับเป็น “ทุนของสังคม” อันจะทำให้คนในสังคมย่อนมองความจริงที่ว่า หลักการพัฒนาคน ชุมชน และชาตินั้นจะต้องรู้จักมองโครงสร้างของสังคมอย่างละเอียดอ่อน ตลอดจนพร้อมเปลี่ยนแปลงทัศนคติใหม่ของตนให้กลายเป็นผู้มีความเข้าใจความเป็นชาติที่แท้จริงก่อน ทั้งนี้ยังต้องบ่งชี้ให้คนไทยตระหนักว่าหลักการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลนั้นจะต้องทำให้ทุกคนสามารถมีชีวิตที่

แตกต่างกัน แต่ก็สามารถทอประกายความงดงามและความดีได้ตามวิถีทางที่ตนเองเลือกเอง จะเห็นได้ว่า พุทธของสังคมดังกล่าวสามารถเสริมสร้างได้อย่างมีศักดิ์ศรี มีความสง่างาม และถือเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละหมู่เหล่า ในขณะที่เมื่อรวมความหลากหลายที่ต่างมีเกียรติในตัวเองดังกล่าวแล้วก็ยังคงความเป็นไทยได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และระบอบกฎหมายที่ระบุดึงการคำนึงใน “มนุษยนิยม” ดังจะเห็นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศไทย หมวด ๑ บททั่วไป มาตราที่ ๔ บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับการคุ้มครอง” รวมทั้งการเข้าร่วมเป็นสมาชิกภาคีของสหประชาชาติ ยังทำให้สังคมไทยมีพันธกรณีระหว่างประเทศในสร้างความสมานฉันท์ ตลอดจนเคารพในหลักสิทธิมนุษยชนที่ปรากฏในมาตรา ๕๔ - ๕๕ แห่งกฎบัตรสหประชาชาติ คริสตศักราช ๑๙๔๕ และในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน คริสตศักราช ๑๙๔๘ เมื่อเป็นเช่นนี้ เชื่อแน่ว่า สังคมไทยที่ไม่นิยมความขัดแย้ง ความรุนแรง และความไม่ยุติธรรม จะกลายเป็นสังคมที่เอื้อต่อการเชื่อมพลังความสามัคคี และสามารถบ่มเพาะความสมานฉันท์นิยมให้ค่อยๆก่อตัวและเติบโตขึ้นในตัวตนของคนไทย ควบคู่ไปกับการรู้จักเลือกรับสิ่งที่ดีและปรับประยุกต์ใช้สิ่งใหม่ในขณะที่ไม่ลืมนิยามความเป็นชาติ

ถ้ามองกลับไปในอดีตจะเห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการให้และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขบนพื้นฐานของการมีเอกลักษณ์และเอกราชร่วมกันของทุกคนชั้น ดังปรากฏในแบบเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สปช.) ตามหลักสูตรการศึกษา ๒๕๒๑ ว่า “...แต่ละภาคมีภูมิประเทศชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี และภาษาพูดแตกต่างกันไปบ้าง แต่ทุกคนเป็นคนไทยเหมือนกัน มีชีวิตบนผืนแผ่นดินในประเทศไทยเดียวกัน มีพระมหากษัตริย์องค์เดียวกัน คนไทยทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในภาคใดต่างก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้ประเทศเราเจริญเป็นปึกแผ่น เป็นเอกราชติดต่อกันมานาน” จะเห็นได้ว่า แบบเรียนดังกล่าวได้เสนอโมทัศน์ที่สามารถหยั่งรากลึกอยู่ในความรู้สึกของคนไทย รวมถึงสะท้อนความเป็นอยู่ของสังคมไทยที่ว่า “สังคมไทยมีความสมานฉันท์บนความแตกต่างหลากหลาย” แต่ ณ วันนี้ โมทัศน์ดังกล่าวกลับได้รับการทำลายเมื่อแผ่นดินไทยต้องเผชิญความขัดแย้งอันรุนแรงอันสืบเนื่องมาจากความเหลื่อมล้ำด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม นอกจากนี้แผ่นดินไทยยังต้องเผชิญสภาพปัญหาที่มีอาจทำให้สังคมไทยเป็นสังคมสมานฉันท์ได้สมบูรณ์ กล่าวคือ ความเป็น “ชาตินิยม” ที่มีได้มีความหมายเพียงแต่คำว่า “ชาติพันธุ์” แต่กลับเหมารวมลักษณะเฉพาะเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ให้อยู่ในนิยามของคำว่า “ชาตินิยม” ความต่ำเรี่ยในเชิงประวัติศาสตร์ที่ประเทศไทยสามารถผนวกคนจีนและคนลาวได้ ในขณะที่การผนวกคนกลุ่มอื่น เช่น คนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่ประสบผลความรักชาติยังได้กลายเป็นสิ่งผูกขาดสำหรับผู้ที่มีทัศนคติคล้อยกับรัฐ และเชื่อในวิธีการ “ปราบปรามศัตรูของชาติ” อันแข็งกร้าว รวมทั้งความไม่ถักดีต่อกันระหว่างราษฎรกับรัฐและราษฎรกับราษฎร ตลอดจนตัวบทกฎหมายที่ยังเป็นปัญหาต่อการสร้างสันติสุขในสังคมไทยอีกด้วย

“เหตุการณ์ความรุนแรงในบริเวณสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” สะท้อนให้เห็นว่าสังคมและการเมืองไทยกำลังค่อยๆ แยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับเอกลักษณ์ของไทยในอดีต ดังกรณีเหตุการณ์มัสยิดกรือเซะ กรณีตากใบ กรณีผู้สูญหาย โดยเฉพาะกรณีทนายสมชาย นิละไพจิตร นอกจากนี้ภาพเหตุเศร้าสลดจากการกระทำของคนที่ไม่ใช่คนที่ได้ลอบวางระเบิด เผาโรงเรียน สังหาร “เหยื่อ” ทั้งพลเมืองชาวพุทธ อิสลามและเจ้าหน้าที่รัฐอย่างไม่ว่างเว้น ผู้ก่อการร้ายยังโหดเหี้ยมอำมหิต สังหารได้แม้กระทั่งครู และพระสงฆ์ อันเป็นเสมือนผู้เปิดประตูทางปัญญา และวางรากฐานของการศึกษาให้เด็กและเยาวชน หากไม่เร่งแก้ปัญหาที่อย่างเร่งด่วนแล้วอนาคตของชาติก็ไม่อาจมองเห็นทางว่าจะดำเนินชีวิตไปในทิศทางใด ความศรัทธาในการประพฤติกฎปฏิบัติตนเป็น “คนดี” ของบ้านเมืองตามหลักศาสนาและหลักประชาธิปไตยก็จะยิ่งลดน้อยถอยลง โครงสร้างปัญหาดังกล่าวมีปมเหตุคล้ายปัญหาชนบทไทยในที่อื่นๆ ประกอบกับเงื่อนไขหลักสามประการที่ทำให้ผู้ก่อการร้ายใช้เป็นข้ออ้างในการปฏิบัติการอย่างแบบค้าย ชำรายเงื่อนงำนั้นยังทำให้เหตุการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยิ่งปะทุเดือดขึ้น ดังนี้ ประการแรก *เงื่อนงำเชิงบุคคล* ได้แก่ การใช้อำนาจปกครองในทางที่ผิดและไม่มีขอบเขต การใช้ความรุนแรงโดยผู้ก่อความไม่สงบ และแนว โน้มการ ได้ดอบของฝ่ายรัฐด้วยความรุนแรง เช่น การวิสามัญฆาตกรรมผู้ก่อการร้ายโดยไม่ผ่านกระบวนการสืบสวน สอบสวน และไม่ให้หวงโยผู้บริสุทธิ์ ซึ่งอาจกลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมไทยที่ไร้เหตุผลและเป็นสัญญาณเตือนว่าคนส่วนใหญ่พร้อมที่จะสนับสนุนการใช้ความรุนแรงเด็ดขาดในการแก้ไขปัญหาคณะที่สอง *เงื่อนงำเชิงโครงสร้าง* ได้แก่ กระบวนการยุติธรรมที่บกพร่องและไม่ได้มอบความเป็นธรรมให้แก่กันในพื้นที่อย่างแท้จริง ทำให้ชาวไทยมุสลิมบางส่วนไม่ไว้วางใจในความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นฝีมือคนนอกพื้นที่หรือเจ้าหน้าที่รัฐมากนักน้อยเพียงไร ปัญหาความยากจน การพัฒนาที่ขาดสมดุล ความโหดร้ายในการต่อสู้แย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีส่วนทำให้เศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่เข้มแข็ง ความด้อยของคุณภาพการศึกษาและไม่เอื้ออำนวยให้ประชาชนมีพลังเอาชนะการทำลายทางสังคมทั้งทางโลกและทางธรรม รวมไปถึงสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังเป็นดินแดนในบริบทภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างประเทศไทยและมาเลเซียทำให้เกิดการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต และประการที่สาม *เงื่อนงำเชิงวัฒนธรรม* สถาบันทางวัฒนธรรมที่ผูกร้อยคนไทยทั้งแผ่นดินเข้าด้วยกันกำลังอ่อนแอ และได้เปลี่ยนคนในสังคมเดียวกันให้ดูเหมือนเป็นคนแปลกหน้าไปแล้ว ในเมื่อความขัดแย้งที่สะสมมานานถูกกระตุ้นให้มีความรุนแรงเข้มข้นขึ้นเป็นทวีคูณ สงครามจิตวิทยาจึงก่อตัวตามมาท่ามกลางความไม่เข้าใจ ความเข้าใจผิด ความหวาดระแวง และความรู้สึกในทางลบต่ออำนาจรัฐ อันมีที่มาจากความแตกต่างทางศาสนา ภาษา และชาติพันธุ์ รวมถึงข้ออ้างทางประวัติศาสตร์ปิดตานิและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ความเป็นมลายูมุสลิม เมื่อเป็นเช่นนี้ “ความเป็นอื่น” จึงปรากฏขึ้นและส่งผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องระหว่าง

“พวกเรา” กับ “พวกเขา” ระหว่าง “ความเป็นพุทธ” กับ “มุสลิม” และระหว่าง “ความเป็นไทย” กับ “ไม่ใช่ไทย” สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นข้ออ้างหลักในการสร้างความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรง

เป็นที่ปรากฏชัดแล้วว่า ยิ่งใช้ความรุนแรงในการยุติเหตุการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มากขึ้นเท่าไร ความรุนแรงก็จะยิ่งสะท้อนกลับมาทำลายชีวิตและทรัพย์สินของประเทศชาติมากขึ้นเท่านั้น เพราะทางออกที่ใช้ความรุนแรงเป็นการตอบโต้ปัญหา ไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหา และจะไปคบกับวิธีการแก้ปัญหาอื่น ฉะนั้น วิธีเสียเวลา แก้ไขปัญหาที่รู้มั่ว และสมานรอยแผลจาก ความรุนแรงซึ่งถือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐที่ได้ผลที่สุดก็คือ การใช้ “สันติวิธี” พร้อมกับ “สติปัญญา” “ขันติธรรม” “การให้อภัย” และ “ความยืดหยุ่น” เพื่อเป็นกลไกในการ “ดับไฟได้” ทลายกำแพงความแตกต่าง ยุติการนองเลือดและเชื่อมโยงเครือข่ายสมานฉันท์ระหว่างรัฐกับประชาชน คนส่วนใหญ่กับคนส่วนน้อยทั้งในพื้นที่และในประเทศให้มีความผูกพันแน่นแฟ้น โดยไม่คิดว่าชาวไทยมุสลิมเป็นชนกลุ่มน้อยในรัฐชาติไทย แต่จะต้องให้คุณค่าความเป็นมนุษย์แก่ทุกฝ่าย รับฟังความคิด และไม่ทะเลาะที่จะรวมตัวร่วมมือ ร่วมคิดร่วมทำประโยชน์สุขให้ชาติโดยไม่หวั่นไหวต่อกับดักหรือการขู่ข่มของผู้จ้องทำลายไทย ผู้นำชาติจึงต้องมองการณ์ไกลด้วยการพัฒนาศักยภาพด้านการศึกษาของคนในท้องถิ่น โดยเริ่มจากเป็นแบบอย่างที่ดีในการเรียนรู้ การวางตัว มีความหนักแน่นและเชื่อมั่นในสันติวิธี เพราะแท้จริงนั้นสันติวิธีมิใช่การยอมจำนนต่อปัญหา แต่เป็นการปฏิบัติตามครรลองของกฎหมายเพื่อกำหนดทิศทางและนโยบายให้ก้าวผ่านเหตุการณ์ร้ายๆของประเทศร่วมกัน หากจะมีการปราบปรามและใช้มาตรการความเด็ดขาดก็จำเป็นต้องกระทำในรูปแบบของความพอดี เมื่อเป็นเช่นนี้ แม้จะมีใครคิดร้ายต่อชาติสักเพียงไร ถ้าคนไทยยังผูกพันรักใคร่กัน สังคมไทยก็ยังมั่นคงแข็งแรง ไม่มีวันล้มหรือยอมแพ้ต่อปัญหาใดๆ โดยง่าย ที่สำคัญภาครัฐและเอกชนจะต้องยึดถือทัศนคติว่า “ทุกชีวิตที่อยู่บนผืนแผ่นดินนี้ ล้วนคือคนไทยที่มีอิสระและไม่เป็นทาสใครเหมือนกัน” โดยจะต้องทำให้ทุกคนมีศักดิ์ศรี สิทธิอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน รวมไปถึงมีความเอื้ออาทร และไว้เนื้อเชื่อใจกัน ในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยที่กล้าแกร่งเช่นเดียวกัน การสมานฉันท์ร่วมกันทั้งผืนแผ่นดินจึงต้องเร่งสร้างให้เป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะเป็นคนไทยในภูมิภาคใด คนจีน คนแขก และคนลาวที่มาอาศัยอยู่ในดินแดนขวานทองแห่งนี้ มิใช่เจาะจงเฉพาะสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อภาครัฐมีเอกภาพ ภาคประชาชนเข้มแข็งแล้ว แผ่นดินไทยก็จะสามารถเอาชนะความรุนแรง มีสังคมการเมืองที่สร้างสรรค์และหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวบนมิติแห่งความหลากหลาย อันทรงพลังและสุขสงบยิ่งกว่าผืนแผ่นดินใดภายใต้ร่มพระบารมีแห่งบรมราชจักรีวงศ์ สมกับเป็น “สังคมแห่งน้ำใจและรอยยิ้ม” ที่นานาประเทศต่างต้องการเข้ามาสัมผัสและชื่นชม

ไม่เพียงเท่านั้น ทุกภาคส่วนยังมีภาระหน้าที่ในการตอกย้ำเตือนให้คนไทยตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องขยายอัตลักษณ์ไทยให้ครอบคลุมความหลากหลายและมีจิตสำนึกในการยอมรับตัวตนของกันและกันมากกว่าการมองรูปลักษณะภายนอก หรือยึดกรอบของความแตกต่าง เนื่องจากการเล็งเห็นถึงลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมจะทำให้มีการผสมผสานวิถีชีวิตไทยอันมีรูปแบบ

เฉพาะตัวของแต่ละท้องถิ่นให้กลายเป็นเนื้อแท้เนื้อเดียวกันมากกว่าที่จะกลืนอัตลักษณ์โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของกลุ่มชน ภาระหน้าที่ดังกล่าวจะเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด ยุติความบาดหมางและข้อพิพาทในสังคม ตลอดจนมีพลังต่อรองอำนาจ และยืนหยัดอยู่ได้ในยุคโลกาภิวัตน์ เมื่อเป็นเช่นนี้คนไทยก็จะมีกำลังใจในการพัฒนาประเทศด้วยการปฏิบัติตามหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถพร้อมๆกับการมีเอกลักษณ์ เอกราชที่ควรค่าแก่การหวงแหน

อย่างไรก็ตาม แม้จะพยายามหนักกำลังสมานฉันท์ด้วย “ความแตกต่างแต่ไม่แตกแยก” แล้ว ประเทศไทยก็จะขับเคลื่อนมิได้ หากคงลือค้ำเศรษฐกิจของประเทศกำลังจมคิอยู่ในบ่อโคลนจนต้องหยุดชะงักและมีอาภพหม่นต่อไปได้ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัญหาการกระจายรายได้ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับความขัดแย้งในสังคม ทั้งในรูปแบบที่รุนแรงและไม่รุนแรง ความเหลื่อมล้ำทางค้ำเศรษฐกิจมิได้ขึ้นอยู่กับความขยันหรือความสามารถส่วนบุคคล แต่เป็นการใช้ความไม่ชอบธรรมเชิงเศรษฐกิจเพื่อเบียดเบียนรัฐและราษฎร สร้างระบบอภิสิทธิ์ชนผ่านระบบอุปถัมภ์ที่ไม่โปร่งใสเพื่อความมั่งคั่งเฉพาะตน แต่ทำลายความมั่นคงของชาติ สิ่งเหล่านี้บ่งชี้ให้เห็นว่าปัญหาปากท้องเป็นเรื่องใหญ่ที่ต้องเร่งแก้ไขมิให้คนไทยช่วงชิงความเป็นใหญ่หรือชนฆ่ากันเอง จะเห็นได้ว่า ปัจจุบันสังคมไทยนั้นมีความอยู่ดีธรรมเกิดขึ้นเป็นวงกว้าง ซึ่งทำให้มีการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการชุมนุมประท้วงของเกษตรกร การถูกเหยียดหยามแรงงาน ไม่มีสัญชาติ แรงงานต่างด้าว ที่ได้รับการนิยาม “ความเป็นอื่น” เช่นเดียวกับชาวไทยมุสลิมในสวนจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างไม่เป็นธรรม ทว่าความเป็นชาวต่างชาตินั้นเป็นเส้นแบ่งความเป็นเราและเขาอย่างชัดเจน ทำให้คนไทยส่วนใหญ่คิดว่าแรงงานเหล่านี้เป็นภาระของสังคมไทยที่ต้องตกอยู่ในสถานะ “ผู้ให้” และ “แบกรับภาระ” ในทางกลับกัน นายทุนเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการจ้างแรงงานราคาถูกเหล่านี้อย่างปราศจากความรับผิดชอบ นอกจากนี้สังคมไทยยังมีความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงในการจ้างงาน รวมไปถึงการทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่จำกัดให้ลดน้อยและเสื่อมโทรมลง ทั้งที่ดินป่าไม้ ป่าชุมชน น้ำ และชายฝั่งทะเล การเอารัดเอาเปรียบทรัพยากรของชาติเหล่านี้จึงถือเป็นการบั่นทอนความแข็งแกร่งและรากฐานของประเทศไปโดยปริยาย ดังนั้น การสนับสนุน “ความเท่าเทียมกันของโอกาส” แทนความเท่าเทียมกันของรายได้หรือทรัพย์สิน และการส่งเสริมการมีงานทำที่มีคุณค่าจึงเป็นหนึ่งในแนวทางสมานฉันท์ที่จะกำจัดการกดขี่ข่มเหง และผลักดันให้ทรัพยากรมนุษย์ของแผ่นดินมีแรงใจสู้ชีวิตและดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเหมาะพอควรตามอัตภาพ กล่าวคือ การมอบสิทธิขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ห้ามการบังคับใช้แรงงาน คู่ครองแรงงานเด็ก ห้ามเลือกปฏิบัติ มีสิทธิรวมตัวและการเจรจาต่อรองร่วม การส่งเสริมศักยภาพในการทำงาน ได้แก่ การมีงานทำที่มั่นคงต่อเนื่อง การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน การเข้าถึงตลาด และสินเชื่อ การขยายความคุ้มครองทางสังคม ได้แก่ มาตรการทางภาษี ระบบรัฐสวัสดิการ หลักประกันสังคม อาชีพ ความปลอดภัยในการทำงาน การศึกษาและการสาธารณสุข ตลอดจนการมีผู้แทนและมี

ส่วนร่วม เพื่อเป็นหลักประกันในการกำหนดนโยบายหรือกฎเกณฑ์ที่สอดคล้องกับแรงงาน ทั้งนี้ทุกฝ่ายไม่ควรมองข้ามการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของแผ่นดินอื่นๆ ด้วยการยึดวิธีการสร้างการมีส่วนร่วมประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น โดยทำประชาพิจารณ์โครงการพัฒนาขนาดใหญ่และใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือหลัก ในขณะที่ผู้คนในชุมชนนั้นๆจะต้อง “รู้กว้าง รู้ไกล รู้เท่าทัน” เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาพร้อมๆกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

คนไทยยังจำเป็นที่จะต้องเปิดโลกทัศน์ในการมองปัญหาสังคมซึ่งมีจุดกำเนิดเบื้องต้นมาจากครอบครัวให้กว้างขึ้น อาทิ ปัญหาสามีทำร้ายร่างกายภรรยา ยาเสพติด การข่มขืน วัยรุ่นนอกลกตักกัน และแม่ทิ้งลูก คุณธรรมจริยธรรมเพื่อการสมานฉันท์จึงต้องเข้าถึงชีวิตประจำวันที่เป็นจริงของผู้คนในสังคมเสียก่อนเพื่อสมานรอยแตกร้าวเหล่านี้ ตั้งแต่ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน สามีกับภรรยา พ่อแม่กับลูก และเจ้านายกับลูกน้อง ความรักและความเข้าใจจะทำให้ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ได้กลับมาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอีกครั้งมากกว่าที่จะลงโทษอย่างรุนแรง “การศึกษา” และ “ขันติธรรม” จึงเป็นกระบวนการหนึ่งในการเยียวยาโลกทัศน์แห่งความรุนแรงนี้ได้ไม่มากนักน้อย “กลไกของรัฐและสื่อมวลชน” ยังต้องเป็นภาพตัวแทนในการสร้างความยุติธรรมความเห็นอกเห็นใจแก่คนกลุ่มนี้ในฐานะ “เหยื่อของสังคม” ซึ่งเป็นผู้หลงทางผิดชั่วขณะ มากกว่าที่จะประณามว่าเกิดจาก “ความเลว” ของปัจเจกชน ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ทางออกของปัญหาเชิงสันติวิธี

“...ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปรกติสุขเรียบร้อย จึงไม่ใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้” พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช สะท้อนให้เห็นถึงการสรรหาคคนดีให้มีบทบาทในการพัฒนาบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ อันหมายรวมถึงการสร้างความสมานฉันท์ด้วยกระบวนการจัดการความขัดแย้งเพื่อป้องกันความรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือการทุจริตที่เป็นมะเร็งร้ายเกาะกินชาติมาอย่างยาวนาน เป็นที่ปรากฏชัดแล้วว่า “กบฏของแผ่นดิน” ร่ำรวยขึ้นได้จากการฉวยโอกาสเบียดบังภาษีของราษฎรอย่างโจ่งแจ้ง ผู้ทรยศชาติได้เปลี่ยนกลยุทธ์ใหม่ให้โกงกินง่ายขึ้นด้วยการใช้ “คอร์รัปชันเชิงนโยบาย” เพื่อปกปิดอำพรางความคดโกงและความเหลื่อมล้ำทางชนชั้น กรณีการปฏิวัติ รัฐประหารหลายๆครั้งมีการยกข้ออ้างว่ากระทำไปเพื่อประชาชน แต่กลับแฝงนัยยะของการแย่งชิงผลประโยชน์ทางการเมือง ซึ่งถือเป็นการขัดต่อหลักการประชาธิปไตยอย่างร้ายแรง เรียกได้ว่าการฉ้อราษฎร์บังหลวงที่เปรียบเหมือนการปล้นแผ่นดินนั้นกำลังจะกลายเป็นวัฒนธรรมของสังคมไทยไปแล้ว มีหน้าจั่วคนไทยยังมีอาจขจัดปัญหานี้ให้หมดสิ้นไปจากภาพประวัติศาสตร์การเมืองและพื้นแผ่นดินไทย แต่หากทบทวนใหม่ให้ดีแล้วจะเห็นว่า “ความซื่อสัตย์สุจริตบนรากฐานแห่งคุณธรรม” อันรวมไปถึงการประพฤติกชอบและหาเลี้ยงชีพชอบจะเป็นดังเข็มทิศนำทางให้สามารถลวงพินมลทินจากความโลภและสร้างคนดีให้กลับคืนสู่สังคมได้โดยแท้

นับเป็นโชคคิของปวงชนชาวไทยที่มีหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปัจจัยหลักที่ขาดมิได้ในการพัฒนาไทยให้สามารถล่วงผ่านวิกฤติทางเศรษฐกิจ และพร้อมฟื้นฟูศักยภาพในการบริหารประเทศ อันจะนำไปสู่เส้นทางสายกลางที่เรียกว่าความสมานฉันท์ได้อย่างสำเร็จผล ดังพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ว่า “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่รองรับบ้านเรือน ตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะอยู่มั่นคงก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและล้มเสาเข็มไปเสียด้วยซ้ำ” แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า มิได้มีความสำคัญต่อปวงชนชาวไทยเท่านั้น หากแต่ยังมีความสำคัญต่อความเป็นปึกแผ่นของชาติบ้านเมืองอย่างมหาศาลเช่นกัน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสอนให้คนไทยตระหนักถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พร้อมรับมือกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นด้วย “ความรู้คู่คุณธรรม” ในการปฏิบัติที่เข้าใจอย่างถ่องแท้และรอบคอบ ซึ่งสามารถนำหลักการเหล่านี้ไปใช้ได้ทั้งในการวางแผน การตัดสินใจ จนถึงขั้นลงมือปฏิบัติ เพื่อดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่เห็นแก่ตัว เกื้อกูลกัน มอบมิตรภาพและน้ำใจให้แก่กันดังปรากฏในโครงการฟื้นฟูชุมชนพื้นที่ประสบภัยสึนามิ โครงการบ้านมั่นคง ซึ่งถือเป็นตัวอย่างที่ดีที่ชาวบ้านร่วมกันปฏิบัติได้ ภายใต้ความสมานฉันท์ เศรษฐกิจพอเพียงยังสามารถประสานประโยชน์และปลูก “วิญญาณแห่งจริยธรรม” ให้ตื่นขึ้นในสังคมไทย อาทิ การปฏิบัติตามกฎหมาย เคารพสิทธิหน้าที่ การเลือกตั้งไม่ซื้อสิทธิ์ ไม่ขายเสียง ไม่หลีกเลียงการเสียภาษีอากร รังเกียจการทุจริตและต่อต้านการประพฤติกมิชอบ สิ่งเหล่านี้จะเป็นคุณแจดอกสำคัญในการสร้างชาติไทยให้ใสสะอาดตั้งแต่ระดับรากหญ้าจนถึงระดับประเทศ คนไทยจึงควรคำนึงถึงหน้าที่และกระทำความดีอย่างตั้งใจจริงเพื่อหมุนกงล้อของการพัฒนาชาติมิให้หยุดนิ่งและสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้คงคุณค่าความเป็นแผ่นดินทองสืบไป

“...การที่ต่างคนต่างพยายามทำความคิด ความเห็นของคนให้ถูกต้อง เทียงตรง และมั่นคง อยู่ในเหตุในผล หากความคิด จิตใจ และการประพฤติปฏิบัติที่ลรอยเคียงกัน ในทางที่ดี ที่จริยธรรมยังมีพร้อมมูลในกาย ในใจของคนไทย ก็มั่นใจได้ว่า ประเทศชาติไทยจะดำรงมั่นคงอยู่ตลอดไปได้...” พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชต่อกองทัพไทยทั้งชาติเห็นคุณค่าของความสมานฉันท์อันเป็นกำลังของแผ่นดินอย่างจริงแท้ ทั้งนี้คนไทยจะต้องดำเนินรอยตามเบื้องพระยุคลบาท ปลูกจิตสำนึกในการทำความคิดและเกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน เมื่อไรที่ชาวไทยสามารถสร้างความสมดุลระหว่างความเหมือนกับความต่าง และความต่างในความเหมือนด้วยการยึดถือคุณธรรมจริยธรรมและตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสมานฉันท์ที่มีจำกัดเพียงการร่วมคิด แต่ต้องร่วมปฏิบัติด้วย เมื่อนั้น “สันติภาพก็จะอาบผืนแผ่นดินไทย” อันจะนำชาติไทยไปสู่หลักชัยแห่งความก้าวไกลเคียงคู่กับความสงบสุขร่มเย็นชั่วนิรันดรบนแก่นแท้แห่งความมั่นคง อันประกอบด้วยเอกลักษณ์ เอกราช ความรักและความภาคภูมิใจสมกับที่ได้เกิดเป็นคนไทยได้ร่วมพระบารมี “สมานฉันท์เพื่อกำลังของแผ่นดินจึงหยั่งรากแก้วด้วยหลักการสานใจชนได้อย่างงดงาม”

รายชื่อหนังสือที่ใช้ประกอบการเขียน

- คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ. รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความ
 สมานฉันท์แห่งชาติ : เอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์. กรุงเทพมหานคร :
 คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, ๒๕๔๕.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ. รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความ
 สมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) : เอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์ : ข้อเสนอของ
 กอส. ต่อรัฐบาล (ระหว่างเมษายน-กันยายน ๒๕๔๗). กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการ
 อิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, ๒๕๔๕.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ. รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความ
 สมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) : เอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์ : บทสรุปสำหรับผู้
 บริหาร. [ม.ป.ท.] : คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, ๒๕๔๕.
- ฉวีวสา ฉัตรไพฑูรย์. กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: จากทฤษฎีสู่ทางปฏิบัติในนานาชาติ.
 [ม.ป.ท.], ๒๕๕๐.
- มูลนิธิชัยพัฒนา และอื่นๆ. คู่มือสมานฉันท์ : การธัมมนาวิชาการประจำปี ๒๕๔๗ ๒๖-๒๗
 พฤศจิกายน ๒๕๔๗ โรงแรมเอมมาซาศาเตอร์ ซีที ออมเทียมน จังหวัดชลบุรี. กรุงเทพมหานคร
 : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๔๗.
- มูลนิธิธารน้ำใจ. ความดี: รวมพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เกี่ยวกับ "ความดี". กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิธารน้ำใจ, ๒๕๕๐.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐. กรุงเทพมหานคร : สำนักนิติกรรม สำนัก
 เลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ๒๕๕๐
- วิลเลียม ยูรี. กลยุทธ์การสมานไมตรีเพื่อบรรลุสันติร่วมกัน. แปลโดยเบญจรัตน์ แซ่ฉั่ว.
 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา, ๒๕๔๗.
- ศุภรา จันทร์ซิคฟ้า. ความรุนแรงในชายหมอก: สิ่งที่เห็นและเป็นไปในสามจังหวัดชายแดนใต้.
 กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, ๒๕๔๕.
- อริคม คุณาวุฒิ, บรรณาธิการ. สมานฉันท์บนความหลากหลาย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน
 กองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ, ๒๕๔๗.

ประกาศเรียงความ
 “สมานฉันท์เพื่อกำล้างของแผ่นดิน”

โดย

นางสาวสุธิญา พูนเอียด

รหัสนิสิต ๔๕๔๐๒๔๒๐๒๒

นิสิตชั้นปีที่ ๒ คณะอักษรศาสตร์

ภาควิชาภาษาไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่อยู่

หอพักนิสิตหญิง ตึกพุดซ้อน ห้อง ๘๑๘

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท แขวงวังใหม่

เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

๑๐๓๓๐

หมายเลขโทรศัพท์

๐๘๖-๖๘๕๖๕๘๕ , ๐๘๖-๖๘๔๔๘๒๘

E-MAIL : suthiya109@hotmail.com

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมานฉันท์เพื่อกำลังของแผ่นดิน

ชาติร่มเย็น	ชนเป็นสุข	ถ้วนทุกที่
ด้วยไทยมี	แนวทาง	สมานฉันท์
ต่างรู้จัก	สามัคคี	มีแบ่งปัน
เพื่อสร้างสรรค์	แผ่นดินไทย	ให้รุ่งเรือง

ไม่ว่าสังคมใดหรือประเทศใด หากต้องการให้สังคมหรือประเทศมีความเจริญก้าวหน้า มีความร่มเย็นเป็นสุข สามารถผ่านพ้นอุปสรรคและวิกฤตการณ์ต่างๆ ได้ สิ่งที่สำคัญยิ่งคือความปรองดองและความสมานฉันท์ของคนในประเทศ ตามสถานการณ์ของโลกทุกวันนี้ ประเทศต่างๆ ในโลกต่างมุ่งหวังที่จะพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ ทั้งความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสร้างสาธารณูปโภคที่ครบครันทันสมัย อีกทั้งยังต้องการให้ประชาชนในประเทศมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี สามารถดำรงชีวิตและประกอบกิจการงานต่างได้เป็นปกติสุข อย่างไรก็ตาม ทุกประเทศในโลกนี้ล้วนเป็นที่อยู่ร่วมกันของคนจำนวนมาก ซึ่งก็มีความหลากหลายทั้งทางด้านวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา รวมถึงความแตกต่างทางความคิดและอุดมการณ์ ดังนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดในการอยู่ร่วมกันคือความสมานฉันท์ ความสมัครสมานสามัคคีกัน การประนีประนอม การปรับความคิดความเห็นแต่ละฝ่ายให้อยู่บนแนวทางแห่งความเห็นพ้องต้องกันและความพึงใจของแต่ละฝ่าย ใช้ความเอื้อเฟื้อและความเอื้อเฟื้อต่อกัน หากประเทศใดสามารถสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในสังคมได้ ย่อมก่อเกิดเป็นกำลังผลักดันไปสู่ความก้าวหน้าและสามารถพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตได้ด้วยดี แต่หากไม่สามารถใช้แนวทางแห่งความสมานฉันท์ร่วมกันได้แล้ว อาจเกิดปัญหาตามมามากมาย ดังที่ปรากฏเห็นเป็นรูปธรรมในสถานการณ์โลกในขณะนี้ เช่น การก่อความไม่สงบภายในประเทศ การแบ่งแยกทางเชื้อชาติ ศาสนา ความขัดแย้งทางอุดมการณ์และการเมือง สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศรวมถึงความสงบและความผาสุกของประชาชนทั้งหมด

ประเทศไทยเรานั้น นับเนื่องแต่อดีตมาช้านาน เราสามารถตั้งมั่นเป็นปึกแผ่นอยู่มาได้ด้วยความสงบร่มเย็นเพราะคนไทยมีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความรักและความปรองดองเสมอมา แม้ในคราวใดที่เราประสบปัญหาหรือวิกฤตการณ์ต่างๆ ก็สามารถผ่านพ้นไปได้ด้วยดีและดำรงอยู่มาได้ครบจนทุกวันนี้ สังคมไทยในปัจจุบันถือได้ว่ามีความหลากหลายและมีลักษณะเป็นพหุสังคม คือมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา มีการอยู่ร่วมกันของวัฒนธรรมที่หลากหลาย อาจจำแนกออกไปตามภูมิภาคเช่น ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน ภาคใต้ หรือแบ่งออกตามชุมชน ท้องถิ่นต่างๆ อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างเหล่านี้ไม่ได้เป็นอุปสรรคอันใดต่อการอาศัยอยู่ร่วมกันเพราะเมื่อทุกคนอยู่ภายใต้พระบรมโพธิสมภารแห่งองค์พระมหากษัตริย์ไทยแล้ว ย่อมได้รับความร่มเย็น

ได้รับความเสมอภาคถ้วนทั่วกัน เราจึงสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างร่มเย็นบนแผ่นดินทองผืนนี้ นอกจากนั้นเรายังยึดมั่นในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นหลักการปกครองที่เคารพในสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคกันของประชาชนทั้งมวล ยอมรับในเรื่องของความแตกต่าง แต่กระนั้นสิ่งที่สำคัญคือการยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน สังคมเราจึงต้องใช้แนวทางแห่งความสมานฉันท์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สร้างแนวทางแห่งความพอใจร่วมกัน ด้วยเหตุนี้จึงสามารถกล่าวได้ว่า ความสมานฉันท์นั้นเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งอันจักเป็นกำลังให้ประเทศชาติและสังคมพัฒนาไปสู่ความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้า สามารถแข่งขันกับนานาอารยประเทศได้

แต่สภาพปัจจุบันที่ปรากฏ สังคมไทยได้ประสบปัญหาความแตกแยกในสังคมหลายด้าน ทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม เช่นในกรณีของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีปัญหาการก่อความไม่สงบขึ้น สร้างความสูญเสียและผลกระทบที่ตามมามากมาย ทั้งทางร่างกาย จิตใจ ทรัพย์สินและความสงบสุขแก่ประเทศชาติส่วนรวม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จักต้องหามาตรการ กลไกและวิธีการสร้างสมานฉันท์และสันติสุขในสังคมไทย โดยการสร้างความยุติธรรม ลดความไม่เข้าใจระหว่างกลุ่มคนที่มีความแตกต่างหลากหลาย ขจัดเงื่อนไขและป้องกันปัญหาความรุนแรง รวมถึงให้การศึกษาและเรียนรู้แก่สาธารณชน โดยให้ตระหนักถึงผลของความรุนแรง ความเกลียดชัง ตลอดจนความจำเป็นและประโยชน์ของการใช้สันติวิธีแก้ปัญหาความรุนแรง พร้อมกับส่งเสริมความยุติธรรมในสังคมอันเป็นพลังสร้างความสมานฉันท์ในชาติ โดยเคารพความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม นอกจากนี้สังคมไทยในปัจจุบันยังประสบปัญหาความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมือง ก่อเกิดปัญหาความไม่เข้าใจ ความขัดแย้งกันต่าง ๆ นานา บุคคลถูกแบ่งแยกเป็นฝักเป็นฝ่าย สังคมจึงไม่สงบสุข ไม่สามารถเดินสู่วิถีแห่งความปรองดองได้ ทำให้สังคมและประเทศชาติไม่พัฒนาก้าวหน้า พลังแห่งความสมัครสมานจึงเป็นพลังที่ใหญ่ยิ่งที่จะทำให้ไทยพ้นวิกฤตการณ์ทั้งปวง

เราชาวไทยควรยึดในหลักสมานฉันท์เพื่อกำลังแผ่นดิน น้อมนำในเรื่องของความสามัคคี ความปรองดองกัน ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ถวายพระพรชัยมงคล ณ ศาลาศาลิตตาลัย พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2550 เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา ในวันที่ 5 ธันวาคม 2550 ความตอนหนึ่งว่า "...และก็ได้พูดเมื่อวานขึ้นนี้ว่า ทหารก็ตาม พลเรือนก็ตาม ต้องสามัคคี เหมือนขาของเรา ที่จะต้องเดินสามัคคีกัน หมายความว่า ก้าวไปข้างหน้า แล้วก็อีกข้างหนึ่งก็ขึ้นข้างหลังและเมื่อขึ้นข้างหลังเล็กน้อยแล้วก็ก้าวไปข้างหน้าอีกข้าง อันนี้ก็สามารถเดินได้และไม่หกล้ม ซึ่งถ้าไม่สามัคคีก็บอกแล้วว่าประเทศจะประสบความหายนะ ไม่ได้ใช้คำว่าหายนะ แต่คล้ายๆ กันว่า ถ้าไม่สามัคคีกัน ไม่ปรองดองกัน ประเทศชาติล้ม ถ้าล้ม ก็ผลของการล้มนั้นมิหลายอย่าง ถ้าทางกายก็ร่างกายกระดูกหักและต้องเข้ารักษา บางทีรักษานานๆ ไม่มีสิ้นสุด ถ้าไม่ระวังประเทศชาติก็ล้ม เมื่อล้มเราจะไปอยู่ที่ไหน ล้มก็หมายถึงว่าลงไปจม ล่มจม ถ้าเราไม่ระวัง

ประเทศชาติล่มจม...” จากพระราชดำรัสข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงมีความมุ่งหมายที่จะเตือนสติให้คนไทยมีความรัก ความสามัคคี ประสานความปรองดองต่อกัน นอกจากนี้แล้ว ยังพระราชดำรัสเพื่อให้คนไทยประสานและเกื้อกูลกัน เพื่อความเจริญก้าวหน้าแก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ ดังพระราชดำรัสเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2549 ทรงมีกระแสพระราชดำรัสต่อมหาสมาคมและปวงชนชาวไทย ณ สีหบัญชร พระที่นั่งอนันตสมาคม ใจความสำคัญตอนหนึ่งว่า “... ประการแรก คือ การที่ทุกคนคิดพุดคิดทำด้วยความเมตตาเมตตาเมตตาเมตตาเมตตาเมตตา ประการที่สอง คือ การที่แต่ละคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประสานงาน ประสานประโยชน์กัน ให้งานที่ทำสำเร็จผล ตั้งแต่ตน แก่ผู้อื่นและประเทศชาติ ประการที่สาม คือ การที่ทุกคนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในความสุจริต ในกฎกติกาและในระเบียบแบบแผนโดยเท่าเทียมเสมอกัน ประการที่สี่ คือ การที่ต่างคนต่างพยายามนำความคิดความเห็นของตนให้ถูกต้องเที่ยงตรงและมั่นคงอยู่ในเหตุในผล หากความคิดจิตใจและการประพฤติปฏิบัติที่สละสลวยเดียวกันในทางที่ดีที่เจริญนี้ยังมีพร้อมมูลในกายคนใจคนไทยก็มั่นใจได้ว่าประเทศไทยจะมั่นคงดำรงอยู่ต่อไปได้...”

เราคนไทยควรรวมพลังแห่งการสมานฉันท์ โดยน้อมนำกระแสพระราชดำรัสแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พ่อแห่งแผ่นดิน เพราะเป็นสิ่งที่สำคัญที่เราควรน้อมนำพระราชดำรัสอันสำคัญยิ่งนี้ไว้ในใจของไทยทุกคน เพื่อสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว นอกจากนั้น เราควรรำลึกถึงเจริญบ้านเมือง เปิดทัศนคติยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยประสานความคิดเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและก่อให้เกิดกำลังแห่งแผ่นดิน

สมานฉันท์เพื่อสร้างสังคมให้เกิดความสงบร่มเย็นเป็นสุข ประเทศไทยเรานั้นเป็นที่รวมอยู่ของความหลากหลายทั้งทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีที่แตกต่าง ในส่วนของเชื้อชาตินั้น ประเทศไทยเป็นที่รวมของคนหลายเชื้อสาย แต่ก็สามารถอยู่ร่วมกันบนแผ่นดินผืนนี้มาเป็นเวลาช้านาน ต่างตั้งรกรากทำมาหากินเป็นสุขเรื่อยมา โดยไม่ได้มีการแบ่งแยกกันแต่อย่างใด สามารถอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน ช่วยเหลือเกื้อกูลเป็นปกติสุข ในส่วนของศาสนานั้น แม้สังคมไทยจะนับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ แต่กระนั้นสังคมไทยยังให้ความสำคัญกับทุกศาสนา ทั้งศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาฮินดู ศาสนาซิกข์ เพราะทุกศาสนาล้วนมีหลักร่วมกันคือ สอนให้ทุกคนยึดมั่นในการทำความดี สังคมไทยจึงเป็นสังคมที่ให้การยอมรับและเปิดกว้าง ให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา ในขณะเดียวกัน พระมหากษัตริย์ไทยยังทรงเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกในทุกๆศาสนา แสดงถึงการให้ความสำคัญแก่ทุกๆศาสนาอย่างเสมอภาคกัน นอกจากนี้ยังมีในส่วนของประเพณีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละชุมชน แต่ละภาค ซึ่งล้วนแล้วแต่มีจุดเด่นและเอกลักษณ์ในตัวของตัวเอง ถึงแม้ว่าสิ่งเหล่านี้จักเป็นความแตกต่าง แต่เราก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเอื้ออาทรและปรองดองกัน โดยยึดหลักแห่งความสมานฉันท์ เคารพในความแตกต่างและความหลากหลาย ทั้งยังสามารถแลกเปลี่ยนตั้งคำถาม เรียนรู้คุณค่าในวัฒนธรรมต่างๆ ซึ่งกันและกันได้ เพราะสิ่งเหล่านี้จักทำให้อยู่ร่วมกันได้โดยไม่เกิดปัญหา สามารถอยู่ร่วมกัน

ได้อย่างสันติ ดำรงอยู่ในสังคมร่วมกันได้อย่างเป็นสุข ทำให้แผ่นดินไทยเป็นสังคมแห่งความ
ร่วมมือ

สมานฉันท์เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ เศรษฐกิจนั้นนับได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญ
หมายถึงการพัฒนาของประเทศและการอยู่ดีกินดีของประชาชนโดยรวม ไม่ว่าจะประเทศใดก็ตามที่
คนในประเทศนั้นมีความร่วมมือร่วมใจกัน มีความสมานฉันท์ สามารถหาแนวทางในการพัฒนา
ประเทศร่วมกันได้ โดยไม่ขัดแย้งกัน การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจย่อมเป็นไปได้ด้วยดี ประเทศ
นั้นย่อมสามารถพัฒนาเศรษฐกิจของให้ก้าวหน้าไปได้ ประชาชนย่อมประกอบกิจการงานต่างๆ ไป
ด้วยดี นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการลงทุนจากต่างประเทศด้วย เมื่อประเทศมีเสถียรภาพภายในที่ดี
นักลงทุนต่างชาติก็มั่นใจมาลงทุน การลงทุนอยู่ที่ความเชื่อมั่นและเสถียรภาพในของชาตินั้น
เศรษฐกิจก็จะดีขึ้น มีผลต่อการค้าในระดับระหว่างประเทศ แต่หากประเทศใดมีปัญหาภายใน
ประเทศก็จักประสบปัญหาความเชื่อมั่นต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ความเชื่อมั่นต่อการ
ลงทุน ส่งผลต่อภาวะทางเศรษฐกิจโดยรวม ซึ่งนับว่าเป็นผลกระทบที่สำคัญอย่างยิ่งต่อชาติ

สมานฉันท์เพื่อการพัฒนาการเมืองที่ก้าวหน้า ในระบอบประชาธิปไตยย่อมมีความคิดเห็น
ของคนหลายฝ่ายซึ่งอาจมีความแตกต่างหลากหลายกันไป การยอมรับความเห็นร่วมกันของแต่ละ
ฝ่าย จึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง มิใช่ยึดตามความคิดของคนแต่ฝ่ายเดียวหรือมองข้ามความคิดเห็นของคน
กลุ่มอื่น หรือยอมรับแต่ความคิดเห็นคนส่วนใหญ่จนมองข้ามความคิดเห็นคนส่วนน้อย อันจะนำมา
ซึ่งปัญหา ความขัดแย้งและไม่ลงรอยกัน ดังนั้นในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองใดๆ ทุกอย่าง
ควรดำเนินไปบนพื้นฐานของความสมานฉันท์ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อการพัฒนา
และเทศบาลส่วนรวม อันจะทำให้การเมืองของประเทศมีเสถียรภาพและก้าวหน้าไปได้ ทั้งยังจะ
ผลักดันให้การพัฒนาประเทศชาติเป็นไปได้อย่างดี

สมานฉันท์เพื่อการสร้างสรรคความเจริญของประเทศ ความสมานฉันท์จะทำให้การพัฒนา
ความเจริญต่างๆ ของประเทศชาติเป็นไปโดยราบรื่น ทั้งการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สาธารณูปโภคอื่นทันสมัยหรือการพัฒนาความเจริญของพัฒนาประเทศในด้านใดๆ ทำให้สามารถ
ผลักดันงานต่างๆ พัฒนาไปได้โดยอยู่บนความเจริญของชาติและความอยู่ดีมีสุขของประชาชนเป็น
สำคัญ งานในภาคส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการทั้งส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค รวมทั้ง
หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ย่อมสามารถผลักดันงานต่างๆ ไปสู่เป้าหมายได้ด้วยดี อีกทั้งยังช่วย
สร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่จากความคิดเห็นที่หลากหลาย มาสู่การยอมรับเห็นพ้องและนำมาปฏิบัติ
อย่างเป็นรูปธรรม

สมานฉันท์เพื่อการสร้างความมั่นคง ความมั่นคงความมีเสถียรภาพนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ
ยิ่ง ความมั่นคงนี้หมายรวมทั้งความมั่นคงของมนุษย์และความมั่นคงของประเทศ ในส่วนของความ
มั่นคงของมนุษย์นั้นเมื่อเกิดความสมานฉันท์ขึ้นในสังคม สังคมก็จะสงบ สามารถอยู่ร่วมกันได้
อย่างสันติ ประชาชนทุกคนในสังคมก็สามารถอยู่ได้อย่างเป็นสุข มีความมั่นคงในการทำงาน

ประกอบอาชีพ ในการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น สำหรับความมั่นคงของประเทศชาตินั้น ถ้าคนไทยเรามีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวแล้วย่อมมีความเข้มแข็ง ประเทศจะมีความมั่นคง ถ้าประเทศอ่อนแอ ย่อมเป็นหนทางให้มีการเข้ามาแทรกแซงด้วยวิธีการใดๆ จากภายนอกประเทศ สามารถเข้ามาบ่อนทำลายและกอบโกยผลประโยชน์จากเราได้ เพราะฉะนั้นความสามัคคีที่เป็นกำลังอันยิ่งใหญ่ที่จะสร้างความมั่นคงและเป็นเกราะกำบังภัยต่างๆที่จะมาทำลายประเทศชาติและแผ่นดินได้

สามัคคีเพื่อพ่อแห่งแผ่นดิน นับเป็นเวลากว่า 60 ปีแล้วที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นภูมิพลแห่งแผ่นดินไทย พระองค์ทรงปกครองไพร่ฟ้าด้วยพระราชหฤทัยอันเปี่ยมด้วยพระเมตตา เปรียบประดุจตั้งร่มโพธิ์ทองที่แผ่กิ่งก้านสาขาให้ความร่มเย็นแก่พสกนิกรทั่วไทย เป็นดั่งสายธารหล่อไหลรินขลุยมหล่อเลี้ยงดวงใจกว่า 60 ล้านดวง ด้วยเหตุนี้แผ่นดินไทยจึงเป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ที่ร่มเย็น รุ่งเรืองมาช้านาน ตลอดระยะเวลาอันยาวนานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวครองสิริราชสมบัติ พระองค์ทรงอุทิศเวลาและทรงเสียสละความสุขสบายส่วนพระองค์ บำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการเพื่อก่อให้เกิดความรุ่งเรืองเป็นปึกแผ่น และประโยชน์สุขแก่พสกนิกรเป็นสำคัญ จึงก่อเกิดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมากกว่า 3000 โครงการ พระราชกรณียกิจที่ทรงกระทำด้วยพระปรีชาสามารถนั้น ได้ครอบคลุมทั่วราชอาณาจักร ในทุกด้าน นอกจากนั้นพระองค์ยังทรงเป็นธรรมิกราชาผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงเจริญพร้อมด้วยพระบริสุทธิคุณ พระปัญญาธิคุณ พระมหากรุณาธิคุณ ทรงปกครองไพร่ฟ้าให้ความร่มเย็น เป็นสุข เรื่อยมา และพระองค์ทรงเป็นพลังแห่งแผ่นดิน ที่ร่วมร้อยเรียงหัวใจของไทยทั้งปวงให้มีความรัก ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียว หากแม้ตราใดที่เกิดบ้านเมืองประสบภาวะวิกฤติหรือเหตุร้ายแรง อันใดก็สามารถผ่านพ้นภัยพิบัติและอุปสรรคนานัปการ ด้วยพระบารมีแห่งพระองค์ คนไทยช่างโชคดีเพียงไรที่ได้เกิดอยู่ใต้พระบรมโพธิสมภารแห่งพระมหากษัตริย์ผู้ทรงอภิบาลพสกนิกรทั่วหล้าให้อยู่อย่างร่มเย็น เมื่อเราคนไทยได้ตระหนักแล้วว่าพระองค์ได้อุทิศพระวรกาย พระราชกรณียกิจที่จะก่อเกิดผลอนเนกอนันต์แก่ประชาชน เพื่อหวังให้พสกนิกรอยู่เย็นเป็นสุข เห็นความปรองดองของคนในชาติ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นี้อคือสิ่งที่ทรงตั้งพระราชหฤทัยไว้อย่างยิ่ง เราคนไทยจึงควรสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ ด้วยการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียว ความสามัคคีให้มีขึ้นแก่ชาวไทยทั้งมวล เพื่อถวายเป็นของขวัญอันยิ่งใหญ่แด่ท่าน ของขวัญอันยิ่งใหญ่คือคนไทยรวมใจให้เป็นหนึ่งเดียว มีความรักและหวังดีต่อกัน เพื่อให้พระองค์มีพระเกษมสำราญ เบิกบานพระราชหฤทัย ตอบแทนพระกรุณาธิคุณของพระองค์ที่มีให้คนไทยเสมอมา

สามัคคีนั้นก่อให้เกิดกำลังแห่งแผ่นดิน ก่อเกิดประโยชน์มากมาย การที่จะให้ประเทศสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขและสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าร่วมกันได้นั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือความสามัคคีของคนในชาติ ปรับความคิดความเห็นเข้าหากัน ใช้ความเกื้อกูลและความเอื้อเฟื้อต่อกัน ประเทศไทยนับเนื่องแต่อดีตมาช้านาน เราสามารถตั้งมั่นเป็นปึกแผ่นอยู่มาได้ด้วยความผาสุกเพราะเราคนไทยมีน้ำหนึ่งใจเดียว มีความรักและความปรองดองต่อกันและกันเสมอมา

แม้ในคราวใดที่เราประสบปัญหาและวิกฤติต่างๆ ก็สามารถผ่านพ้นได้ด้วยดี และดำรงอยู่ได้ตราบนานทุกวันนี้นี้ ความสมานฉันท์ที่ยังก่อเกิดคุณูปการมากมาย อาทิ สมานฉันท์เพื่อสร้างสังคมให้สงบร่มเย็น เพราะเราเคารพในความแตกต่างและความหลากหลาย สามารถแลกเปลี่ยนสิ่งดีงาม เรียนรู้คุณค่าในวัฒนธรรมต่างๆ แก่กันได้ สมานฉันท์เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ความสมานฉันท์สามารถทำให้หาแนวทางในการพัฒนาประเทศร่วมกันได้โดยไม่ขัดแย้งกัน การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจย่อมเป็นไปได้ด้วยดี สมานฉันท์เพื่อการพัฒนาการเมืองที่ก้าวหน้า ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองใดๆ ทุกอย่างดำเนินไปบนพื้นฐานของความสมานฉันท์ร่วมกัน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกัน อันจะทำให้การเมืองของประเทศมีเสถียรภาพและก้าวหน้าไปได้ สมานฉันท์เพื่อการสร้างสรรค์ความเจริญของประเทศ ความสมานฉันท์จะทำให้การพัฒนาความเจริญต่างๆ ของประเทศชาติเป็นไปได้โดยราบรื่น อีกทั้งยังช่วยสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่จากความคิดเห็นที่หลากหลาย มาสู่การยอมรับเห็นพ้องและนำมาปฏิบัติสู่ความเป็นรูปธรรม สมานฉันท์เพื่อการสร้างความมั่นคง ความมีเสถียรภาพนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ความมั่นคงนี้รวมทั้งความมั่นคงมนุษย์และความมั่นคงของประเทศ อีกประการที่สำคัญยิ่ง คือ สมานฉันท์เพื่อพ่อแห่งแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เราคนไทยจึงควรสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ด้วยการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียว สร้างความสามัคคีให้มีขึ้นแก่ชาวไทยทั้งมวล เพื่อถวายเป็นของขวัญอันยิ่งใหญ่แด่ท่าน ของขวัญอันยิ่งใหญ่คือคนไทยรวมใจให้เป็นหนึ่งเดียว มีความรักและหวังดีต่อกัน เพื่อให้พระองค์มีพระเกษมสำราญ เบิกบานพระราชหฤทัย ตอบแทนพระกรุณาธิคุณของพระองค์ที่มีให้คนไทยเสมอมา

ถึงเวลาแล้วที่ทุกคนต้องร่วมมือกันสร้างความสมานฉันท์ โดยประการแรก คือ รำลึกถึงความสำคัญของแผ่นดินที่อยู่ คิดถึงความเจริญของบ้านเมือง ตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน เปิดทัศนคติยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยประสานความคิด ความเห็นพ้องร่วมกัน เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ประการที่สอง คือ น้อมนำพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องการรู้ รัก สามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไปปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริง หากประเทศไทยเราสามารถสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในสังคมได้ ย่อมก่อเกิดเป็นกำลังผลักดันไปสู่ความก้าวหน้า พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโต มีสังคมที่ร่มเย็นเป็นสุข เราคนไทยรวมใจกว่า 60 ล้านดวง สร้างพลังแห่งความสมานฉันท์ รวมหัวใจไทยทั้งมวลเป็นหนึ่งเดียวกันเพื่อเป็นการแสดงความจงรักภักดีและถวายเป็นของขวัญอันยิ่งใหญ่แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 80 พรรษา ให้พระองค์ทรงพระเกษมสำราญและเป็นมิ่งขวัญของประชาชนชาวไทยตราบนานเท่านาน

นางสาววิลาสินี พิบูลย์เศรษฐ์

นิสิตปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รหัสนิสิต 4981143324

บรรณานุกรม

คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ [online].2006.Available from : th.wikipedia.org

[2008, January 11].

ในหลวงมีพระราชดำรัสให้รักษาความรักสามัคคีเพื่อชาติ [online].2006.Available from :

http://news.sanook.com/palace/palace_06546.php [2008, January 11].

พระราชกรณียกิจ[online].2008.Available from :

<http://www.kanchanapisek.or.th/activities/index.th.html> [2007, December 24].

พระราชดำรัส "ในหลวง" เตือนสติคนไทย ถ้าไม่สามัคคีกันชาติล่ม [online].2007.Available from :

<http://www.phrathai.net/node/307> [2008, January 15].

วารี อัมไพรวรรณ. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ ในหลวงของเรา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ, 2540.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมานฉันท์เพื่อกำลังของแผ่นดิน

“...จิตใจที่เปี่ยมไปด้วยความปรารถนาดี และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทุกคน ทุกฝ่าย ทำให้ข้าพเจ้าเห็นแล้วมีกำลังใจมากขึ้น นึกถึงคุณธรรมซึ่งเป็นที่ตั้งของความรัก ความสามัคคี ที่ทำให้คนไทยเราสามารถร่วมมือร่วมใจกันรักษาและพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อกันไป"ได้ตลอดรอดฝั่ง...”

พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ณ สภามหาวิทยาลัย พระที่นั่งอนันตสมาคม ๘ มิถุนายน ๒๕๕๐

พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้อัญเชิญมานี้ คงได้แสดงให้เห็นถึงคุณธรรมข้อหนึ่งที่เป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศชาติให้ก้าวไปสู่ความเจริญได้อย่างชัดเจน นั่นคือ ความสามัคคีสมานฉันท์ อันเป็นคุณธรรมข้อที่ประเทศไทยกำลังต้องการอยู่ในขณะนี้ ซึ่งจะเป็ นวิถีทางในการขจัดปัญหาความแตกแยก อันเป็นผลร้ายขัดขวางความก้าวหน้าของชาติ และความสามัคคีสมานฉันท์นี้เองที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ของปวงชนชาวไทย ทรงเน้นย้ำอยู่เสมอว่า เป็นข้อคุณธรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้ประเทศไทย “เจริญรุ่งเรืองสืบต่อกันไป"ได้ตลอดรอดฝั่ง” การรวมพลังของคนไทยที่ได้แสดงออกในการเสด็จออกมหาสมาคม ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม แสดงถึงความสามัคคีร่วมใจกันของคนไทย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นพลังอันยิ่งใหญ่และแสดงออกถึงความสมานฉันท์อย่างแท้จริง

ความหมายอันสำคัญและลึกซึ้งของคำว่า สามัคคีและสมานฉันท์ นั้น ได้ถูกนิยามไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๔๒ โดยคำว่า สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความปรองดองกัน และคำว่า สมานฉันท์ หมายถึง ความพอใจร่วมกัน ความเห็นพ้องกัน ความหมายของทั้งสองคำนี้ ได้แสดงให้เห็นถึง การที่คนทุกกลุ่มจะต้องกระทำการต่างๆ ด้วยความเสมอภาค มีความคิดเห็นที่เป็นหนึ่งเดียว ร่วมใจกันปฏิบัติกิจให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์อย่างสร้างสรรค์ ไม่มีความขัดแย้งทะเลาะวิวาทที่รุนแรง ยอมรับความคิดเห็นและความแตกต่างทางความคิดที่อาจมีเกิดขึ้น ซึ่งหมายรวมถึงความแตกต่างทางศาสนา เชื้อชาติ และอุดมการณ์ รวมกันเป็นความสอดคล้องกลมเกลียวในหมู่คณะ

เหตุที่ความสมานฉันท์กำลังเป็นคุณธรรมที่ประเทศชาติต้องการอย่างเร่งด่วนในขณะนี้ นั้นก็เพราะเรากำลังเผชิญกับปัญหาของความแตกแยก ขาดความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ อันส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติบ้านเมือง และขัดขวางความสามารถในการพัฒนาชาติให้ก้าวไปสู่ความเจริญก้าวหน้าได้ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน คือ เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กำลังลุกลามเป็นปัญหาความมั่นคงระดับชาติที่กำลังต้องการการแก้ไขที่ดำเนินไปภายใต้หลักของความสมานฉันท์

ตลอดระยะเวลากว่า ๗ ปีที่ผ่านมา ประชาชนชาวไทยทั่วประเทศได้รับทราบถึงปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นตามลำดับ ภายใต้สภาวะของความไม่มั่นคง ความแตกแยก ความขัดแย้ง และความไม่เชื่อใจในระหว่างหมู่ประชาชนในพื้นที่ และระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันเป็นเรื่องที่ทำทาบสันติภาพและความสงบร่มเย็นที่ดำรงอยู่ในชาติมาเป็นระยะเวลายาวนาน ประเทศไทยที่ได้รับการยกย่องให้เป็นประเทศแห่งเสรีภาพและสันติภาพ และความเคารพซึ่งกันในการนับถือศาสนากำลังสั่นคลอน ความแตกแยกและความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ลอบวางเพลิงในโรงเรียนต่างๆ รวมถึงการลอบวางระเบิดตามสถานที่ราชการและร้านค้าในย่านชุมชน การทำงานระบบการขนส่งทางรถไฟ เหตุการณ์เหล่านี้ลุกลามขึ้นเป็นวงกว้าง สร้างความเสียหายให้กับชีวิตและทรัพย์สินของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทหารและตำรวจผู้ประจำการในพื้นที่ล้วนต้องสละชีพเพื่อปกป้องความมั่นคงและสวัสดิภาพของประชาชน รวมถึงการสังหารประชาชนผู้บริสุทธิ์ และครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งล้วนทำหน้าที่อย่างหนักในการให้การศึกษาในแนวทางที่ถูกต้องให้กับเยาวชนในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ จนถึงในช่วงเวลาปัจจุบันนี้ เรายังคงได้ยินเรื่องของการก่อการร้าย กลุ่มโจรใต้และความไม่สงบอยู่เนืองๆ โดยสันนิษฐานว่าความไม่สงบที่เกิดขึ้นนี้มาจากความเข้าใจผิดในหลักคำสอนของศาสนา ความขัดแย้งของประชาชน และการใช้ความรุนแรงของรัฐตอบโต้กับกลุ่มผู้ก่อการร้าย และหากปล่อยให้ความแตกแยกยังคงดำเนินต่อไปในรูปแบบเช่นนี้ ปัญหานี้คงเป็นปัญหาที่ไม่อาจเยียวยาให้ดีขึ้นได้ และกลายเป็นปัญหาเรื้อรังที่เป็นปมของความขัดแย้งอยู่ต่อไป

การนำหลักของความสมานฉันท์มาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้จะช่วยแก้ปัญหานี้ได้อย่างไร คำตอบอยู่คงต้องขึ้นอยู่กับประชาชนในพื้นที่ที่เป็นสำคัญและประชาชนทั่วประเทศก็ต้องมีส่วนร่วมในการสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นด้วย กล่าวคือ ประชาชนในพื้นที่จะต้องสร้างความร่วมมือในระหว่างกันและกัน สร้างความเข้มแข็งในชุมชนให้เกิดขึ้น ลดความแตกต่างและความขัดแย้งในวิถีทางทางศาสนา หลักของความสมานฉันท์นั้นอยู่ที่การสร้าง ความสามัคคีและความเห็นพ้องต้องกัน ในหมู่คณะ ดังนั้น หากชุมชนมีความสามัคคีสมานฉันท์แล้ว ปัญหาความขัดแย้งที่เป็นปมสำคัญในการแก้ปัญหาคงจะหมดไป ความขัดแย้งเนื่องจากความแตกต่างจะไม่เกิดขึ้น เหตุการณ์เลวร้ายและความโหดเหี้ยมจะลดลง และเกิดสันติภาพในพื้นที่ดั้งเดิม ในขณะที่ประชาชนทั่วประเทศจะต้องผนึกกำลังกันเพื่อส่งแรงใจและให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ แสดงออกถึงความต้องการสร้างให้เกิดสันติภาพ ช่วยเหลือการบริหารงานของภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การใช้หลักความสมานฉันท์นั้นมีใช้เพียงแต่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่ต้องมาจากการร่วมมือของประชาชนทุกฝ่ายรวมกันเป็นพลังหนึ่งเดียว

นอกจากเหตุการณ์ของความแตกแยกในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นตัวอย่างของการขาดความสมานฉันท์แล้ว ในประวัติศาสตร์ไทยยังมีอีกหลายเหตุการณ์ที่สะท้อนถึงความแตกแยกทางความคิดและความขัดแย้งของคนในชาติ โดยเฉพาะเหตุการณ์ทางการเมือง เช่น วันมหาวิปโยค ๑๔

ตุลาคม ๒๕๑๖, เหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๕ และเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ เหตุการณ์ทางการเมืองเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นเป็นอย่างดีถึงความขัดแย้งของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในชาติที่รุนแรงถึงขั้นเสียเลือดเนื้อ การปะทะกันระหว่างประชาชนและทหาร อันเป็นเหตุการณ์ที่ต้องบันทึกในประวัติศาสตร์ของไทยไปอีกนาน ความขัดแย้งของเหตุการณ์ทั้งสามแม้จะมีประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองก็ตาม แต่ในขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองต่างๆ ก็ยังคงเกี่ยวข้องกับประชาชนและประชาชนเองที่ต้องการเสนอความคิดเห็นและเรียกร้องตามหลักประชาธิปไตยด้วย ดังนั้น หากทุกฝ่าย ทั้งภาคการเมืองและภาคประชาชนร่วมมือกัน ประชุมปรึกษาหารือกันอย่างเป็นระบบ มีข้อสรุปที่ชัดเจน ความสมานฉันท์ย่อมบังเกิดขึ้นและเป็นกำลังที่ก่อให้เกิดประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และยั่งยืน ได้อย่างแน่นอน

เมื่อย้อนกลับไปมองประวัติศาสตร์ เราจะเห็นภาพของความสมานฉันท์ที่เกิดขึ้นในระหว่างหมู่คนที่แน่นแฟ้นและร่วมมือกันเป็นหนึ่งเดียว เหตุการณ์ธรณีพิบัติในวันที่ ๒๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗ ที่ได้สร้างความเสียหายในหลายจังหวัดฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย ได้เป็นเหตุการณ์ที่พิสูจน์ความสมานฉันท์ของคนไทยอีกครั้งหนึ่ง การแสดงออกถึงความร่วมมือร่วมใจ การรวมพลังเป็นหนึ่งเดียวและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างเต็มความสามารถเท่าที่คนในชาติจะร่วมกันทำได้ การแสดงออกถึงความสามัคคีในครั้งนั้นเป็นที่น่าชื่นชมอย่างยิ่งว่า ในยามที่คนไทยเราเดือดร้อน เรายังคงมีน้ำใจและความสมัครสมานสามัคคีให้ต่อกันอยู่ไม่เสื่อมคลาย ความช่วยเหลือ ถึงของและเงินบริจาคเดินทางลงไปยังพื้นที่ประสบภัยอย่างรวดเร็ว อาสาสมัครในการช่วยฟื้นฟูและบูรณะพื้นที่ที่ประสบความเสียหายเป็น ไปอย่างเป็นระบบ ความเดือดร้อนที่มีค่อยบรรเทาลงภายในระยะเวลาอันสั้น แม้ความเสียหายทางจิตใจยังมีอาเจียวยหาได้ในระยะเวลาอันสั้นก็ตาม แต่จนถึงปัจจุบันนี้ ความช่วยเหลือให้กับผู้ประสบภัยก็ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ความสมานฉันท์ของคนในชาติทั้งหมดนี้เอง ที่เป็นกำลังที่สำคัญในการช่วยบรรเทาความเดือดร้อนอันมหาศาลนี้ได้เป็นอย่างดี

ความสมานฉันท์ยังเป็นแนวคิดที่มีความสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยอย่างยิ่ง ความสมานฉันท์จะมีแนวคิดเรื่องจุดมุ่งหมายในการสร้างข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มคน ขจัดความขัดแย้งให้หมดสิ้น ขอมรับความแตกต่างทางความคิด สร้างความกลมเกลียวปรองดอง หลักของประชาธิปไตยก็เช่นเดียวกัน โดยการยึดเสียงข้างมากเป็นหลักในขณะเดียวกันก็ไม่ลืมที่จะให้ความสำคัญกับเสียงส่วนน้อย ขอมรับความแตกต่าง และเลือกรับฟังความคิดเห็นของคนหลากหลายกลุ่ม เพื่อสร้างข้อสรุปที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ดังนั้น การส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและการบริหารงานด้วยหลักประชาธิปไตยในทุกภาคส่วน จะเป็นอีกวิธีหนึ่งในการสร้างความสมานฉันท์ที่เกิดขึ้นในชาติได้

ความสมานฉันท์นั้น หากได้สร้างให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว ก็ย่อมจะเป็นกำลังที่สำคัญของแผ่นดินในการที่จะช่วยให้ประเทศชาติมีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้าไปได้ เพราะความ

สมานฉันท์นั้นมีพื้นฐานอยู่บนความเป็นประชาธิปไตยที่เป็นรากฐานของสังคมไทยมาช้านาน การสร้างความสมานฉันท์ต้องเริ่มจากเยาวชนโดยปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้รักความสามัคคี มีจิตใจที่เมตตาอ่อนโยน รู้จักการประสานประโยชน์ การปลูกฝังความสมานฉันท์ให้กับเด็กและเยาวชนนี้ อาจสังเกตได้จาก คำขวัญวันเด็กแห่งชาติที่นายกรัฐมนตรีมอบให้แก่เด็กและเยาวชนทั่วประเทศนั้น จะมีการสอดแทรกคติและคุณธรรมเรื่องความสมานฉันท์และความสามัคคีอยู่ด้วย เช่นเดียวกัน อาทิ

พุทธศักราช ๒๕๐๕	เด็กที่ดีต้องมีสัมมาคารวะ มานะ บากบั่นและสมานสามัคคี
พุทธศักราช ๒๕๑๒	รู้เรียน รู้เล่น รู้สามัคคี เป็นความดีที่เด็กพึงจำ
พุทธศักราช ๒๕๑๗	สามัคคี คือพลัง
พุทธศักราช ๒๕๒๘	สามัคคี มีวินัย ใฝ่คุณธรรม
พุทธศักราช ๒๕๓๕	สามัคคี มีวินัย ใฝ่ศึกษา จรรยางาม

คำขวัญวันเด็กเปรียบเสมือนหลักปฏิบัติที่ให้เด็กและเยาวชนทั่วประเทศได้ยึดมั่นเป็นคติประจำใจ ความสมานฉันท์ที่สอดแทรกลงไป ย่อมก่อให้เกิดพลังในระดับเยาวชนอันเป็นรากฐานของชาติที่มั่นคง นอกเหนือจากนี้แล้ว การสอดแทรกคติคุณธรรมเรื่องความสามัคคีและความสมานฉันท์ลงในหลักสูตรการศึกษาก็ยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้คุณธรรมเรื่องความสมานฉันท์ได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน หรือการส่งเสริมการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เป็นศาสนาประจำชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสมานฉันท์ อันได้แก่ หลักสารณียธรรม อันเป็นหลักธรรมที่ใช้ในการอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคีสมานฉันท์ ประกอบด้วย ๖ ประการ คือ

๑. เมตตาการุณกรรม คือ การกระทำที่ช่วยเหลือด้วยความเมตตาในหมู่คณะ เยาวชนที่แสดงออกด้านกรกระทำด้วยความเมตตาจะช่วยส่งเสริมความเข้าใจอันดีในระหว่างกัน การกระทำกิจการงานจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย

๒. เมตตาวชิกรม คือ การพูดจาด้วยคำสุภาพอ่อนหวาน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง จะทำให้เยาวชนได้ทราบถึงการแสดงออกทางวาจาด้วยความหวังดีต่อกัน ลดความบาดหมางอันเนื่องมาจากการนิินทาวาร้าย หรือการ โทษหุกซึ่งเป็นข้อใหญ่ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งที่รุนแรงได้

๓. เมตตามโนกรรม คือ การกระทำทางใจด้วยความเมตตาทั้งต่อหน้าและลับหลัง เยาวชนจะมีจิตใจที่เมตตา โอบอ้อมอารี จนเป็นนิสัยที่ติดตัวไปจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ การมีจิตใจที่ดีนี้ จะเป็นส่วนช่วยบังคับและควบคุมการแสดงออกทางร่างกายให้เป็นไปในแนวทางของความสมานฉันท์

๔. สาธารณโภคี คือ การแบ่งปันสิ่งของให้กันและกัน เอื้อเพื่อเอื้อแก่ และไม่เห็นแก่ตัว การช่วยเหลือกันด้วยทรัพย์สิ่งของ จะเป็นส่วนสำคัญในการลดการแก่งแย่งทรัพยากร ที่เป็นชนวนเหตุแห่งความขัดแย้ง

๕. ศิลปสามัญญตา คือ การมีความประพฤติอยู่ในศีลธรรมถูกต้องตามกฎระเบียบ การแสดงออกทางกายที่ประพฤติอยู่ภายใต้ศีลธรรม จะเป็นแนวปฏิบัติที่ทำให้การกระทำต่างๆ ทั้ง กายและจิตใจเป็นไปโดยสุจริตต่อกันและกันภายในหมู่คณะ

๖. ทิฐิสามัญญตา คือ การรู้จักไตร่ตรอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของกลุ่ม และหา แนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน นับเป็นข้อหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากและเป็นหลักที่สำคัญของ ความสมานฉันท์ การไตร่ตรองอย่างรอบคอบด้วยความคิดเห็นที่หลากหลาย จะช่วยสร้างข้อตกลงที่ ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกัน และสร้างเสริมความสามัคคีได้มาก

การเรียนรู้เรื่องความสมานฉันท์ไม่ควรจำกัดอยู่เพียงในวัยเยาว์เท่านั้น ผู้ใหญ่เองก็ควร มีการอบรมและส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นด้วย นอกจากการสร้าง ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักการของความสมานฉันท์แล้ว ยังต้องรวมถึงการรู้จักนำไปประยุกต์ใช้ใน หน้าที่การงานและองค์กรของตนเองอีกด้วย การกำหนดให้ความสมานฉันท์เป็นหลักปฏิบัติใน องค์กร บริษัทและห้างร้านต่างๆ จะเป็นการสร้างเสริมความแข็งแกร่งให้กับองค์กรและเป็นการ เสริมสร้างความมั่นคงให้กับชาติได้ด้วย หลักการบริหารงานแบบธรรมาภิบาลที่เกี่ยวกับการบริหาร องค์กรให้มีความ โปร่งใสและยุติธรรม ก็เป็นอีกหลักหนึ่งที่มีความสอดคล้องกับหลักของความ สมานฉันท์ นั่นคือการรวบรวมความคิดเห็นด้วยความ โปร่งใสและตรวจสอบได้ เพื่อหาข้อสรุปโดย องค์กรรวมของหน่วยงาน การบูรณาการการทำงานระหว่างฝ่ายต่างๆ ให้เป็นไปในทิศทางที่เป็นหนึ่ง เดียวกัน ก็เป็นตัวอย่างของความสมานฉันท์ในหน่วยงาน ได้เช่นกัน การสร้างความสมานฉันท์ให้ เกิดขึ้นในองค์กรนั้น นอกจากจะสร้างประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กรและส่งผลถึงผล ประโยชน์ของการด้วยแล้ว ยังเป็นกำลังที่ทำให้องค์กรภาคประชาชนมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น

ภาครัฐบาลเองก็สามารถมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในชาติได้ โดยการกำหนดให้ความสมานฉันท์เป็นวาระแห่งชาติ หรือเป็นแกนหลักในการบริหารงานราชการ แผ่นดิน ซึ่งจะทำให้ระบบราชการดำเนินการไปด้วยความสอดคล้องประสานกันระหว่างกรมกองต่างๆ มติและข้อสรุปของภาครัฐก็จะมี ความชัดเจน นำไปปฏิบัติได้โดยง่าย ลดความขัดแย้งและทับซ้อน กันของระบบราชการ ก่อให้เกิดความรวดเร็วในการบริหารราชการอีกด้วย หรือการจัดตั้งองค์กร ภาครัฐหรือองค์กรอิสระที่รับผิดชอบการสร้าง ความสมานฉันท์โดยตรง ยกตัวอย่างเช่น การจัดตั้ง คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ อันเป็นองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเสนอแนะ นโยบายและวิธีการอันเป็นประโยชน์ในการสร้างความสมานฉันท์และสันติสุขให้เกิดขึ้นใน สังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงพัฒนากระบวนการฟื้นคืนความ สมานฉันท์ในสังคม และให้การศึกษาและเรียนรู้แก่สาธารณชน ในอันที่จะนำไปสู่ความสันติสุข และประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ดังนั้น คณะกรรมการอิสระเพื่อความ สมานฉันท์แห่งชาติที่ประกอบด้วยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่างๆ และมีความเป็นกลาง

จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสร้างความสมานฉันท์ในชาติให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม หรือ แม้แต่การจัดตั้งองค์กรที่มีลักษณะในการส่งเสริมความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในชาติก็จะเป็น แนวทางที่ช่วยลดความขัดแย้งและความแตกแยกได้อย่างมาก กำลังของความสมานฉันท์ใน ส่วนของภาครัฐอันเป็นผู้มีอำนาจในการบริหาร ย่อมเป็นส่วนที่สำคัญที่ช่วยให้เกิดความมั่นคงให้กับชาติ และเป็นกำลังสำคัญของแผ่นดิน

ความแตกแย้งและความขัดแย้งในชาติสามารถแก้ไข ได้ด้วยสันติวิธีภายใต้หลักของความ สมานฉันท์ แต่วิธีการที่จะไปถึงเป้าหมายคือความสมานฉันท์นั้น จะต้องปลูกฝังแนวคิดดังกล่าวให้ เกิดขึ้นกับคนในชาติและเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตของประชาชนทุกเพศ วัย และสาขาอาชีพ เมื่อทุกคน ทุกองค์กร ทุกภาคส่วนในสังคมไทยล้วนแล้วแต่มีความสมานฉันท์เกิดขึ้นในจิตใจและ เป็นหลักในชีวิตประจำวันแล้ว จะก่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนชาติและแผ่นดินไปได้ ให้เกิด ความเจริญก้าวหน้า รวมถึงช่วยสร้างความมั่นคงของชาติให้ดำรงอยู่สืบไปได้อย่างต่อเนื่อง จาก กลุ่มเล็กๆ ที่มีความเข้มแข็งเพราะความสามัคคีสมานฉันท์แล้ว เมื่อรวมกันเข้าเป็นกลุ่มใหญ่ขึ้นยิ่ง แข็งแกร่งและมีเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น ไปโดยลำดับ ท้ายที่สุดเมื่อรวมเข้าเป็นระดับชาติ ประเทศไทย เราจะแข็งแกร่งและยืนหยัดได้อย่างมีเอกภาพ เหมือนกับไม้กิ่งหนึ่งที่หักได้ง่ายดาย แต่เมื่อมัดกิ่งไม้ รวมเข้าด้วยกันจำนวนมากแล้ว ก็ยากนักที่จะหักหรือทำลายกิ่งไม้มัดนั้นได้ เมื่อทุกฝ่ายทุกภาคส่วน มีความสมานฉันท์เกิดขึ้น ในส่วนของตนเองแล้ว ความมั่นคงที่เมื่อมารวมกันเข้า ก็ยิ่งส่งเสริมซึ่งกัน และกัน กลายเป็นกำลังที่สำคัญอย่างยิ่งของแผ่นดินที่จะก่อให้เกิดเสถียรภาพที่ยั่งยืนต่อไปได้

ผลของการมีความสมานฉันท์ในชาตินั้น ได้ช่วยให้ประเทศไทยยังคงรักษาเอกราชอยู่ได้ จนถึงทุกวันนี้ สมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชที่ทรงพระปรีชาสามารถ ทรงสร้าง ความ สมานฉันท์ให้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ทรงรวบรวมไพร่ฟ้าให้เป็นปึกแผ่นและปกครองด้วย ทศพิธราชธรรม สร้างชาติให้มั่นคงและปลอดภัยจวบจนถึงปัจจุบัน และด้วยพระปรีชาสามารถของ พระมหากษัตริย์นี้เอง ที่เป็นแบบอย่างของความสมานฉันท์อันเป็นกำลังที่สำคัญของแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเน้นย้ำหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการ รู้ รัก สามัคคี รู้เสียสละ คือการ ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของชาติ ประเทศชาติของเราที่จะก้าวหน้า และพัฒนาไปทัดเทียมกับนานา อารยประเทศ พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรง พระราชทานให้กับประชาชนนั้น ล้วนแล้วแต่มีพระราชปณิธานแห่งการตั้งความสมานฉันท์ให้ เกิดขึ้นในบ้านเมือง เพื่อความผาสุกและมั่นคงของชาติ

หากประชาชนทุกคน ทุกองค์กร ทุกฝ่ายในชาติ ยึดมั่นในหลักคุณธรรมเรื่อง ความ สมานฉันท์ ในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การกระทำกิจการต่างๆ นั้น เป็นไปด้วยการรวมกันเป็นหนึ่งเดียว สอดประสานประโยชน์แต่ละฝ่าย สร้างความสามัคคีในหมู่ คณะ ขจัดความขัดแย้ง ความแตกแยกให้หมดไป ยอมรับในความแตกต่างทางความคิด ให้เสรีภาพ และมุ่งให้เกิดสันติภาพแล้ว ประเทศไทยของเราจะเกิดความสมานฉันท์ที่มั่นคงถาวรสืบต่อไป อัน

จะเป็นกำลังที่สำคัญของแผ่นดินในการกระทำกิจการต่างๆ ให้ก่อประโยชน์ได้อย่างสูงสุด เกิดความเจริญให้กับประเทศชาติในองค์รวม การพัฒนาอย่างยั่งยืนให้ที่สำคัญ จะช่วยดำรงความเป็นชาติไทยที่รู้จัก สามัคคีเช่นนี้สืบไป เพราะความสมานฉันท์คือกำลังของแผ่นดินอย่างแท้จริง

นายปรเมศวร์ โคตรคันทา

นิสิตชั้นปีที่ ๒ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อหนังสือที่ใช้ประกอบการเขียน

๑. “วิชาค่ายิ่งล้ำ สันทรัพย์ หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ปี ๒๕๔๗” จัดพิมพ์โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
๒. “๘ ทศวรรษ กษัตริราช” จัดพิมพ์โดยสมาคมเดอะบอสส์
๓. “รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ : เอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์” จัดพิมพ์โดย คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ
๔. “วิพากษ์ รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ : เอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์” จัดพิมพ์โดย กระทรวงสื่อสารกับสังคม คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ
๕. “พระราชดำรัสในการเสด็จออกมหาสมาคม ในงานพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม วันศุกร์ที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๔๘” จัดพิมพ์โดย กระทรวงยุติธรรม
๖. “พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” จัดพิมพ์โดย สำนักพระราชเลขานุการ
๗. “ข้อมูลประวัติศาสตร์การเมืองไทย : เหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ พ.ศ. ๒๔๗๕ – ปัจจุบัน ตอน คณะราษฎรครองอำนาจทางการเมือง” จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์ขวัญนคร

สมานฉันท์เพื่อกำลังของแผ่นดิน

นับแต่ปลายพุทธศักราช ๒๕๔๘ ประเทศไทยต้องเผชิญกับวิกฤติการณ์ทางการเมืองครั้งใหญ่ที่นำมาซึ่งความบอบช้ำแก่ชาติบ้านเมืองอย่างสาหัส ปัญหาต่าง ๆ ถูกทิ้งร้างไว้สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนทุกหย่อมหญ้า ตั้งแต่ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งยังไม่มีทีท่าว่าจะผ่อนคลายลง สภาพเศรษฐกิจที่ฝืดเคืองและราคาสินค้าที่สูงเกินกว่าคนส่วนใหญ่ในสังคมจะแบกรับไหว สภาพสังคมที่เปราะบางและถูกสะเลยจนแทบจะเกินเยียวยา วิกฤติการณ์ครั้งนี้เราคงเห็นพ้องกันว่าสาเหตุหลักประการหนึ่งเกิดจาก “ความขัดแย้งแบ่งฝ่าย สลายความรู้รักสามัคคีของคนในชาติอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ชาติไทย... (ที่) แม้หลายภาคส่วนสังคมจะได้พยายามประนีประนอมคลี่คลายสถานการณ์มาโดยต่อเนื่องแล้ว แต่ยังไม่สามารถที่จะทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งยุติลงได้”

การมีความคิดเห็นแตกต่างกันเป็นเรื่องปกติในระบอบประชาธิปไตย แต่การที่ไม่สามารถประนีประนอมยอมลงแก่กันดังที่เกิดขึ้นในประเทศไทย กลับเป็นสิ่งที่สะท้อนว่าเรายังขาดความรู้ความเข้าใจอย่างมากเกี่ยวกับความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน หรือที่นิยมเรียกในขณะนี้ว่า “ความสมานฉันท์” อันเป็นเรื่องกระทบโดยตรงต่อความเป็นความตายของประเทศชาติ จนต้องกลับไปฟังวิชั่นอกระบอบประชาธิปไตยคือรัฐประหารเมื่อกกลางดึกของคืนวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๘ เพื่อระงับความบาดหมางก่อนที่จะมีการเลี้ยวเลี้ยวเนื้อ

อย่างไรก็ตาม รัฐประหารถึงจะเป็นวิธีที่เด็ดขาดแต่นักคิดว่ากลับไม่อาจแก้ปัญหาได้อย่างเด็ดขาดเสร็จสิ้นในตัวเอง เป็นแต่ขั้นการ “ผ่าตัดใหญ่” เปรียบกับทางการแพทย์ ผู้ป่วยโรคเบาหวานเมื่อมีบาดแผลติดเชื้อ นายแพทย์ผู้ชำนาญก็จำเป็นต้องผ่าตัดเนื้อส่วนที่ร้ายทิ้ง แต่หลังจากนั้นก็เชื่อว่าโรคร้ายจะหายขาดไป ผู้ป่วยยังคงต้องดูแลตนเอง งดเว้นจากสิ่งที่เร่งอาการของโรคอย่างเคร่งครัด การรัฐประหารก็เช่นกัน เป็นแต่การจำกัดวงของความขัดแย้งมิให้ลุกลามจนเกินจะควบคุม หลังจากนั้นต้องอาศัยการสร้างสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในสังคมอย่างแน่นแฟ้นมั่นคง

ความสมานฉันท์จะเติบโตปกแผ่ให้ความร่มเย็นแก่สังคมได้อย่างสถาพร จำต้องอาศัยรากแก้วที่หยั่งลึกคือความเข้าใจให้ตรงว่าความสมานฉันท์มีความหมายแท้จริงว่าอย่างไร มีแนวทางปฏิบัติได้อย่างไร เพื่อนำไปสู่การดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจังจากเจ้าของคือคนไทยทุกคน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในคราวที่เสด็จออกมหาสมาคม ณ สีหบัญชร พระที่นั่งอนันตสมาคม ในโอกาสทรงดำรงในเสวตฉัตรครบ ๖๐ ปี ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทอัน

สะท้อนแนวคิดสมานฉันท์ได้อย่างลึกซึ้ง โดยทรงประยุกต์ สาราณียธรรม ๖ ที่สมเด็จพระบรมศาสดาทรงสรรเสริญไว้ว่า “เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์ เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความพร้อมเพรียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” เข้าเป็นความ ๔ ประการ ควรที่จะยกขึ้นตั้งเพื่อสร้างความเห็นที่ตรงพร้อมเกี่ยวกับสมานฉันท์ดังต่อไปนี้

ประการแรก คือการที่ทุกคน คิด พุค ทำ ด้วยความเมตตา มุ่งดีมุ่งเจริญต่อกัน

ความประการแรก เป็นการผูกโยงข้อธรรม ๓ ข้อแรกคือ เมตตาภาวกรรม, เมตตาวจีกรรม, เมตตามโนกรรมเข้าด้วยกัน ด้วยเหตุว่าเมตตาทั้งสามด้านนี้เกี่ยวโยงอิงอาศัยกัน กล่าวคือความคิดนั้นเป็นต้นทางของการพูดและการกระทำทั้งปวง ถ้าแต่ต้นไม่มีจิตคิดเมตตาต่อกันแล้ว การพูดการกระทำนั้นย่อมมีแนวโน้มที่จะหลุดไปในฝ่ายตรงข้ามกับความเมตตา คือ ความรุนแรง การใช้อำนาจเป็นทางออกก้าวไป และนำมาซึ่งการพยายามเอาชนะกันดังเช่นกรณีมัสยิดหรือเซะ กรณิดากใบซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าได้สร้างบาดแผลในจิตใจของเพื่อนชาวไทยมุสลิมอย่างยากจะลบเลือน ในทางตรงข้าม ถ้าจิตใจมีเมตตาหล่อเลี้ยงสม่ำเสมอ ทุก ๆ การพูดการกระทำย่อมเอิบเย็นไปด้วยความโอบอ้อมเอื้ออาทร ดังพระราชกรณียกิจเป็นอนุสรณ์ประการในรัชกาลปัจจุบันที่ปกแผ่หล่อเลี้ยงทวยราษฎร์อย่างเต็มเปี่ยมเพ็ญพร้อมนับแต่ทรงราชย์เมื่อก่อนศตวรรษมาแล้ว มิได้จัดจางห่างแฉงไปเลย ก็ด้วยทรงตั้งพระบรมราชประณิธานไว้แต่เกล็ง ไอลุรีย์สมบัติอย่างแน่นแฟ้นว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” นั่นเอง

การตั้งจิตให้มีเมตตาเมื่อนั้น ในทางพระพุทธศาสนา มีข้อปรารภข้อหนึ่งว่า “สัตว์ทั้งหลายเป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันหมดทั้งสิ้น” ฉะนั้นใครก็ตามที่เมื่อนึกถึงคนที่อยู่อาศัยบนผืนแผ่นดินเดียวกัน เราอาจใช้แนวเทียบนี้ตั้งไว้ในใจว่า ไม่ว่าจะเชื่อชาติใด ถิ่นศาสนาใด ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ใด ต่างอยู่ได้ร่วมธงไทย มีพระเจ้าแผ่นดินผู้ทรงคุณอันประเสริฐร่วมกัน ความคิดเห็นหรือข้อปฏิบัติที่แตกต่างควรคำนึงว่าล้วนมีความมุ่งดีมุ่งเจริญต่อชาติบ้านเมืองด้วยกันทั้งสิ้น เมื่อคิดดังนี้ คราใดที่ขัดแย้งกันก็ไม่เกิดการเบ่งฝักแบ่งฝ่าย คอย ๆ คิดแก้ปัญหาร่วมกัน ดังที่เรียกกันว่า “แตกต่างแต่ไม่แตกแยก” สร้างสามัคคีธรรมให้แก่สังคม

นอกจากนี้ ความเมตตาทำให้มีใจกว้างขวาง อ่อนน้อมถ่อมตน เรียนรู้ที่จะรับฟังความเห็นหรือข้อปฏิบัติที่แตกต่าง ทำให้เห็นแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือแนวการพัฒนาที่หลากหลาย เห็นจุดอ่อนจุดแข็งของวิธีการต่าง ๆ และเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมที่สุด การประชุมเพื่อระดมความคิดหรือปรับความเข้าใจนี้ แม้พระบรมครูก็ตรัสยกย่องว่าเป็นปรากฏการณ์ป้องกันความเสื่อมสลายในกิจการทั้งปวง ดังทรงแสดงแก่กษัตริย์ลิจฉวีแห่งแคว้นวัชชีไว้ในหมวดธรรมที่เรียกว่า อปริหานิย

ธรรม ซึ่งประกอบด้วยข้อธรรมบ่อ้มเกี่ยวกับการปรึกษาหารือไว้ถึง ๕ ข้อ มีหมั่นประชุมกัน
เนื่องนิคย์, พร้อมเพรียงกันทำกิจ เป็นอาทิ ถ้าปราศจากการสดับตรับฟังอย่างจริงใจและเข้าใจดังนี้
แล้ว แม้จะรักษาบ้านเมืองเพียงไร ก็อาจถือไปว่าผู้ที่เห็นต่างกับตนนั้น ไม่รักชาติ หรือบางคนถือตัว
ว่ามีปรีชาญาณ เห็นว่าผู้คิดต่างกับตนล้วนไม่ถูกต้อง ทิฐิมานะเหล่านี้เป็นอันตรายต่อบ้านเมือง ดัง
กรณีที่เกิดขึ้นในสมัย พ.ศ.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีนั่นเป็นตัวอย่าง

อย่างไรก็ตาม แม้จะพยายามตั้งจิตเมตตาต่อกัน บางครั้งบางคราก็ยากที่จะเลี่ยงความไม่
สอดคล้องกันทางความคิดได้ การใช้วาจาที่มีเมตตาหรือที่ท่านเรียกว่า ปิยวาจา จึงสำคัญยิ่ง ปิยวาจา
ไม่ได้หมายความว่าปากหวานเอาใจ แต่มีองค์ประกอบอย่างน้อย ๔ ประการคือ ใช้ถ้อยคำ
อ่อนหวาน ไม่ก้าวร้าวยกตนข่มท่าน พูดด้วยความจริงใจมุ่งหมายจะเกื้อกูลต่อกัน พูดในสิ่งที่มี
ประโยชน์ไม่เพื่อเจือ และพูดให้เหมาะแก่กาลเทศะ และเมื่อเหตุการณ์บ้านปลายนงเกิดความ
บาดหมางมองหน้ากันไม่คิด การกล่าวขอโทษด้วยน้ำใสใจจริงย่อมเป็นการเยียวยาที่ดีที่สุด เพราะ
การขอโทษแสดงให้เห็นว่าตัวยอมรับ พร้อมทั้งจะแก้ไขความผิดพลาดนั้น ๆ เมื่อฝ่ายหนึ่งเอ่ยปากขอ
โทษ อีกฝ่ายก็ควรให้โอกาส ปลั่งวางความขุ่นข้องสงสัย ประวัติศาสตร์ของไทยเราก็คงได้พิสูจน์ให้เห็น
ชัดว่าอภัยทานนี้เป็นธรรมอันสำคัญยิ่ง ดังที่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พุทธศักราช ๒๔๗๕
เป็นไปได้อย่างไม่เสียเลือดเนื้อ ก็ด้วยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์นัก
ประชาธิปไตย ทรงพระราชดำริว่า คนไทยไม่ควรเข่นฆ่ากันเองไม่ว่าในกรณีใด ๆ แม้จะต้องทรง
สละพระราชอำนาจที่ขึ้นมาแต่เดิมก็ตาม

ในทางธรรม แม้ท่านจะถือว่า อภัยทาน เป็นการให้ที่สูงกว่าการให้ทั้งปวง ดังที่สมเด็จพระ
ญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงอธิบายไว้ว่า เพราะอภัยทานเป็น
การละ “โทสกิเลสอันละเอียดอ่อนและขมเข็น” ก็มีได้หมายความว่าทานระดับอื่น ๆ เช่นการสละ
กำลังกาย กำลังปัญญาช่วยเหลือกิจการหมู่คณะ เรียกตามศาสนโฆหารว่า เวชยาวุจจนย หรือการ
อุคหนุนใจกันด้วยสิ่งของ เรียกในพระบาลีว่า อามิสทาน จะมีความสำคัญยิ่งหย่อนไปกว่า ธรรม
ประการต่อมาของสาราณียธรรมเองก็เน้นที่การโอบอ้อมอารีต่อกัน ดังที่พระบาลีเรียกว่า สาธารณ
โลกี ในพระบรมราโชวาทองค์นี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระบรมราชาธิบายอันสุขุม
คัมภีร์ภาพพชยชความให้สอดคล้องตามกิจการบ้านเมืองในปัจจุบันไว้ ความว่า

ประการที่สอง คือ การที่แต่ละคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประสานงาน
ประสานประโยชน์กัน ให้งานที่ทำสำเร็จผลทั้งแก่ตน แก่ผู้อื่น และประเทศชาติ
ครั้งหนึ่ง พระองค์เคยมีพระราชดำรัสเปรียบเทียบกับประเทศชาติก็เหมือนกับร่างกายที่

อวัยวะน้อยใหญ่ถูกม้วนขึ้นทำงานร่วมกัน ประชาชนแต่ละส่วนเปรียบได้กับอวัยวะทั้งหลาย มีความถนัดและหน้าที่แตกต่างกันไป แต่ก็ทุกส่วนล้วนมีความสำคัญต่อความเป็นความตายของชาติบ้านเมือง การที่ประเทศชาติจะดำรงคงอยู่ได้ ก็ด้วยชนทุกหมู่เหล่าพร้อมพรั่งสมัครสมานประสานงานกัน ไม่ทอดธุระเกี่ยงการกัน ใน พระบรมราชาธิบายว่าด้วยความสามัคคี พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็มีความตอนหนึ่งอันราษฎรไทยทุกหมู่เหล่าพึงรำลึกถึงเนื่อง ๆ รongรับไว้ว่า

เมื่อไม่มีความคิดพ้อที่จะคิดให้ตลอดได้ ก็ไม่ควรที่จะมีทิฐิมานะหวงแหนอย่างหนึ่งอย่างใด ต้องอดสาหัสที่จะหาผู้ช่วยคิดอ่านปริกษาหาหรือจนการนั้นสำเร็จไปได้ ไม่ควรที่จะละทิ้งความเพียรในการซึ่งจะคิดการอันมีคุณต่อแผ่นดินเสีย ส่วนว่าการซึ่งต้องคิดขัดข้อง เพราะผู้ซึ่งเป็นผู้คิดการนั้นมีการมากเหลือตัว ก็ควรที่ผู้ซึ่งไม่มีการมากจะต้องช่วยคิดอ่านอุดหนุนกันจนเต็มสติกำลัง เมื่อละข้อซึ่งเป็นเครื่องสกัดกั้นความเจริญของบ้านเมืองและความสามัคคีเสีย แล้วอุดหนุนกันและกันด้วยกำลังความคิด ด้วยกำลังกาย ให้การทั้งปวงเป็นไปได้อย่างรวดเร็วโดยสะดวก โดยทางที่ถูกต้องแล้ว ก็ไม่มีข้อใดซึ่งจะสงสัยว่าบ้านเมืองจะไม่มี ความเจริญ

นอกจากเกื้อหนุนกันทางการงานแล้ว การให้ปันเฉลี่ยความไพญ่บุญก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะละเลยมิได้ บ้านเมืองใดที่มีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสูง ย่อมมีความระส่ำระสายเป็นบันปลายดังในปลายรัชสมัยพระเจ้าชาร์นโคโลสที่ ๒ แห่งจักรวรรดิรัสเซีย และในปลายสมัยประธานาธิบดีซูฮาร์โตแห่งอินโดนีเซียซึ่งเกิดการจลาจลขึ้นทั่วแผ่นดิน เพราะผู้ยากไร้ถูกเอาเปรียบจนถึงที่สุดแห่งความอดทน มนุษย์นั้น พุทธศาสนาแสดงไว้ว่ามีประโยชน์อยู่ ๓ ด้าน คือ อดตถุถ ประโยชน์ส่วนตน ปรตถ ประโยชน์ผู้อื่น และ อุภยตถ ประโยชน์ร่วมกัน คนเป็นอันมากแลเห็นแต่ประโยชน์ในข้อแรก จนลืมนึกไปว่า ถ้าสังคมส่วนรวมหรือประเทศชาติตั้งอยู่ไม่ได้แล้ว ตนจะมีสุขอยู่ได้อย่างไร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์โคลงไว้บทหนึ่งซึ่งสะท้อนพันธกิจที่เราทุกคนพึงมีต่อชาติบ้านเมืองไว้อย่างจับใจ ดังนี้

อันสยามเป็นบ้านเกิด	เมืองนอน
ดุจบิดามารดร	เปรียบได้
ยามสุขสโมสร	ทุกเมื่อ
ยากศึกทุกข์ยากไร้	ปลาตเร็นฤทวาร

การป้องกันความไม่สงบเรียบร้อยในบ้านเมืองนั้น นอกจากต้องมีความเสมอภาคในทางวัตถุซึ่งเกิดขึ้นได้ด้วยการให้ปันแล้ว ยังอาศัยความเสมอภาคในทางสิทธิซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามความยุติธรรม ดังที่เรียกในวงวิชาการนิติศาสตร์ว่าหลักนิติธรรม (Rule of law) สอดคล้องต้องกับพระบรมราโชวาทตอนถัดมา ดังนี้

ประการที่สาม คือ การที่ทุกคนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในความสุจริต ใน
กฎหมาย และในระเบียบแบบแผน โดยเท่าเทียมเสมอกัน

ในบาลี ข้อนี้ตรงกับ สีสสามัญญุตาคติในที่นี้ไม่ได้เป็นแต่เพียงการงดเว้นจากบาปทั้งปวงเพื่อความบริสุทธิ์ส่วนตนในทางศาสนาเท่านั้น หากใช้ในความหมายอย่างกว้างก็กรอบของความประพฤติที่ดีงาม ให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างปรองดองปราศจากการเบียดเบียนได้

ในสังคมที่เจริญขึ้นและมีสมาชิกขนาดใหญ่ การอาศัยแต่ความรู้ผิดชอบชั่วดีซึ่งเป็นพื้นฐานของจารีตหรือศีลธรรมย่อมไม่เพียงพอ กฎหมายจึงเป็น “กรอบ” ที่ได้รับความนิยมนิยามโดยกว้างขวาง โดยมีจุดเด่นที่ต่างไปจากจารีตหรือศีลธรรมที่ตรงที่มีอำนาจบังคับโดยทั่วไป มีความแม่นยำรัดกุม ใช้งานได้โดยหลักเหตุผล จนมีคนจำนวนไม่น้อยเห็นว่ากฎหมายก็คือตัวแทนของความยุติธรรม แต่แท้ที่จริงแล้วผู้มีอำนาจหรือผู้รู้กฎหมายบางคนอาจใช้กฎหมายฉ้อฉลเพื่อประโยชน์ส่วนตัวก็ได้ เมื่อการณเป็นดังนั้น ผู้ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายทุกประการย่อมรู้ดีว่าตนถูกเอาเปรียบ เป็นคนละพวกคนละฝ่ายกับผู้ใช่ ทำให้สังคมแตกแยก เหตุการณ์ในปลายสมัยอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นเครื่องสะท้อนความจริงข้อนี้ได้ดี นักกฎหมายการเงินผู้จัดการให้ “อัครศิลป์” หรือการขายหุ้นบริษัทชินคอร์ปอเรชันจำกัดกว่า ๘๓,๐๐๐ ล้านบาทถูกล้วงไปโดยไม่ต้องเสียภาษีถึงกับกล่าวไว้ว่าเรื่องนี้ไม่ใช่ประเด็นทางศีลธรรม และถ้าต้องการตรวจสอบตามกฎหมายแล้ว ก็กล้ารับรองได้ว่าไม่มีที่ผิดกฎหมาย แต่ใช่หรือไม่ที่ “อัครศิลป์” เป็นประเด็นหลักประเด็นหนึ่งที่ศาลความกลางแคลงใจให้เกิดขึ้นในหมู่คนจำนวนไม่น้อยจนนำมาซึ่งความริ้วฉาวและการปะทะทางความคิดอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ชาติไทย” กฎหมายกับความยุติธรรมจึงมิใช่สิ่งเดียวกัน Martin Luther King, Jr. นักเคลื่อนไหวด้านสิทธิมนุษยชนและผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพเมื่ออายุน้อยที่สุดก็แถลงไว้ว่า “Never forget that everything Hitler did in Germany was legal” หรือ “จงอย่าลืมว่าทุกสิ่งที่ยอดฮิตเลอร์กระทำในเยอรมนีนั้นล้วนถูกกฎหมาย” แต่ความถูกกฎหมายของฮิตเลอร์นั้นก็มิได้เป็น โล่คุ้มกันความพินาศล่มจมแก่ตนเลย

เราพึงเข้าใจว่าแท้จริงแล้ว กฎหมายเป็นเครื่องมืออำนาจรักษาความยุติธรรม และเป็นเครื่องมือที่ดีกว่าการใช้ความรุนแรงอย่างแน่นอน เพราะความรุนแรงจักเพาะเชื้อความอาฆาต

พยายามให้เกิดขึ้นในใจผู้แพ้ เนื่องจากแลเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม การใช้กฎหมายโดยยื่น
 หักอยู่กับมโนธรรมสำนึกและความยุติธรรมนั้น เมื่อชำระความจนถึงที่สุดแล้ว ทุกฝ่ายย่อมยอมรับ
 ได้โดยคุณิ ไม่มีข้อกลางแคลงบาดหมางใจ เพราะถึงเป็นผู้ผิดก็เห็นตนได้รับโทษโดยเป็นธรรม มี
 ที่มาที่ไป ในปลายสมัย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เช่นกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่พระราชทานพระ
 ราชปรารภให้ผู้พิพากษาศาลยุติธรรมเข้ามาตรวจสอบความไม่ชอบมาพากลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในฝ่าย
 บริหารเพื่อปลดความกลางแกลงใจของสาธารณชน ดังที่เรียกกันว่า ตุลาการภิวัตน์ (Judicialization
 of politics) เสียแต่่วาวิธีนี้ไม่รวดเร็วทันใจ ต้องอาศัยการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน จึงพึงตราไว้ด้วยความ
 ความยุติธรรมที่แท้จะยืนอยู่ลำพังโดยปราศจากขันธ์ธรรมเป็นเครื่องค้ำชูมิได้

การมีความเห็นคล้อยกันเมื่อพิสูจน์โดยข้อเท็จจริงและเหตุผล มิได้จำเป็นแต่ในกรณีที่เกิด
 ความขัดแย้งเท่านั้น ในภาวะปกติ ทัฎฐชุกมม หรือการปรับความเห็นให้ตรงตามความเป็นจริงนั้นก็
 เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ต่อการสร้างความสมานฉันท์ในสังคม พระบรมราโชวาทประการสุดท้ายนี้ตรง
 กับที่มาในพระบาลีว่า ทัฎฐิสามัญญคามีความดังนี้

ประการที่สี่ คือ การที่ต่างคนต่างพยายามทำความคิดความเห็นของตนให้

ถูกต้องเที่ยงตรง และมั่นคงในเหตุผล

พระบรมราโชวาทประการนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นข้ออธิบายต่อเนื่องจากความใจกว้างตาม
 พระบรมราโชวาทประการแรก แต่มีความสำคัญและรายละเอียดที่ควรจะได้ยกขึ้นอธิบายต่างหาก

ความเห็นที่ถูกต้องนั้น จะเกิดขึ้น ได้ก็แต่ในใจของผู้ที่มีจิตใจแจ่มชัด ไร้เมฆหมอกของอคติ
 ๔ ครอบงำ ในกฎหมายตราสามดวงซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงพระ
 กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้รู้ร่วมกันชำระเพื่อสถาปนาความเป็นธรรมให้ตั้งมั่นในชั้นทสี่มา ก็เน้นย้ำถึง
 ความจำเป็นที่กระตือรือร้นต้องปราศจากอคติ ๔ เพื่อให้พิพากษาอรรถคดีได้ตรงชัด ดังประจักษ์ได้ใน
 หลักอินทภาษ ในกาลปัจจุบันที่พลเมืองมีส่วนร่วมในการปกครองตามวิถีประชาธิปไตย เราต้อง
 วิจารณ์ญาณเพื่อวินิจฉัยหรือตัดสินใจเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติของคณะบุคคล นโยบายน กกฎหมาย
 การปลดพันจากอคติ ๔ จึงเป็นสิ่งที่พึงบ่มเพาะให้เติบโตใหญ่เข้มแข็งขึ้นในใจของทุกคน

อคติ ๔ ได้แก่ ฉันทาคติ การลำเอียงเพราะชอบ ทำให้ไม่แลเห็นข้อเสียของสิ่งหรือบุคคล
 นั้น โทสาคติ การลำเอียงเพราะชัง ทำให้ปิดหูปิดตาไม่รับฟังความเห็นตรงข้าม โมหาคติ การ
 ลำเอียงเพราะหลงหรือเซลา ถูกถลอลงด้วยประ โยชน์ส่วนตนเฉพาะหน้าจนไม่เห็นภัยในระยะยาว
 และ ภยาคติ การลำเอียงเพราะขลาดกลัว ข้อนี้มักเกิดแก่ผู้น้อยคล้อยตามผู้มีอำนาจไป หากอคติ ๔ มี
 อำนาจบงการความคิดหมุ่นงันใดแล้ว ประ โยชน์ส่วนรวมก็จะสูญไปเพราะกำลังความคิดนั้นมิได้

นำมาใช้อย่างเต็มที่หรือถูกต้อง ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เกิดเหตุการณ์ครั้งหนึ่งรู้จักกันดีว่า คำกราบบังคมทูลถวายความเห็นจัดการเปลี่ยนแปลงราชการแผ่นดิน ร.ศ. ๑๐๓ เจ้านายและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่ไปทำราชการต่างประเทศพระเนตรพระภรณ์ในทวีปยุโรป ได้แลเห็นว่าสยามอาจจะต้องสูญเสียอิสราริปไตยแก่ชาติตะวันตกหากไม่เปลี่ยนแปลงการจัดการปกครองภายในครั้งใหญ่ คือให้เปลี่ยนจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute monarchy) มาสู่ระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional monarchy) นับว่าเป็นคำกราบบังคมทูลที่ปลอดภัยจาก ภัยาคติ กล่าวคืออาจหาญยิ่งในสมัยที่ยอมรับว่ากษัตริย์คือเจ้าชีวิต และหากสมเด็จพระปิยมหาราชทรงมีน้ำพระราชหฤทัยห่วงหาพันพระราชนาถคือทรงมี โมหาคติ ครอบงำ กลุ่มผู้จัดทำคำกราบบังคมทูลฯ อาจจะไม่พินิจต้องราชภัยอย่างใดอย่างหนึ่ง และจะเป็นการปิดกั้นมิให้กลุ่มบุคคลอื่นใดกล้าเสนอแนวคิดอย่างตรงไปตรงมาอีก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริว่ากลุ่มผู้จัดทำคำกราบบังคมทูลฯ ส่วนหวังดีหวังเจริญแก่บ้านเมือง หากแต่ยังไม่เข้าใจสภาพจริงของประเทศในขณะนั้นเช่นพระองค์ ทรงพระราชประสงค์จะปรับความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลนั้นให้ตรงตามจริง จึงมีพระราชหัตถเลขาชี้แจงว่าไม่ทรงปรารถนาอำนาจมากเกินไป แต่บ้านเมืองยังไม่มีความพร้อมเพียงพอที่จะจัดการปกครองดังที่กราบบังคมทูลพระกรุณา แต่ที่ทรงขวนขวายที่จะปฏิรูปการปกครองอยู่ตลอดมานับแต่ทรงราชย์ ดังอีก ๖ ปีต่อมาคือ พ.ศ. ๒๔๓๕ พระองค์ทรงจัด “คอเวนเมนต์รีฟอม” หรือการปฏิรูประบอบราชการ ได้สำเร็จ เป็นรากฐานระบบกระทรวงเสียบมาจนทุกวันนี้

ในรัชกาลปัจจุบันก็เช่นกัน เมื่อเกิดข้อวิวาททางการเมืองที่กระทบกระเทือนกิจการทั่วพระราชอาณาจักร ก็ทรงรับเป็นพระราชธุระเสมอมาในการที่จะปรับความคิดเห็นของทั้งสองฝ่ายที่เผชิญหน้ากันให้กลับมาปรองดองกันได้ ดังกรณีการประท้วง พล.อ.สุจินดา คราประยูรที่ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีโดยไม่ชอบธรรม เมื่อพฤษภาคม ๒๕๓๕ เป็นต้น พระองค์ได้พระราชทานพระราชดำรัสองค์หนึ่งที่ยุดการนองเลือดทั้งปวงได้อย่างเป็นที่น่าอัศจรรย์ในพระบรมราชกฤษฎีกา ภินิหารยิ่ง ความว่า

หันหน้าเข้าหากัน ไม่ใช่เผชิญหน้ากัน เพราะว่าประเทศเป็นของเรา ไม่ใช่ของหนึ่งคนสองคน เป็นของทุกคน... เวลาคนมีการปฏิบัติรุนแรงมันล้มตัว ลง ทั่วยเขาไม่รู้ว่าตีกันเพราะอะไร แล้วจะแก้ปัญหาอะไร เพียงแต่ว่าจะต้องเอาชนะ แล้วก็ใครจะชนะ ไม่มีทาง อันตรายทั้งนั้น มีแต่แพ้ คือต่างคนต่างแพ้ ผู้ที่เผชิญหน้าก็แพ้ แล้วที่แพ้ที่สุดก็คือประเทศชาติ

มาจนบัดนี้ เราคนไทยทุกคนตระหนักแก่ใจดีว่า การแบ่งฝักแบ่งฝ่ายและเผชิญหน้ากันอย่างแตกหักทำให้ทุกฝ่ายต่างบอบช้ำ และที่เจ็บปวดที่สุดก็คือประเทศชาติ ถึงเวลาแล้วที่เราทุกคนจะหันหน้าเข้าหากัน จะคิด พุด ทำสิ่งใดก็ทำด้วยน้ำใจไมตรี ประสานประ โยชนกัน ตั้งอยู่ในกฎกติกา ละเว้นความรุนแรง และปรับความคิดเห็นของแต่ละฝ่ายให้สอดคล้องต่อกัน นี่คือการบวนการสมานฉันท์อันสมเด็จพระบรมธรรมิกราชพระราชทานไว้ในวโรกาสมหามงคลที่ทรงอุทิศพระวรกายบำบัดทุกข์บำรุงสุขเพื่อมหาชนชาวสยามครบ ๖๐ ปี ยากที่จะหาผู้นำประเทศใดในโลกนี้เสมอได้

“สมานฉันท์เพื่อกำลึงของแผ่นดิน” ความหมายหนึ่งได้แก่เมื่อชาวไทยทุกคนหันหน้ามาปรองดองกันอย่างเต็มศรัทธา ช่อมอาจคืนกำลึงชีวิตให้แก่ประเทศและนำพาให้บ้านเมืองรอดพ้นจากวิกฤตการณ์ทั้งปวงไปได้ อีกนัยหนึ่งคือสมานฉันท์นี้จะเป็น *ปฏิบัติบูชา* อันเป็นการบูชาสูงสุดที่ชาวไทยทั้งมวลน้อมเกล้าฯ ถวายแด่พระผู้เป็นลี้ังดวงหทัยของทวยราษฎร์ ผู้ทรงพระนาม “ภูมิพลอดุลยเดช” อันแปลว่ากำลึงของแผ่นดิน เราไม่เลยได้อันพระองค์ทรงร้องขอสิ่งใดจากพสกนิกร แต่หากทวยนาครสยามประสงค์จะทำการใดเป็นราชพิธีสนองพระเดชพระคุณแล้วไซ้ จะมีความภักดีใดเหนือไปกว่าการขังความพอพระราชหฤทัยของพระองค์ให้เกิดขึ้นจริงบนผืนแผ่นดินนี้

ความพอพระราชหฤทัยของพระราชอาอยู่ที่ว่า แต่ละคนจะทำหน้าที่ของตัวเองด้วยความตั้งใจ มีความภักดีจารณาที่รอบคอบ ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน ส่งเสริมความสามัคคีและปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

พระตำหนักจิตรลดาร โทฐาน ๒๓ มกราคม ๒๕๑๓

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แหล่งข้อมูล

กนก วงศ์ตระหง่าน. แนวพระราชดำริด้านการเมืองการปกครองของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.

กรุงเทพฯ: สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑.

กวีวิจน์สัมผัสใจ. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, ๒๕๔๖.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช และชัตติยา วรรณสุด. เอกสารการเมือง-การปกครองไทย พ.ศ. ๒๔๑๗ - ๒๔๗๗.

กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๘.

ญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, สมเด็จพระ. วิธีสร้างบุญบารมี. เชียงใหม่:

กองทุนธรรมวิหาร, ๒๕๔๕.

แถลงการณ์คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ฉบับที่ ๑. <http://th.wikisource.org/wiki/> (accessed ๑๓ มกราคม ๒๕๕๑)

ธีรยุทธ บุญมี. ตุลาการวิวัฒน์. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, ๒๕๔๕.

พระธรรมปิฎก. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ

ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

_____ . ธรรมบุญชีวิต. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๗.

สุริชัย หวันแก้ว (บรรณาธิการ). ยุติไม่ได้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เจ้าของผลงาน

ชื่อ - สกุล

นายปณณวิชญ์ นันทโชคเนตินันท์

เลขประจำตัวนิติน

๕๐๔ ๑๒๕๖๕ ๒๔ นิตินชั้นปีที่ ๑ คณะรัฐศาสตร์

โทรศัพท์

๐ ๒๓๕๓ ๓๕๗๗, ๐๘๓ ๕๗๓ ๓๕๔๑

จดหมายอิเล็กทรอนิกส์

pokdharm@hotmail.com

สมานฉันท์เพื่อกำลึงของแผ่นดิน

นายันทวิวัฒน์ นันยา

คณาวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“ถ้าประเทศทั้งปวงจะยกย่องนับถือกันโดยบริสุทธิ์ใจ และช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันโดยพร้อมพรักแล้ว ก็เชื่อได้ว่า จะเกิดความเข้าใจในกันและกันอย่างแท้จริง พร้อมทั้งความร่วมมือกันอันมิตรอย่างแน่นแฟ้นขึ้นได้ แล้วสร้างความสุข อิศราภาพ เสถียรภาพอันเสมอหน้าและถาวร ก็จะมีขึ้นทุกแห่งหนในโลก ดังที่ทุกคนปรารถนา” จากพระบรมราชาบาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ซึ่งให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ทำให้ “ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย เป็นประชารัฐ ไผทของไทยทุกส่วน อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล” อันเป็นความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดความสมานฉันท์ เพื่อกำลึงของแผ่นดิน เพื่อความสุข ความสงบ ความมั่นคงเป็นปึกแผ่นของชาติไทยได้นานสืบไป

คำว่า “สมานฉันท์” นั้น ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายว่า “ความพอใจร่วมฉัน ความเห็นพ้องต้องกัน” รวมถึงตามพจนานุกรมฉบับมติชน พุทธศักราช ๒๕๔๗ ได้ให้ความหมายของคำว่า “สมานฉันท์” หมายถึง “ความมีใจอันหนึ่งอันเดียวกัน, ความพร้อมใจกัน” นอกจากนี้ นายแพทย์ประเวศ วะสี ยังได้กล่าวให้ความหมายอีกว่า “สมานฉันท์” คือ “ความถูกต้องลงตัวที่ทำให้ระบบทั้งหมดเคลื่อนไปได้อย่างมีคุณภาพ

รถยนต์จะวิ่งไปได้เรียบร้อย ก็ต่อเมื่อส่วนประกอบทุกชิ้นมีความถูกต้อง ความแม่นยำ และทำงานเชื่อมโยงกันอย่างลงตัว มีประสิทธิภาพ หรือมีความสมานฉันท์กันทั้งระบบ ถ้าเครื่องยนต์ไม่ครบ เกิดชำรุด หรือขบซ้อนกัน รถก็วิ่งกระโดดกระเดก พัง หรือเกิดไฟลุกขึ้น เพราะขาดความสมานฉันท์ในระบบ รวมถึงร่างกายของมนุษย์เรา มีเซลล์และอวัยวะอย่างสลับซับซ้อนยิ่งกว่าระบบใด ๆ แต่เพราะว่าทุกส่วนมีความสมานฉันท์ต่อกัน เราจึงมีความเป็นปกติ มีสุขภาพดี แต่ถ้าอวัยวะต่าง ๆ ขาดความสมานฉันท์เมื่อใด เมื่อนั้นร่างกายของเราจะเสียคุณภาพ คือ เจ็บป่วยหรือถึงตาย

สังคมเป็นระบบที่ซับซ้อน ประกอบด้วยบุคคล องค์กร สถาบันอันหลากหลาย สังคมจะ
ร่วมเย็น เป็นปกติสุขได้ ก็ต่อเมื่อ องค์กรประกอบทั้งหมดมีความถูกต้องและเชื่อมสัมพันธ์กันอย่างลง
ตัว นั่นคือ มีความสมานฉันท์ในสังคม

กระแสโลกาภิวัตน์สร้างวิวัฒนาการ ความเจริญก้าวหน้าและความทันสมัยให้กับประเทศ
ไทย แต่ในทางกลับกันก็ส่งผลกระทบและความเสียหายในอีกหลายแง่มุม โดยเฉพาะด้านจิตใจของ
คนที่ถูกรอบงำด้วยวัตถุนิยม ก่อให้เกิดวิถีชีวิตที่ฟุ้งเฟ้อ ขาดเหตุผลและการประมาอดตน อีกทั้ง
กระแสโลกาภิวัตน์ยังกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันชิงดีชิงเด่นมากขึ้น กระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่ง
โอกาส อำนาจ และทรัพย์สิน สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ชักนำให้คนไทยเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
ขาดความซื่อสัตย์ สุจริต คดโกงโดย ไม่คำนึงถึงความเสียหายมูลค่ามหาศาลที่เกิดต่อประเทศชาติ
และส่วนรวม

ถ้าเปรียบประเทศไทยเหมือนหม้อน้ำใหญ่ เป็นหม้อที่กำลังเดือดพล่าน เดือดพล่านเพราะ
พืนกว่า ๖๕ ล้านคน คือ ประชากรกว่า ๖๕ ล้านคน ที่กระทบกระทั่งกันเพราะจากการขาดความ
สมานฉันท์ ขาดคุณธรรม ถ้ามีการสร้างความสมานฉันท์ขึ้นมา โดยเริ่มที่ตัวของเราเองเมื่อใด ก็
เหมือนกับการดึงตนเองออกจากกองไฟไป ๑ ชิ้น เมื่อแต่ละคนดึงตนเองออกจากกองไฟที่เปรียบ
ดังกองไฟแห่งความขัดแย้งโดยไม่เกี่ยงงอนกัน ในไม่ช้าไฟแห่งความขัดแย้งย่อมดับมอดลงเอง
ประเทศชาติก็จะคืนสู่สภาพปกติ มีความสงบสุขได้ การมีคุณธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาก็เป็น
ทางออกหนึ่ง ที่จะช่วยสลายกองไฟแห่งความขัดแย้งได้ ตามคำกล่าวของคณะมนตรีความมั่นคง
แห่งชาติ ภายใต้โครงการคุณธรรมนำไทย ที่ว่า “คุณธรรมนำไทยสู่สังคมปลอดทุจริต คุณธรรมนำ
ไทยสู่สังคมแห่งความกตัญญูรู้คุณ คุณธรรมนำไทยสู่สังคมสมานฉันท์”

ชาติจะก้าวหน้า ชนจะก้าวหน้า หากความสมานฉันท์ได้ถูกปลูกฝังในจิตใจชนชาวไทยทุก
ดวง เราทุกคนต้องร่วมกันสร้างสรรค์ชาติ ร่วมกันสร้างสรรค์คน เพื่อกำลังของแผ่นดิน โดยเริ่ม
ตั้งแต่ตนเราเอง บุคคลต้องแก้ปัญหาของบุคคล ร่วมกันปฏิบัติตามคุณธรรมตามพระราชดำรัส (ใน
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช) เพื่อกำลังแผ่นดิน เพื่อสร้างคน สร้างชาติ
พัฒนาชาติ ให้ก้าวหน้า ก้าวนำ และก้าวไกล ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกต้นไม้แห่งความหวังของชาติ
และบำรุงให้เจริญงอกงามโดยทั่วกันแล้วจะช่วยให้บังเกิดความร่มเย็นภายใต้ต้นไม้ใหญ่ แผ่นดิน
ไทย ประเทศชาติก็จะบังเกิดความสุข เกิดความสมานฉันท์ และมีโอกาสที่จะปรับปรุงกำลังของ

แผ่นดิน พัฒนาแผ่นดินให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไปได้ ซึ่งคุณธรรมตามพระราชดำรัส เพื่อก่อให้เกิด
ความสามานฉันท์นั้น ได้แก่

พากเพียรอดทน เพื่อให้ทุกคนร่วมสร้างชาติ เพื่อกำลังของแผ่นดิน โดยปฏิบัติตาม
หลักธรรมปธาน ๔ (สัมมปปธาน ๔) ตั้งตนตั้งอยู่ในความเพียร ไม่ให้เกิดความเสื่อมขึ้น (เพียร
ระวัง) มีความเพียรที่จะกำจัดความเสื่อมให้หมดไป (เพียรกำจัด) มีความเพียรที่จะระวังป้องกันมิ
ให้ความเสื่อมเกิดขึ้นใหม่ (เพียรเจริญ) มีความเพียรที่จะสร้างสรรค์ความดีงาม ความเจริญให้เกิดขึ้น
และระวังมิให้เสื่อมสิ้นไป (เพียรรักษา)

เสริมสร้างคนดี “ในบ้านเมืองนั้นมีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้
ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุขเรียบร้อย จึงไม่ใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่
การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความ
เดือดร้อนวุ่นวายได้” จากพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช
มหाराช สรุปลความได้ว่า ต้องเสริมสร้างให้คนดีให้ปกครองบ้านเมือง เพื่อให้การพัฒนาประเทศ
ได้โดยสะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอน รวดเร็ว หากประชาชนยังเป็นพลเมืองดี เป็นทรัพยากร
มนุษย์ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพด้วยแล้ว ก็จะต้องทำให้การสร้างคน สร้างชาติ เพื่อกำลังของ
แผ่นดินเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น

รู้จักสามัคคี จากบทเพลง “สามัคคีชุมนุม” ที่ว่า “อันความกลมเกลียวต่างเป็นใจเดียว
ประเสริฐศรี ทุกสิ่งประสงค์จงใจ จักเสร็จสมได้ด้วยสามัคคี” จะเห็นได้ว่า ความรัก ความสามัคคี
จะทำให้ทุกคนทุกฝ่ายลดความถือดี และการทำตามใจตัวเองลง แล้วหันมาหาเหตุผล ความถูกต้อง
และความรับผิดชอบต่อส่วนรวมอย่างจริงจัง เพื่อประโยชน์สูงสุดในการธำรงอิสรภาพอธิปไตย
ความเป็นไท และความเป็นไทยให้ยั่งยืนมั่นคงสืบไป “รักกันไว้เถิด เราเกิดร่วมแดนไทย จะเกิด
ภาคไหน ก็ไทยด้วยกัน เชื้อสายประเพณี ไม่มีกีดกัน เกิดได้รงไทยนั้น ปวงชนทุกคนคือไทย”

๑ **มีน้ำใจ** น้ำใจเปรียบเสมือนน้ำทิพย์ที่คอยขุโลมทุกสรรพสิ่งทุกอย่างให้มีชีวิตชีวา และ
ดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติสุข เพื่อให้ทุกคนในสังคม มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน จุนเจือและแบ่งปัน มี
ความมุ่งดี มุ่งเจริญต่อกัน หากน้ำใจเกิดขึ้นที่ใด รอยยิ้มของทั้งผู้ให้และผู้รับก็จะปรากฏ ณ แห่งนั้น
อันจะส่งผลให้สังคมนั้นเต็มไปด้วยไมตรีจิต มิตรภาพ มีความร่มเย็น เป็นสุข น่ายุ

ใส่ประหยัด เพื่อให้แต่ละคนใช้จ่ายอย่างประหยัด มัธยัสถ์ อันจะเป็นหลักประกันความ
สมบูรณ์พูนสุขแก่ทั้งผู้ประหยัดเอง ครอบครัว และประโยชน์แก่ชาติ ดังคำกล่าวของ พลตรีหลวง
วิจิตรวาทการ นักประวัติศาสตร์คนสำคัญของไทย ที่ว่า “การที่ไม่ยอมให้อะไรเสียเปล่านี้เองคือการ
ประหยัด และการประหยัดที่เกิดจากความคิดที่ไม่ยอมให้อะไรเสียไปเปล่านี้เองที่นำความ
เจริญก้าวหน้าทางวิทยาการหลายสิ่งหลายอย่าง”

ข้อสัตย์สุจริต เพื่อฝึกกันบุคคลออกจากความชั่วและความเสื่อมเสียทั้งหมดได้ ดังสำนวน
ไทยที่ว่า “ซื่อกินไม่หมด คิดกินไม่นาน” ช่วยให้บุคคลมีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถแต่ในทางที่
ถูกที่เจริญแต่เพียงทางเดียว

เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับ
ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนิน
ไปในทางสายกลาง ไม่ถึงเกินไป ไม่หย่อนเกินไป ปฏิบัติตามหลักการ ๓ ประการ คือ พอประมาณ
มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน และ ๒ เงื่อนไข คือ ความรู้ และคุณธรรม

เรียบง่ายไมตรี หากเรานำศานาน่าเป็นชายไทยในความรัก เอาคลีนจกเป็นแนวทางระหว่างวิถี
เอาสายลมเป็นสายจิตคิดทำดี เอาไมตรีเป็นโซ่ร้อยคอยเกี่ยวกัน เอาไมตรีมาสื่อประสานใจ จะช่วย
ให้รักษาแผลใจของคนไทยทั้งชาติ ที่เกิดจากปัญหาความไม่สงบในภายได้ ปัญหาการเมืองไทย และ
ปัญหาอื่น ๆ ให้มีจิตใจที่เชื่อมลั่นด้วยความรัก ความห่วงใย อันเป็นกำลังรักษาให้แผ่นดินไทยมี
ความมั่นคงต่อไป

หวังดีมีเมตตา เพราะเมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก เป็นคุณธรรมที่จะรักษาแผ่นดิน
ไทย และความเป็นไทยไว้ได้ยืนยาวตลอดไป ดังพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๖ ความว่า

“ธรรมคือแสงทองส่องชีวิต คอยกันจิตให้ห่างชั่วความมืดมอง
ใจจะพบความสุขสันต์ถูกครรลอง รักปรองดองเหมือนน้องที่เพราะธรรม
หากทุกคนชวนกันหมั่นพร้อมหน้า น้อมธรรมมาใส่ใจไม่ถล่า
ไม่ลุ่มหลงโลกีย์ที่มีดคำ จะนำพาสร้างชาติให้รุ่งเรือง”

แผ่นดินไทยต้องร่วมมือช่วยกันแก้ปัญหาของแผ่นดินไทย เพื่อกำลังของแผ่นดินไทย ความสามานฉันท์เป็นเรื่องที่จืดจางต้องพิจารณาอย่างแยกแยะ ละเอียด และถี่ถ้วน เพื่อความปรองดอง เห็นพ้องร่วมกัน เข้าใจกัน อย่าเกลียดคนที่เขารัก อย่ารักคนที่เขาเกลียด ทำให้คนที่เขารักมีความสุข และสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งก็คือ การพูดความจริง ทำทุกอย่างอย่างเปิดเผย และยุติธรรม มหาตมะ คานธี ผู้เป็นแบบอย่างและสัญลักษณ์ที่ยิ่งใหญ่ของหลักความสามานฉันท์ ได้ให้ จริยธรรมแห่งความสามานฉันท์ไว้ว่า “จริยธรรมของความสามานฉันท์เริ่มที่การเห็นความสำคัญของความจริง ยอมรับความจริง แม้ว่าความจริงนั้นอาจหมายถึงความผิดพลาดของเราเอง หรือความผิดพลาดของใครก็ตาม เราทุกคนจะ “สามาน” รอบรู้ว่าฉันทแรกแยก จนเกิด “ฉันทะ” ร่วมกันขึ้นได้นั้น ดังเผชิญหน้ากับความจริงเป็นประการต้น หากบิดเบือนหรือกลบเกลื่อนความจริง ย่อมเป็นไปไม่ดีที่จะสามานฉันท์ได้สำเร็จ ยิ่งไปกว่านั้น การอำพรางความจริงยังส่งผลเสียของความรุนแรงแอบแฝงอยู่แล้วด้วย”

คนไทยต้องร่วมมือกันเพื่อกำลังของแผ่นดิน นำหลักแนวทางสามานฉันท์ของ รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สลาอาพันธ์ ไปปรับใช้ กล่าวคือ

การเปิดเผยความจริง ให้มีความสำคัญกับ “ความจริง” ทั้งในฐานะเครื่องมือและเป้าหมายของสังคมสามานฉันท์เพื่อสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน

ความยุติธรรม ให้มีความสำคัญกับความยุติธรรมเชิงสามานฉันท์ ด้วยการส่งเสริมแนวคิด วิเคราะห์ในสังคมไทย ให้เรียนรู้การแยก “คนผิด” ออกจาก “ความผิด” ตลอดจนเรียนรู้วิธีการมอง ปัญหาความรุนแรงในบริบทเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรม ให้เห็นคนบริสุทธิ์กลุ่มต่าง ๆ ที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง

ความพร้อมรับผิด ส่งเสริมระบบและวัฒนธรรมความพร้อมรับผิดในระบบราชการ เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ครบถ้วน

การให้อภัย ให้ตระหนักถึงความทุกข์ยากของเหยื่อความรุนแรง ขณะเดียวกันก็ตระหนักถึงศักยภาพของสามัญชน ที่จะให้อภัยผู้กระทำร้ายต่อตนเองและครอบครัว ก้าวพ้นความเกลียดชัง ผู้คนจากผู้คนที่ไม่ต่างจากตน และเป็นผู้ทำร้ายคนที่ตนรัก

การเคารพต่อความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม ให้ความสำคัญกับขันติธรรมใน
ฐานะคุณค่าทางการเมือง การเรียนรู้ศาสนาต่าง ๆ ที่ดำรงอยู่ในประเทศไทย ทั้งแนวปฏิบัติและ
หลักธรรมคำสอน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมไทย บนฐานแห่งความหลากหลายทาง
วัฒนธรรม

การถือเอาสันติวิธีเป็นทางเลือกเผชิญความขัดแย้ง ส่งเสริมให้สังคมไทยตระหนักในภัย
ของความรุนแรงต่อสังคม และแสวงหาทางออกเชิงสันติวิธีในฐานะทางเลือกหลักเมื่อเผชิญกับ
ความขัดแย้ง

การเปิดพื้นที่ให้ความทรงจำที่เจ็บปวด ด้วยการเปิดพื้นที่ให้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็น
ส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ชาติไทย ให้ผู้คนสังคมไทยเข้าใจการเมืองของประวัติศาสตร์มากขึ้น

การมุ่งแก้ปัญหาในอนาคตด้วยจินตนาการ เพราะจินตนาการทางการเมืองใหม่เป็น
เครื่องมือสำคัญในการสร้างสังคมการเมืองที่ยั่งยืนให้พร้อมเผชิญปัญหาใหม่ ๆ ที่สำคัญต้องลด
“ภยาคติ” ลักษณะต่าง ๆ เสริมสร้างความมั่นใจในตนเองบนฐานของความเป็นจริง เพื่อให้เห็นว่า
สังคมไทยมั่งคั่งในทรัพยากรทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และมั่นคงพอจะเผชิญกับการท้าทาย
รูปแบบต่าง ๆ

การยอมรับความเสี่ยงทางสังคม เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน เพราะว่าการ
ยอมรับความเสี่ยงเป็นเงื่อนไขสายสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์บนฐานแห่งความไว้วางใจ อันเป็นคุณ
ลักษณะสำคัญของแนวความคิดสมานฉันท์

สังคมต้องร่วมกันแก้ปัญหาในระดับสังคม สังคมต้องปลูกฝังความถูกต้องในองค์กรและ
สถาบันต่าง ๆ ในแผ่นดินไทย รวมถึงมีความสัมพันธ์ที่ถูกต้อง เพื่อเป็นปัจจัยแห่งความสมานฉันท์
ของแผ่นดินไทย ซึ่งความถูกต้องนั้น ประกอบด้วย

คิดถูก เคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ตาม
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ คิดถึงส่วนรวมทั้งหมด คิดถึงความถูกต้อง
เป็นธรรม ไม่เบียดเบียนหรือทำร้ายผู้อื่น มีความกรุณาปรานีเป็นพื้นฐานของจิตใจ หล่อหลอมให้คิด
อย่างสร้างสรรค์ คิดเป็นประโยชน์เกื้อกูลกัน ดังพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ความว่า “ทางที่เราจะช่วยกันได้ ก็คือการทำความคิดให้ถูกต้อง และแนว
แนว ในอันที่จะยึดถือชาติบ้านเมืองเป็นที่หมาย แต่ละคน แต่ละฝ่าย จะต้องเพลาการคิดถึงประโยชน์

เฉพาะตัว พยายามโอนอ่อนผ่อนปรนเข้าหากัน ด้วยไมตรีจิตและความเมตตากรุณา อย่าก่อปัญหา และก่อเงื่อนไข อันเป็นเหตุให้เกิดความไม่สงบ และความแตกแยก”

พูดถูก ใช้สัมมาวาจา พูดความจริง มีปียวาจา ไม่พูดส่อเสียดยุยงให้เกิดขัดแย้งหรือแตกร้างกัน พูดถูกกาลเทศะ พูดแล้วเกิดประโยชน์

ทำถูก ไม่ฆ่า ไม่ข่มฆ่า ไม่ทำร้ายกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ดังพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ความว่า “ผู้ใดมีภาระหน้าที่อันใด ก็เร่งกระทำให้สำเร็จ ลุล่วงไป ให้ทันการณ์ ทันเวลา ผลงานของทุกคน ทุกฝ่าย จะได้ประกอบส่งเสริมกัน ให้ประเทศชาติ อันเป็นที่อยู่ ที่อาศัยของเรา ดำรงมั่นคงอยู่ ด้วยความผาสุก ร่มเย็น ตลอดไป”

มีความสัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง เช่น ในครอบครัว ในชุมชน ในหน่วยงาน ในสังคม เช่น มีความยุติธรรม มีความเป็นธรรมทางสังคม ถ้ามีความยุติธรรมและความเป็นธรรมทางสังคมแล้ว สังคมจะมีความสามัคคีเกิดขึ้นในทุกส่วนของชาติไทย

โดยทั้งการคิดถูก พูดถูก ทำถูก และมีความสัมพันธ์กันอย่างถูกต้องนี้ จะมีความเกี่ยวข้องอยู่ในกันและกัน กล่าวคือ ถ้าคิดไม่ถูกต้องก็พูดไม่ถูกต้อง ทำไม่ถูกต้อง และสัมพันธ์กันอย่างไม่ถูกต้อง ถ้าเราต้องการให้เกิดความสัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง ก็ต้องคิดถูก พูดถูก ทำถูก อย่างสามัคคี และปรองดองกัน หากความถูกต้องไม่เกิดขึ้น ความสามัคคีก็ไม่เกิด เมื่อความสามัคคีที่ไม่เกิดขึ้น ความเป็นปกติสุขก็ไม่เกิดขึ้นเช่นกัน จนนำไปสู่ความแตกแยก ความขัดแย้งต่าง ๆ ซึ่งพบเห็นได้ตามเหตุการณ์ของแผ่นดินไทยในปัจจุบัน

หากแผ่นดินไทยขาดความสามัคคี สิ่งที่จะเกิดตามมา ก็คือ ความเบียดเบียนสิ่งผลาญ ความเอารัดเอาเปรียบ ความทะเลาะเบาะแว้ง ความวิวาทบาดหมาง อันจะเป็นมฤตยูร้ายทำลายชาติ คอนชัชชวามิให้การสร้างคน สร้างชาติ เพื่อเป็นกำลังของแผ่นดินเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ คุณจะทนดูภาพอันเลวร้ายนี้อยู่อีกหรือ ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องมีความสามัคคีเสียที ก่อนที่มันจะสายเกินไป ปลอ่ยให้แผ่นดินสุดท้ายที่เราอยู่นี้ล่มจมสลายไป โดยที่เราทำได้เพียงยืนดูเฉย ๆ อย่างไม่รู้รู้สึก

“รักชาติของเราไว้เถิดมองไทย ผืนแผ่นดินแหลมทองรวมที่รวมน้องด้วยกัน รักเกียรติรักวงศ์เสริมส่งสัมพันธ์ หุ่นเทิดเมืองไทยนับให้ฮั่นยง” หากผู้ใดต้องการให้แผ่นดินไทยอยู่เย็นเป็นสุข

มีความเจริญรุ่งเรือง ผู้นั้นต้องมีความสมานฉันท์ ร่วมกันสร้างความสมานฉันท์เพื่อกำล้างของ
แผ่นดิน ในโอกาสที่คุณยังอยู่ได้รับพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช
มหาราช พระผู้ทรงคุ้มครองไทยไว้ ๓ เป็นพลังแผ่นดิน สมานพลังชีวิตของชนชาวไทย พระผู้เป็น
ศูนย์รวมชาติและปวงประชาผู้เอ็นดูเพราะพระบริบาล หรือว่าคุณจะไม่ช่วยสร้างชาติไทย สร้าง
แผ่นดินไทย เพื่อกำล้างของแผ่นดินไทย ให้เป็นดังที่กล่าวไว้ในเพลง “ชาติไทย” ให้ “เอกลิง
ประเทศชาติไทยทวีมีชัย ชโย” ตลอดกาล

สมานฉันท์ทุกถิ่นไทยในวิเศษ	สุดดงเขตแดนไทยไพรสยาม
มงคลเรื่องชื่อชนระวีงราม	สมัครสมานทั่วคามขานระบิล
ทุกถิ่นไทยเทิดไท้ที่ต่ออร่าม	กระหนกกลางกรัชกรายระย้าสิน
พระคุณพ่อพระพลเพียงรวงระริน	ทั่วทั้งพิณทองไถ่องค์พ่อไทย
น้อมเพียงพ้อที่พ่อศรีสอาดเบบฝัก	ตระหนักนึกถือกลองผองสมัย
สลายแหวกวายุ่นสถานหงส์ไท	รักพ่อหลวงยิ่งใหญ่ในทรงชน
สวมเสื้อเหลืองเคียงคู่อยู่ทั้งผอง	กระหนกครองเกล้าเกษตรจรูถลน
ขวานหนึ่งอันหักที่ใดแล้วไม่ทมน	ชนหมู่คนน้อมถวาย "ทรงพระเจริญ"

(ประภัสสราลักษณ์)

หนังสือที่ใช้ประกอบการเขียนเรียงความ

มูลนิธิชัยพัฒนา และอื่น ๆ. ผู้สังคัมสมานฉันท์. กรุงเทพฯ. ที่ตีอาร์ไอ, ๒๕๔๘.

พระมหาสมชาย ฐานวุฑฺฒโฒ. มงคลชีวิตฉบับทองก้าวหน้า. กรุงเทพฯ. วุฒิสภา, ๒๕๔๗.

สมาคมศิษย์เก่า โรงเรียนยานนาเวศวิทยา. คุณธรรม: สร้างคน สร้างชาติ. กรุงเทพฯ., ๒๕๔๖.

<http://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=jomjom&month=09-2007&date=02&group=1&gblog=3>, ๒๕๕๐.

<http://www.kanchanapisek.or.th/speeches/index.th.html>., ๒๕๕๐.

<http://www.pantown.com/board.php?id=13814&area=1&name=board1&topic=150&action=view>., ๒๕๕๐.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย